

A FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

TÁJÉKOZTATÓJA

2015. ÉVI TAPASZTALATAIRÓL

2016.

Tartalom

I. A Testület tájékoztatója 2015. évi tapasztalatairól.....	5
II. Összefoglaló a 2015. év legfontosabb eseményeiről	5
III. A Testület által vizsgált panaszokkal kapcsolatos általános tapasztalatok..	7
1. Lakáshasználattal, birtokviszonnal kapcsolatos jogviták	8
2. Gyermekelhelyezéssel, gyermekláthatással kapcsolatos jogviták	12
3. Végrehajtás rendőri biztosítása.....	13
4. Megelőző- és ideiglenes megelőző távoltartás	14
5. Körözéskezelés problematikája	15
A Testület által vizsgált ügyek tanulságai.....	16
1. A rendőrség működésének általános elvei és szabályai	16
1.1. Az emberi méltóság és az emberek jogainak védelme.....	16
1.2. A törvény előírásainak megfelelő feladatellátás kötelezettsége.....	19
1.3. Intézkedési kötelezettség	20
1.4. Részrehajlásmentes intézkedés kötelezettsége.....	24
1.5. Arányosság követelménye.....	25
1.6. Jogok korlátozásának a lehetősége.....	28
1.7. Hozzá tartozó vagy más személy értesítési lehetősége	29
1.8. Szolgálati fellépés.....	30
1.9. Segítségnyújtási és tájékoztatási kötelezettség	34
2. Rendőri intézkedések.....	39
2.1. Igazoltatás.....	39
2.2. Fokozott ellenőrzés, ruházátvizsgálás	43
2.3. Előállítás.....	46
2.4. Elővezetés.....	57
2.5. Biztonsági intézkedés.....	58
2.6. Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen	59
2.7. Közlekedésrendészeti intézkedések	60
3. Kényszerítő eszközök	63
3.1. Testi kényszer.....	63
3.2. Bilincs.....	64
3.3. Szolgálati kutya alkalmazása.....	68
IV. Jogalkotási és hatáskör-bővítési javaslatok	71
1. Hivatalból történő eljárás	72

2. A Testület személyi értelemben vett hatáskörének a kibővítése a rendőrséggel közalkalmazotti jogviszonyban állókra.....	73
3. A Testület személyi értelemben vett hatáskörének a kibővítése a közterület-felügyelőkre.....	74
4. Felvilágosítás-kérés – meghallgatás – bizonyítási eszközök köre.....	75
5. A Testület vizsgálati körének tisztázása	76
6. Feljelentési kötelezettség	77
7. Igazolási kérelem	78
8. Visszacsatolás, a Testület beavatkozási minőségének megteremtése és eljárási pozíciójának újragondolása	78
9. Az alapjogi sérelmek és az egyéb rendőrségi jogsértések közötti különbség panaszjogi kezelésének megszüntetése.....	80
10. A panasz eljárás során a rendőrség tudomására jutott adatok felhasználása	81
11. Az előállítottak helyzete	81
12. A kép- és hangfelvételek megőrzése	84
13. Tájékoztatás kérése.....	85
14. Bilincshasználat	86
15. Az igazoltatottak személyes adatainak kezelése.....	88
16. A gyülekezési jog gyakorlása.....	89
17. A fokozott ellenőrzés térbeli és időbeli határaitól való jogszabályi rendelkezés hiánya	90
18. A jegyzőkönyvvezetési kötelezettség bevezetése	91
19. A rendőri felvilágosítás-kérés korlátainak tisztázása	91
20. Szolgálatba helyezés a rendőrt ért sérelem kapcsán és kizárás a rendőrségi intézkedések során	91
21. Beléptetés a rendőrségi objektumokba.....	92
22. Szabadságában korlátozott személy (például a panaszos előállítása esetén) egészségügyi dokumentációhoz való joga.....	93
23. Hivatalos okmányok helyszíni elvételéről megfelelő igazolás kitöltése és átadása	96
24. Az elektronikus úton előterjesztett panaszbeadványok elkészítési problémája.....	96
V. Statisztikai melléklet	100
1. A panaszosok demográfiai jellemzői.....	100
1.1 Lakóhely, nem, kor.....	100
1.2. A panaszosok száma és aránya kor szerint	101

1.3 Jogi képviselő.....	102
1.4 A panasz.....	103
2. Alapjogok.....	106
2.1 Érintett alapjogok.....	106
2.2 Sértett alapjogok.....	107
3. Intézkedések.....	108
3.1 Az intézkedés helye.....	108
3.2 Panaszolt intézkedések.....	109
4. Az ügy sorsa.....	112
5. Alapjogsértés.....	114
6. Különvélemény és párhuzamos indoklás.....	115
7. Sértett alapjogok.....	115
8. Táblázatok jegyzéke.....	120
9. Ábrák jegyzéke.....	120

I. A Testület tájékoztatója 2015. évi tapasztalatairól

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 6/A. §-a (1) bekezdésének b) pontja értelmében a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) „működésének és eljárásainak tapasztalatairól évente tájékoztatja az Országgyűlés rendészeti, valamint emberi jogi ügyekben feladatkörrel rendelkező bizottságait”.

Ezen kötelezettségének a 2015. évet illetően a Testület az alábbiak szerint tesz eleget.

II. Összefoglaló a 2015. év legfontosabb eseményeiről

A Testület életében a 2015-ös év rendkívül mozgalmasan és eredményesen telt, hiszen amellet, hogy év végére sikerült a megelőző években felhalmozott ügghátralékot ledolgozni, sikerült fokozni a hazai és nemzetközi szintéren való megjelenését az alapjogvédelmi kontrollmechanizmusok között.

Fráterné Dr. Ferenczy Nóra tavasszal kezdte meg azt az országjáró körútját, amely során a megyei rendőrfőkapitányokkal és az Ellenőrzési Szolgálatok vezetőivel folytatott szakmai egyeztetéseket. A látogatás-sorozat kezdő állomása 2015. március 27-én a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság, záró helyszíne pedig 2015. július 7-én a Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság volt. Ezen időtartam alatt a testületi tag a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság, a Budapesti Rendőr-főkapitányság és a Készenléti Rendőrség kivételével valamennyi felsőbb területi szintű rendőrségi szervet felkereste. A találkozók alkalmával szakmai egyeztetéseket, kerekasztal-beszélgetéseket folytatott le és tartott részletes előadást a Testület és a rendőrség panaszkezelése között tapasztalt anomáliákról. Gondolatait állománygyűlések tartása során is megosztotta a rendőri állománnyal.

A Testület az Országos Rendőr-főkapitánysággal (a továbbiakban: ORFK) folyamatos egyeztetéseket folytatott, amelynek keretén belül két formális találkozóra is sor került. 2015. tavaszán Fráterné Dr. Ferenczy Nóra és Dr. Rónai Orsolya a megyei Ellenőrzési Szolgálatok vezetőinek országos értekezletén vett részt, ahol a testületi tag előadást tartott a panaszkezelés és a Testület joggyakorlatának témakörében. Ezt követően 2015. október 1-jén rendezte meg az ORFK azt az országos értekezletet, amelynek a tárgya a rendőri intézkedés elleni panaszok, közérdekű bejelentések és egyéb beadványok kezelése volt. A Testületet Dr. Lukács Tamás elnök, Dr. Deák-Kondákor Dóra és Dr. Rónai Orsolya tanácsadók, valamint Tisóczki Flóra sajtószóvivő-elnöki asszisztens képviselték. A

kölcsönös egyeztetés érdekében elnök úr az ORFK felkérésére részletes előadást tartott a Testület joggyakorlatáról, a panasz eljárások során nyert tapasztalatokról.

A Testület nemzetközi szinten, három konferencián képviseltette magát. 2015. március 23-án Párizsban az IPCAN II. konferenciáján vett részt a tanácsadók közül Dr. Németh Eszter és Dr. Rónai Orsolya. 2015. április 23-án a genovai központú DCAF alapítvány partnerségben a szarajevói központú Biztonsági Tanulmányok Központjával közösen szervezte meg azt a szemináriumot, amelyen a Testület, mint előadó vett részt. Dr. Rónai Orsolya angol nyelven részletes előadást tartott a Testület kialakulásának körülményeiről, hatásköréről, eljárásáról és joggyakorlatáról. A Testület következő meghívása 2015. szeptember 10-ére szólt Pozsonyba. A szlovák ombudsman meghívására a Testület részéről az előzőekhez hasonlóan Dr. Rónai Orsolya tartott előadást, amelynek hatására a szlovák fél határozottan úgy nyilatkozott, hogy a Testület példája Európában egyedülálló, így követendő példaként tekintenek a magyar szervezetre.

2015. április 16-án Fráterné Dr. Ferenczy Nóra a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karának felkérésére vendégelőadóként tartott a nappali tagozatos hallgatóknak előadást a Testület megalakulásának a körülményeiről, hatásköréről és eljárásáról, valamint gyakorlati példákkal illusztrálta a Testület által vizsgált ügyeket és az abból leszűrt tapasztalatokat.

Fráterné Dr. Ferenczy Nóra és Dr. Wildner Domonkos testületi tagok 2015. április 16-án szakmai egyeztetést folytattak Tasnádi Lászlóval, a Belügyminisztérium rendészeti államtitkárával, amelynek során Fráterné Dr. Ferenczy Nóra beszámolt a megyei rendőr-főkapitányságok látogatása során szerzett benyomásairól, tájékoztatták a testületi tagok államtitkár urat a Testület működésének átláthatóbbá tétele érdekében szükséges, jövőbeli jogszabály-módosításokra vonatkozó testületi igényekről.

2015. április 25-én a Városligetben immár ötödik alkalommal került megrendezésre a Rendőr-és Tűzoltónap, amelyen a Testület is képviseltette magát. Dr. Lukács Tamás elnök a délután folyamán megrendezett díszfogadáson is részt vett.

Az Amnesty International 2015. szeptember 11-én tett látogatást a Testületnél, azzal a céllal, hogy közvetlen módon információkat szerezzen be a gyűlölet bűncselekmények nyomozásával kapcsolatos Testületi gyakorlatról. Az Amnesty International munkatársai elismerésüket fejezték ki a Testület eddigi munkája és jövőbeli törekvései iránt.

Dr. Lukács Tamás elnök 2015 szeptemberében a magyar delegáció tagjaként vett részt a 20. Berlini Imareggelin, ahol lehetősége nyílt szakmai egyeztetések folytatására Heinrich E. Minderrel elnök úrral, aki a svájci Christliche Polizeivereinigung nemzetközi rendőrségi projektekért felelős elnöke. Minder úr arról biztosította elnök urat, hogy legközelebbi budapesti látogatása alkalmával a Testületet is felkeresi.

A Testület 2015. november 25-én a Parlament Gobelin-termében szervezett konferenciát „Jogvédelem az alapjogok tükrében – hatékonyság és biztonság” címmel. Az eseményen előadóként részt vett Dr. Gulyás Gergely az Országgyűlés alelnöke és az Országgyűlés Törvényalkotásért Felelős Bizottságának elnöke, Dr. Kalas Tibor a Kúria Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiumának vezetője, Dr. Juhász Imre alkotmánybíró és Dr. Cservák Csaba testületi tag. Az előadásokat követően megtartott kerekasztal-beszélgetésen meghívott félként Dr. Kukorelli István volt alkotmánybíró, Dr. Pajcsicsné Dr. Csóré Erika az Alapvető Jogok Biztosa Hivatala Hatósági és Környezetvédelmi Főosztályának vezetője, valamint Dr. Oletics Zsolt r. alezredes az ORFK Ellenőrzési Szolgálat Központi Panaszirodájának vezetője vett részt.

Az emberi jogok világnapján, 2015. december 10-én a Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló keretegyezményhez kapcsolódóan tett szakértői látogatást Magyarországon az Európa Tanács négy fős delegációja. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárságának felkérésére Dr. Rónai Orsolya tanácsadó képviselte a Testületet. Az angol nyelvű szakmai egyeztetés során a szakértők elismerésüket fejezték ki a Testület munkája iránt és elmondták, hogy véleményük szerint az alapjogvédelmet rendkívül magas szinten szolgálja az intézmény, így megfontolandó lenne Európaszerte hasonló szervezetek létrehozatala az egyes tagállamokban.

A 2015-ben megkezdett munkát folytatva a Testület nem titkolt célja, hogy továbberősítse a hazai és nemzetközi szinten betöltött szerepét az alapjogvédelmi kontrollmechanizmusok között, valamint továbbépítse hazai és nemzetközi kapcsolatait. Tekintettel a nemzetközi társszervek hatásköri és eljárási szabályaira, valamint a Testület működése során nyert tapasztalatokra felmerültek olyan kérdések, amelyek esetleges jövőbeli jogszabály-módosítás(ok) szükségességét igénylik. E tekintetben a Testület szakmai egyeztetéseket kezdeményez.

III. A Testület által vizsgált panaszokkal kapcsolatos általános tapasztalatok

A Testület a panaszok kivizsgálása során több olyan, a panaszos által is sérelmezett, vagy több rendőri intézkedés alkalmával is felmerülő problémát észlelt, amelyek gátolhatják az egységes jogalkalmazást, illetve több olyan tisztázatlan eljárási kérdéssel találta szemben magát, amelyre átiratban hívta fel az országos rendőrfőkapitány figyelmét.

A változó társadalmi körülmények – így például a devizahitelekkel összefüggő lakáskiürítések, illetve a gyermekelhelyezést érintő jogviták számának megemelkedésével kapcsolatban felmerülő új típusú kihívások – komoly feladatok

elé állítják a rendőrséget, ami a 2015. év során érkezett panaszbeadványokból is jól nyomon követhető.

A Testülethez érkezett panaszok egyre jelentősebb részét képezik az olyan jellegű panaszok és kifogások, ahol a rendőri intézkedés a büntetőjogon és a szabálysértési jogon kívül egyéb jogterületet is érint, így például polgári jogi, azon belül tipikusan családjogi, tulajdonjogi, illetve a végrehajtási eljárás jogi ismereteinek meglétét is megköveteli az intézkedést foganatosító rendőröktől. Ezen egyéb jogterületeken irányadó elvek és alapvető előírások ismerete nélkül az intézkedő rendőr sok esetben nem képes szakszerű tájékoztatást adni az érintetteknek és megfelelő módon reagálni a kialakult helyzetre.

1. Lakáshasználattal, birtokviszonnyal kapcsolatos jogviták

A lakáshasználattal, birtokviszonyokkal kapcsolatos jogviták esetére jellemző, hogy olyan személyek kéri a rendőrség segítségét, akik közül az egyik az ingatlan tulajdonosa, míg a másik az ingatlan használatára valamilyen vélt, vagy valós jogcímen az intézkedés idején jogosultsággal rendelkezik, vagy korábban ilyen jogosultsággal rendelkezett. Az ilyen szituációban különös jelentőséggel bír, hogy az eljáró rendőrök a felek jogi lehetőségeiről minél teljesebb körű felvilágosítást tudjanak nyújtani. Komoly bonyodalmakhoz vezethet, ha a jogorvoslati lehetőségekre és a szóba jövő hatóságok hatásköreire vonatkozó tájékoztatás hiányos vagy nem egyértelmű.

A másik jelentős problémakör az, amikor a magánlaksértésre vonatkozó bejelentés miatt a helyszínen intézkedő járőr a mögöttes joganyag kellő ismerete nélkül, illetve a helyszínen rendelkezésre álló részinformációk alapján a hatáskörre, az eljárási jogosultságra vonatkozó tájékoztatáson túlmenően érdemben próbál állást foglalni a jogilag vitás helyzetben, és az intézkedés kereteit ily módon túllépve, kvázi „valamelyik fél mellé állva” a másik felet távozásra és kulcsai átadására szólítja fel. Ez merült fel a 203/2015. (V. 26.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben is. A beadványában a panaszos előadta, hogy szóbeli megállapodás alapján albérletben lakott egy barátjánál, de kapcsolatuk megromlott, sokat veszekedtek, ezért úgy döntöttek, hogy a panaszos tavasszal – az áprilisi fizetése kézhezvételét követően – kiköltözik, azonban még ezelőtt egyik veszekedésük odáig fajult, hogy a tulajdonos kihívta a rendőrséget. A kikerülő rendőr, a panaszos állítása szerint, köszönés nélkül közölte, hogy azonnal ki kell költöznie a házból, és amennyiben ezt nem teszi meg, előállítja őt. A panaszos kérte, hogy a rendőr vegye figyelembe, hogy ő ott lakik, azért fizet, és hűsvét szombaton nem életszerű, hogy fuvarost találjon a költözésre, pláne, hogy a szemközti szomszédal már megállapodott a panaszos mind a költözés idejében, mind az anyagi vonzataiban. Az eljáró rendőr továbbra is fenntartotta, hogy a panaszosnak most azonnal ki kell költöznie, és kilátásba helyezte, hogy ha hátrébb lép a kapun belül, azonnal előállítja és megbilincseli. Ekkor a panaszos közölte, hogy úgy tudja, joga van értesíteni az ügyvédjét, és szeretne felöltözni is, de egy

lépést sem mozdult. Ekkor a rendőr belépett a kapun, megragadta a panaszos jobb karját, és kirángatta a kapu előtti közterületre. A panaszos állítása szerint semmilyen ellenállást nem tanúsított, csak hangosan kiabált, és kérte, hogy ne feszítsék a karját, mert néhány napja elesett, és zúzódások vannak rajta. Állítása szerint a rendőrök ettől még agresszívebbek lettek, és a bilincset úgy rászorították, hogy az a panaszosnak szinte elviselhetetlen fájdalmat okozott. A kapitánysághoz érve kiszálláskor is rántott egyet a kezén a rendőr, amivel ismét fájdalmat okozott neki. Az előállító helyiség előtt levették a bilincset a kezéről, ekkor a panaszos ismételtén kérte, hogy beszélhessen a jogi képviselőjével, de azt a választ kapta, hogy mivel szabálysértést követett el, erre nincs lehetősége. Körülbelül másfél óra elteltével jelent meg ismét az intézkedő rendőr a társával, és megkérdezték, hogy elismeri-e, hogy ellenszegült az előállításnak és elfogadja-e a helyszíni bírságot, vagy feljelentsék. A panaszos azt válaszolta, hogy ezt csak akkor tudja eldönteni, miután egyeztetett a jogi képviselőjével. Ekkor a rendőr továbbra sem reagált a panaszos kérésére, hanem elkezdte aláírni a panaszossal a papírokat, amit addig a kezében tartott. A panaszos jelezte, hogy olyan papír átvételét is alá akarják írni vele, amit meg se kapott. Fél óra elteltével ismét megjelent a rendőr és ismét a helyszíni bírság vagy a feljelentés lehetőségéről tájékoztatta; a panaszos újra a jogi képviselőjével való kapcsolatfelvételt kérte, hogy dönteni tudjon. Erre közölte a rendőr, hogy azt majd odakintről megteheti, 8 napja van a rendőri intézkedéssel szemben panasszal élni. Később a panaszos tudomására jutott, hogy igazából 20 napja van a panasztételre, így őt félretájékoztatták.

A vizsgálata során megállapította a Testület, hogy a bejelentés tartalma felvetette annak a gyanúját, hogy az érintett ingatlanban tartózkodó személyek valamelyike a magánlaksértés szabálysértését vagy bűncselekményét követi el, tehát a bejelentésben ismertetett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A Testületnek ezt követően abban kellett állást foglalnia, hogy az intézkedési és a segítségnyújtási kötelezettségét a rendőrség jelen esetben megfelelően teljesítette-e.

A Testület álláspontja szerint a rendőrök rendelkezésére álló információk alapján a helyszínen nem volt egyértelműen megállapítható, hogy a panaszos, illetve a tulajdonos között fennállt-e polgári jogi viszony. Az azonban az adatok alapján kiderült, hogy a panaszos egy polgári jogi ügylet (lakásbérlet vagy használati jogviszony) – erre utal ugyanis a rendőri jelentés azon része, miszerint a bejelentő elmondta, hogy befogadta a panaszost és megegyeztek az anyagiakról – alapján korábban jogszerűen tartózkodott az ingatlanban. Ezt a tényt mind a két jelenlevő elismerte, ahogyan azt is elmondták mindketten, hogy a bérleti jogviszony megszüntetését kezdeményezték; ugyanakkor a panaszos előadása szerint úgy állapodtak meg, hogy a következő fizetése kézhezvételekor távozik az ingatlanból, addig maradhat. Ekörben a tulajdonos egyáltalán nem tett nyilatkozatot, csupán annyit mondott, hogy távozásra szólította fel, és nem akar a panaszos elmenni.

A Testület álláspontja szerint a helyszínen nehezen felderíthető körülmények ellenére is megállapítható volt, hogy a panaszost, mint lakáshasználót (akkor is ha egy korábbi felmondás folytán esetlegesen ez a jogcíme már megszűnt) megilleti a birtokvédelem és a házijog büntetőjogi védelme is a tulajdonossal szemben, különös figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság ezen tárgyú, a joggyakorlat számára iránymutató döntésére. [EBH 2002.733.: A házi jog büntetőjogi védelme a lakáshasználót megilleti a lakás tulajdonosával szemben abban az esetben is, ha az utóbbi – bizonyos mértékben méltányolható okból – a lakáshasználatának megszüntetésére és a lakásátadására hívta fel.]

A Legfelsőbb Bíróság fentebb hivatkozott döntésében kifejtette, hogy „a bírói gyakorlat kezdettől fogva egységes és következetes abban, hogy ha a lakáshasználója jogszerűen költözött a lakásba és ott is lakik, akkor megilleti a lakáshasználatához való jog, még akkor is, ha a bent tartózkodásának jogcíme időközben megszűnt, így igényt tarthat az ún. házijog büntetőjogi védelmére akár a lakás tulajdonosával szemben is. Az ő engedélye nélkül a hasonló módon ott lakón kívül más személy csak tűzoltás vagy más hasonló súlyú és szükségességű segítségnyújtás jogcímén mehet be a lakásba; a bemenetel minden más esetben jogellenes, függetlenül attól, hogy van-e a behatolónak valamilyen jogcíme erre vagy nincs. Mindebből az következik, hogy az ott nem lakó – legyen az bár maga a lakás tulajdonosa – az esetleg meglévő jogos érdekét is csak más módon érvényesítheti jogszerűen. A szóban levő bűncselekmény jogi tárgya a házijog; a büntetőjogi védelem a lakás tényleges használóját, birtokosát megilleti még abban az esetben is, ha a használat jogszerűsége a cselekmény elkövetésekor már megszűnt (természetesen abban az esetben, ha a használat eredetileg jogszerű volt).”

A Testület álláspontja szerint a rendőrök helyszíni eljárása több tekintetben is jogszerűtlen volt: a panaszosnak volt olyan jogcíme (mivel a lakásban korábban bizonyosan jogszerűen tartózkodott, és az intézkedés idején – megszakítás nélkül – is birtokban volt), ami alapján a lakásban tartózkodhatott, ami pedig kizárta vonatkozásában a magánlaksértés szabálysértésének, illetve az állítólagos fenyegetésekre tekintettel a magánlaksértés bűncselekményének a gyanúját. A panaszos vonatkozásában a magánlaksértés gyanújának kizárása után a fenyegetések miatt a zaklatás gyanúja merülhetett fel, mint maradék cselekmény. A konkrét esetben szintén nem lehetett az előadások alapján a helyszínen megállapítani, hogy volt-e fenyegetés. Így önmagában ez – bizonyíthatatlansága miatt – szintén nem lehetett a távozásra felszólítás alapja. A rendőri előadások szerint a bejelentőt ugyan nyilatkoztatták arról, hogy kíván-e magánvádas eljárást kezdeményezni, de a jelentésből nem derült ki, hogy ezt milyen bűncselekmény gyanúja miatt tették.

A Testület álláspontja szerint ráadásul a rendőrség többször is mulasztott az intézkedés során. Az adott helyzetben a rendőröknek kötelessége lett volna megadni a szükséges jogi tájékoztatást a feleknek egyrészt a tekintetben, hogy az ügy érdemi

eldöntésére nekik nincs hatáskörük, másrészt arról, hogy jogaiknak mely fórum előtt szerezhettek érvényt. Ezen túl a tájékoztatásnak arra is ki kellett volna terjednie, hogy amennyiben a bejelentő fenyegetve érzi magát, tegyen büntető feljelentést és terjesszen elő magánindítványt zaklatás miatt, és az így megindult eljárásban aztán lehetőség van a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 138/A. §-a szerinti távoltartás elrendelésére, amennyiben annak a további jogszabályi feltételei fennállnak. Mindezek alapján rendőrség az intézkedési kötelezettségét túllépve, jogalap nélkül szólította fel a panaszost a távozásra; továbbá mulasztott, amikor nem adta meg a megfelelő tájékoztatást a hatáskörrel rendelkező szervről, és a feljelentés lehetőségéről.

Számbavéve az előállítás jogalapja és a felhívott szabálysértési tényállás kapcsán a Testület által kidolgozott általános követelményeket, a panaszos rendőrség általi előállítása akkor minősíthető jogszerűnek, ha egy nem nyilvánvalóan jogszerűtlen rendőri intézkedéssel szemben ellenszegülést tanúsít, és az eljáró rendőrök felszólítják ezen ellenszegülő magtartás abbahagyására, azonban a panaszos ezt figyelmen kívül hagyva az intézkedéssel szembeni ellenállását fenntartja.

A panaszos előállításának vizsgálatakor a Testület kimondta, hogy a fenti érvelésben kifejtettek miatt a rendőrök jogszabályi felhatalmazás hiányában szólították fel a panaszost a lakásból távozásra. Tehát a helyszínen egy jogszerűtlen rendőri intézkedés zajlott. A kérdés ezt követően az volt, hogy ez a jogszerűtlen intézkedés nyilvánvalóan jogszerűtlen volt-e. A rendőri iratok ellentmondóak voltak atekintetben, hogy a panaszos felszólítása arra irányult-e, hogy hagyja el a lakást, és ne menjen oda vissza, vagy arra, hogy ne hagyja el az intézkedés helyszínét, amíg nem állapotok meg a kiköltözés időpontjában. Mindenesre a Testület ez esetben is a korábban, az eseményekhez közelebbi időpontban készült rendőrségi iratokból indult ki, és úgy tekintette, hogy a felszólítás a kiköltözésre vonatkozott.

A Testület meglátása szerint az ilyen, kiköltözésre vonatkozó felszólítás nyilvánvalóan jogszerűtlen, mivel az egy átlagpolgár számára is átlátható – különös figyelemmel az utóbbi időben elszaporodott birtokvitákkal kapcsolatos rendőri intézkedésekről történt híradásokra –, hogy a rendőrnek nincs olyan hatásköre, amely alapján bárkit egy lakásból kiköltözésre szólíthatna fel, hacsak nincs a távoltartásról alakszerű jogerős határozat vele szemben. Ráadásul az intézkedő rendőrök saját előadása sem jelöli meg, hogy mi volt a kiköltözésre vonatkozó felszólítás jogalapja, így a tájékoztatás elmaradása érthetően továbberősítette a panaszosban azt az érzést, hogy vele szemben jogszerűtlen rendőri intézkedés zajlik.

A fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszossal szemben folytatott intézkedés nyilvánvalóan jogszerűtlen volt, amellyel összefüggésben a panaszos magatartása, esetleges ellenszegülése sem adott alapot a szabálysértés továbbfolytatása miatti előállításra. Emiatt a Testület úgy döntött, hogy a panaszos személyi szabadsághoz való joga sérült az előállítás kapcsán. Mivel a Testület az

előállítást jogszerűtlennek minősítette, nem vizsgálta külön az előállítás időtartamának aránytalanságára vonatkozó kifogást.

Tekintettel arra, hogy a Testület álláspontja szerint az előállítás jogszerűtlen volt, ezért az annak érdekében alkalmazott kényszerítőeszköz-használatot is jogszerűtlennek minősítette, ami a panaszos emberi méltóságához való jogának a sérelmét idézte elő. Megállapította a Testület, hogy sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga is, amikor a rendőrök nem engedték neki, hogy értesítse a jogi képviselőjét. A további panaszosi kifogások (hangnem, beszállítás módja, jogorvoslati tájékoztatás) tekintetében a Testület az egymásnak ellentmondó állítások miatt jogsértések meg nem állapíthatóságáról döntött. Az ügyben megvalósult alapjogsértések súlya a Testület megítélése szerint elérte azt a fokot, amely indokoltá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak.

2. Gyermekelhelyezéssel, gyermekláthatással kapcsolatos jogviták

A gyermekláthatással kapcsolatos jogvitákban az a jellemző, hogy a két szülő között a hiányos bírósági tájékoztatás (a fennálló gyakorlat szerint csupán a rendes és a rendkívüli láthatást rögzíti az ítélet, a két jogintézmény egymáshoz való viszonyáról azonban még utalás szintjén sem ad tájékoztatást a feleknek) miatt alakul ki vita, amelynek az eldöntéséhez az érintettek rendőri segítséget kérnek. Itt is érvényes, miként az előbbi ügycsoportnál, hogy az intézkedő rendőrnek a helyszínen minél alaposabban fel kell mérnie a helyzetet, és a szükséges minimális jogszabályi háttérismeret birtokában kimerítő tájékoztatást kell adnia arról a feleknek, hogy az eset kapcsán felmerülhet-e valamilyen bűncselekménynek a gyanúja, illetve ehhez milyen jogszabályi kritériumoknak kell fennállniuk (láthatás elmulasztása miatti gyámhatósági bírság, rendszeres jelleg vagy a gyermek lelki- testi fejlődésének komoly befolyásolása). Amennyiben pedig az adott helyzetben ilyen körülmények nyilvánvalóan nem állnak fenn, a tájékoztatásnak rá kell mutatnia arra, hogy a felek jogvitája nem a rendőrség hatáskörébe tartozik, egyúttal tisztázva, hogy ez esetben mely másik fórum előtt kereshetnek orvoslást a helyzetükre. A tájékoztatásnak továbbá célszerű arra is kiterjednie, hogy amennyiben valamely fél magatartása továbbra is a jogszerűtlenség mezsgyéjén marad (alapos indok nélkül nem biztosítja a láthatást, illetve nem biztosítja az elmaradt láthatás pótlását), az már felvetheti a kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény gyanúját, ami hivatalból üldözendő, közvádas bűncselekmény.

Mindkét fenti ügycsoport tekintetében elmondható, hogy a Testület az elmúlt évek során hozott állásfoglalásaiban is hangsúlyozta, és a rendőrségi egyeztetéseken is kiemelte: a rendőrtől nyilvánvalóan nem várható el, hogy egy több résztvevős, bonyolult jogi helyzetet a helyszínen, a felek előadása és a részére átadott (hiányos) dokumentáció alapján egyértelműen eldöntsön. Mivel ugyanakkor az utóbbi időben jelentősen nőtt az ilyen jellegű vitás helyzetek száma, a rendőrségnek az intézkedő

rendőrök munkájának elősegítése érdekében fontos lenne, ha figyelemmel lennének arra, hogy

- a járőrszolgálatot ellátó rendőrök számára kiadjanak egy módszertani útmutatót az ilyen helyzetek kezeléséről;
- a rendőröket akár továbbképzés, akár más előadás formájában megfelelően tájékoztassák a tulajdonos és a bérlő/használó, illetve a kapcsolattartás esetében a szülők alapvető jogosultságairól;
- az ügyelet ilyen esetekben valóban tényleges jogi segítséget tudjon nyújtani az intézkedő járőrnek, mintegy „háttér-tudástárként” közreműködve a kialakult helyzet elemzésében és megoldásában.

Időközben az ORFK – a Testület szorgalmazására – 2015. január 10-én 29000/48208/2014.Ált. szám alatt Módszertani útmutatót adott ki a birtokvita típusú ügyek kezelésére, amely tételesen rögzíti a tényállás tisztázásához szükséges rendőri cselekvéseket és a rendőrség lehetséges intézkedéseit az ilyen típusú bejelentéseknél, illetve észleléseknél. A Testület üdvözli az ORFK ilyen jellegű összefoglaló és rendszerező szabályzatának megszületését, ugyanakkor álláspontja szerint a gyermekelhelyezéssel, láthatással kapcsolatos ügyek kezelése kapcsán is szükséges lenne egy hasonló útmutató elkészítése.

Szintén hasznos lenne az ilyen jellegű jogvitáknál – hozzájárulva a hasonló helyzetek megisméltődésének elkerüléséhez –, ha a helyszínen intézkedő járőr az intézkedésről minden esetben olyan jelentést vagy jegyzőkönyvet készítene, amelyet az érintett vagy a jogvita elbírálására hatáskörrel rendelkező szerv – akár a többi érintett adatainak anonimizálása mellett – kikérhetne a rendőrségről, ezzel is bizonyítva a megtörtént eseményeket. Ezen jelentésben vagy jegyzőkönyvben nem kellene jogi következtetéseket levonni, illetve egyik vagy másik fél mellett állást foglalni, csupán a rendőr által a helyszínen észlelt eseményeket, illetve a küldés okát kellene feltüntetni.

A javasolt megoldások megkönnyítenék a rendőrök helyzetét, amikor a fentiekhez hasonló, bonyolult jogi megítélésű helyzetben kell intézkedést foganatosítaniuk.

3. Végrehajtás rendőri biztosítása

A 2015. év során is több olyan panaszügy érkezett a Testülethez, amely végrehajtási eljárás megakadályozásával volt kapcsolatos. Valamennyi esetben egy-egy „otthonvédő” csoport felhívására civilek láncolták magukat egy épületemhez, illetve elbarikádozták magukat a végrehajtással érintett lakásban vagy az ahhoz vezető úton, így akadályozták a végrehajtó és a rendőrség eljárását, és tevékenységükkel rendőri felszólításra sem hagytak fel. Ezen otthonvédő akciók tipikusan azzal zárultak, hogy a rendőrség (vagy a végrehajtó) lakatossal leszereltette a zárat, és az otthonvédők ellenállását kényszerítő eszközök

alkalmazásával törte meg, illetve a rendőri intézkedésnek ellenszegülőket – az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján – előállította.

A Testület többször tapasztalta az otthonvédők ügyében, hogy a rendőrkapitányság nem tudta megfelelően kezelni a nagyszámú előállított személyt, ezért az előállítások időtartama több esetben is meghaladta a feltétlenül szükséges mértéket, néhol még a törvényi maximumot is. Jellemző volt továbbá az előállítással kapcsolatos dokumentáció hiányossága is.

4. Megelőző- és ideiglenes megelőző távoltartás

A magyar jogrendszerbe nyugati mintára 2009-ben került be a családon belüli erőszak megelőzésének és megszüntetésének eszközeként az ideiglenes megelőző és a megelőző távoltartás intézménye. Ezen jogintézmények a lakosság körében csak az utóbbi évben váltak közzismertté, így az azokkal kapcsolatos rendőri intézkedéseket érintő panaszbeadványok is csupán az elmúlt hónapokban jelentek meg a Testület gyakorlatában.

A megelőző távoltartás és az ideiglenes megelőző távoltartás kapcsán tipikus problémaként merült fel – amellet, hogy a két intézmény alkalmazási rendje egyik jogágba sem illeszkedik be, egyik jogág eljárásrendjét sem lehet rá maradéktalanul alkalmazni –, hogy az intézkedő rendőrök nem megfelelően tárják fel a helyszínen az elrendelés kapcsán figyelembe veendő körülményeket, vagy nem is tájékoztatják a panaszost az elrendelés lehetőségéről. Szintén jellemző probléma, hogy a rendőrök és a bejelentők előadásában gyakran összemosódnak az említett két jogintézmény szabályai a büntetőeljárás kényszerintézkedések között szabályozott távoltartás szabályaival.

A Testület álláspontja szerint a rendőröktől elvárható, hogy a fent ismertetett jogintézmények között különbséget tudjanak tenni. Az intézkedő rendőrnek tudnia kell a felek előadása, illetve a részére átadott végzések tartalma – de legvégső esetben az ügyiratszámában szereplő ügycsoport megjelölés („B.” és „Pk.”) – alapján, hogy melyik típusú távoltartásról van szó, illetve melyiknek a lehetősége merül fel. A rendőrnek – mint jogi képzésben is részesülő és a szakmai tevékenységében büntetőeljárás iratokkal munkát végző személynek – akkor is tisztában kell lennie egy irat rendelkezéseivel, és fel kell ismernie annak hatálytalan vagy hatályos voltát, ha a dokumentum megfogalmazása alkalmas arra, hogy egy jogban járatlan személy számára félreérthető legyen.

A fenti problémák miatt a Testület álláspontja szerint célszerű lenne az intézkedést foganatosító állomány ez irányú szakmai felkészítésére szervezett oktatást, továbbképzést tartani, illetve a két jogintézményhez (megelőző távoltartás és a Be. szerinti távoltartás) kapcsolódó rendőri feladatok rendszerezésére egy összehasonlító szakmai anyagot kiadni az ORFK részéről.

5. Körözéskezelés problematikája

Számos olyan ügyben fordultak a Testülethez a panaszosok, amelyekben a Testület vizsgálata során megállapította, hogy a körözést kezelő szerv nem intézkedett a körözés visszavonása iránt, így a későbbiekben a panaszosokkal szemben történő rendőri intézkedésekkor a körözési rendszer nyomán az intézkedő rendőr köteles volt a panaszost úgy előállítani, hogy vele szemben a körözési – és ennél fogva az előállítási – ok a valóságban már nem állt fent.

A Testület álláspontja szerint szükséges lenne a körözési információs rendszer naprakész állapotának biztosítása és az ehhez szükséges technikai és személyi feltételek megteremtése.

A Testület által vizsgált ügyek tanulságai

Ebben a fejezetben a Testület által elfogadott állásfoglalások lényeges tartalmi elemeit röviden fogaljuk össze. Az ismertetés nem tartalmazza az elutasító döntések és azon megszüntetéses esetek bemutatását, amelyekben érdemi vizsgálat lefolytatására nem került sor. Az intézkedést foganatosító szervhez való áttételt elrendelő, az eljárást – érdemi vizsgálatot követően – megszüntető, illetve az országos rendőrfőkapitánynak, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatójának és a terrorizmust elhárító szerv főigazgatójának megküldött állásfoglalásokon keresztül a Testület gyakorlatát az Rtv. szakaszainak sorrendjére épülő logikai rendben mutatjuk be.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése értelmében a Testület az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása kapcsán folytathat vizsgálatot.

1. A rendőrség működésének általános elvei és szabályai

1.1. Az emberi méltóság és az emberek jogainak védelme

2. § (1) A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. I. fejezetében található, annak 2. § (1) bekezdésébe foglalt rendelkezés – amely szerint „a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait” – olyan általános elve a rendőri tevékenységnek, melynek át kell hatnia minden intézkedést, így a Testület által vizsgálható, az V. és VI. fejezetben szabályozott intézkedések végrehajtását is, és megsértése valamennyi – köztük a Testület hatáskörébe tartozó – rendőri fellépés vonatkozásában számon kérhető. Ezt az álláspontot támasztja alá az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdése is, amelynek értelmében a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően (azaz a 2. § (1) bekezdést is figyelembe véve), részrehajlás nélkül intézkedni, amely norma annak ellenére beemeli az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt szabály érvényesülésének vizsgálatát a Testület hatáskörébe, hogy az egyébként az Rtv. IV-VI. fejezetén kívül esik.

Erre a gondolatmenetre építve a Testület elsősorban a rendőri fellépés jellegének, minőségének megítélése kapcsán fejtette ki nézeteit. A Testület a rendőri hangnem megítélése során a 65/2008. (VIII. 18.) számú állásfoglalása Indokolása II. részének

3. pontjában megfogalmazottakat tartja irányadónak, amely álláspontot az országos rendőrfőkapitány is osztott a 2008. szeptember 10-én kelt, 25800/6/2008. RP. számú határozatában. Az országos rendőrfőkapitány határozatában a panaszosok „aktív”, esetleg „provokatív” közrehatását illetően azt mondta ki, hogy „az intézkedés alá vont személy provokatív, durva, sértő magatartása nem mentheti ki az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését”. A Testület ezért attól függetlenül vizsgálja azt, hogy az intézkedő rendőr által tanúsított hangnem és viselkedés alkalmas volt-e a panaszos emberi méltóságának megsértésére, hogy a panaszos milyen magatartást tanúsított.

A Testület a legtöbb esetben nehéz helyzetben van a rendőri intézkedések alkalmával az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése érvényesülésének vizsgálatakor, főleg az intézkedő rendőrök stílusa, fellépési módja, és az általuk használt hangnem megítélése tekintetében. Ezeket a körülményeket ugyanis az ügyek többségében nehéz rekonstruálni még felvilágosítás-kéréssel is, mert a kifogásolt intézkedéseknél jellemzően csak az intézkedő rendőr és az intézkedés alá vont panaszos van jelen, akiknek az elmondásai többnyire teljesen ellentétben állnak egymással, egyéb, az ellentmondás feloldását lehetővé tévő bizonyíték pedig ritkán áll a Testület rendelkezésére.

A 138/2015. (IV. 28.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos panasszal élt az egyik budakeszi óvoda – ahova a panaszos kislánya jár – parkolójában megjelenő rendőrök magatartásával kapcsolatban. A panaszos az említett óvodában egy apák napi rendezvény céljából tartózkodott, amikor éppen játszott a kislányával, megjelent az édesanyja és kitépte a panaszos kezéből a kislányt, majd a parkolóhoz indult a síró gyermekkel. A panaszos utánuk sietett, és látta, hogy a parkolóban az anya autója mellett két egyenruhás rendőr állt. A panaszos és az óvodaigazgató megkérdezték a rendőröket, hogy mi célból tartózkodnak a helyszínen. Egyértelmű választ azonban nem kaptak. A panaszos többek között sérelmezte a rendőrök magatartását és cinikus hangnemét, amely egyrészt számára érthetetlen és sértő volt, amellyel másrészt megalázták gyermeke és az óvoda vezetője előtt. A panaszos úgy érzi, hogy a rendőrök pszichikai nyomást gyakoroltak rá azzal, hogy a mögötte parkoló járműben maradtak. A panaszos által megküldött hangfelvétel tanúsága szerint a rendőr hangneme valóban kissé cinikus, hangját azonban nem emelte fel, trágár kifejezéseket nem használt. A Testület megítélése szerint sérült a panaszos emberi méltósághoz fűződő joga a rendőrök cinikus hangneme miatt, a Testület azonban ezen jogsértést – tekintettel arra, hogy a beszélgetés normál hangnemben zajlott, a szóváltás nem fajult el – csekély mértékűnek ítélte. Azonban tekintettel arra, hogy a panaszos nem számolt be arról, hogy a helyszínről való távozásában a rendőrök akadályozták volna, vagy egyéb non-verbális jelzésekkel gyakoroltak volna rá nyomást, a Testület úgy ítélte meg, hogy nem sérült a panaszos emberi méltósághoz fűződő joga amiatt, hogy a rendőrök nem távoztak azonnal a helyszínről.

A panaszos sérelmezte azt is, hogy a rendőrök nem intézkedtek volt élettársával szemben, aki biztonsági öv és gyermekülés nélkül szállította el 3 éves kislányukat az óvoda elől, holott erre kifejezetten felhívta a rendőrök figyelmét.

A rendőri iratok beszámolnak arról, hogy a rendőröknek tudomása volt arról, hogy a panaszos élettársának gépkocsijában nincs gyermekülés. A Testület meglátása szerint a rendőrök alappal feltételezhatték, hogy az anya miután az óvodából kijött és gyermekét a gépkocsiba ültette, hamarosan elhajt. A Testület megjegyzi, hogy a hangfelvételen is jól hallható, amint az anya arra kéri a panaszost, hogy hagyja békén a gyermeket, hadd induljanak. Ezt feltehetően a gépkocsi közelében álló rendőrök is hallották. Tekintettel arra, hogy a helyszínen két rendőr tartózkodott, a Testület meglátása szerint lett volna lehetőségük a rendőröknek arra, hogy a gyermek biztonsága érdekében, figyelmüket megosztva a panaszosra és volt élettársára egyaránt figyelmet fordítsanak. A rendőrök közelében parkoló gépkocsi beindítását követően – ami a felvételen is jól hallható – valószínű volt, hogy a jármű hamarosan a közlekedésben is részt vesz.

A Testület megítélése szerint az Rtv. 13. §-a értelmében a gyermek biztonsága érdekében rendőri beavatkozást tett volna szükségessé a helyzet, a rendőröknek intézkedési kötelezettsége keletkezett. Azonban a rendőrök ezen intézkedési kötelezettségüknek nem tettek eleget, ezáltal sérült a panaszos gyermekének testi épséghez fűződő alapvető joga. Sérült továbbá a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga is, amiért a rendőrség nem intézkedett a felmerülő szabálysértés gyanúja miatt, a bejelentése alapján.

Szintén az Rtv. 2. §-ának rendelkezéseit hívja fel a Testület akkor, amikor a közlekedésrendészeti intézkedésnél a megállítási módját vizsgálja. A 403/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalásban a Testület vizsgálatának tárgyává tette a panaszossal szemben lefolytatott közlekedésrendészeti intézkedést és annak körülményeit. A Testület a lefolytatott vizsgálatában megállapította, hogy a rendőrség a közlekedési szabályok betartását, a járműhasználat szabályszerűségét, valamint az okmányokra vonatkozó előírások megtartását minden esetben ellenőrizheti, erre tekintettel a Testület megállapította, hogy az intézkedő rendőr a jogszabályi előírásoknak megfelelően, kellő jogalap birtokában (Rtv. 44. §) járt el a panaszossal szemben, így az intézkedés kezdeményezése a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát nem sértette. Mivel a panaszos kifejezetten sérelmezte, a Testület megvizsgálta megállítási körülményeit. Jelen kifogás kapcsán a panaszos és a rendőrség tényelődása szinte teljesen egybecsengett. Egy ponton volt ellentmondás kimutatható, az pedig a követési távolságra vonatkozott; hiszen míg a panaszos azt állította, hogy a rendőr nem tartotta be a közlekedése során a biztonságos követési távolságra vonatkozó előírásokat, addig a rendőr ezt cáfolta. A Testület a történeti tényállás kialakítása során ezen ellentmondást, annak feloldhatatlansága miatt figyelmen kívül hagyta. A rendőr a panaszost úgy állította meg, hogy először megkülönböztető fényjelzést használt, majd hangjelzést adott le, végül pedig a panaszos gépjárműve elé került és így kényszerítette megállásra azt. A rendőr a megállítási kapcsán saját maga a jelentésében rögzítette, hogy a megkülönböztető

fényjelzés hatására, majd kétszeri hangjelzés leadására a panaszos lassítani kezdett, ennek ellenére megelőzte a panaszos járművét és elé kerülve állította meg azt. A Testület álláspontja szerint a vonatkozó rendelkezésekre (KRESZ, ORFK irányelv) figyelemmel ez a fajta megállítási módszer indokolatlan volt jelen esetben, hiszen a rendőr maga is megállapította, hogy a panaszos lassítani kezdett, így a hátulról történő megállítás végrehajtása sikeresnek mutatkozott. Emiatt az előlről történő megállítás feltételei nem valósultak meg jelen esetben, így a Testület a panaszos tisztességhez való alapvető jogának csekély fokú sérelmét állapította meg.

A 94/2015. (III. 26.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos sérelmezte a rendőri intézkedés részrehajló voltát, továbbá az intézkedő rendőrök hangnemét. Az egyik rendőr az intézkedés kezdetétől gorombán viselkedett; végig kioktatóan beszélt vele. Összességében a rendőri fellépés udvariatlan volt. A rendőr végig tegezte a panaszost, minősíthetetlen szavakat használt és érzékelhetően a panaszos feleségének az oldalán állt. A rendőrök intézkedése során használt hangneme kapcsán a Testület megállapította, hogy a rendőrség és a panaszos által közöltek ellentétben állnak egymással, azonban a Testület az ellentmondást a panaszos által készített hangfelvételen foglaltakkal fel tudta oldani. A hangfelvételen kiderül, hogy a panaszos többször emelt hangon beszélt az intézkedő rendőrökkel; feldúlt, dühös, mérges volt az intézkedés során. Az érezhető, hallható, hogy próbálta magát disztingválni, de az állítása, miszerint a rendőr ordibált volna vele, vagy lekezelő, kioktató stílusban beszélt volna vele nem felelt meg a valóságnak. Mindkét rendőr normál, nyugodt, kulturált hangon beszélt a panaszossal, próbálták a helyzetet felmérni, igyekeztek a panaszost tájékoztatni. Így a rendőr hangnemére vonatkozó kifogást a Testület nem fogadta el, hiszen az nem felelt meg a valóságnak. Ellenben a Testület a panaszos emberi méltóságához való jogának a sérelmét állapította meg a további két kifogás kapcsán, hiszen hallható a felvételen, hogy az egyik rendőr többször obszcén szófordulatokkal élt az intézkedés során; emellett pedig egyszer magázta, majd utána tegezte a panaszost. Egyébként a panaszos is váltva beszélt a rendőrrel: egyszer tegezte, majd magázta, de főleg többször magázta a rendőrt, mint tegezte. A panaszos is használt obszcén kifejezéseket, de elvétve. Így a panaszos két sérelmét a Testület elfogadta, így álláspontja szerint csekély mértékben sértette a panaszos emberi méltóságához való alapvető jogát a rendőri fellépés.

1.2. A törvény előírásainak megfelelő feladatellátás kötelezettsége

11. § (1) A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt általános követelményt – miszerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni – számos esetben vizsgálta a tavalyi év során

is, melyekre a konkrét intézkedések vizsgálatánál kitérünk.

1.3. Intézkedési kötelezettség

13. § (1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A rendőrség intézkedési kötelezettségével kapcsolatos panaszok kapcsán a Testület fontosnak tartja a töretlen gyakorlatára való utalást, miszerint a tényállásszerűséget eljárásában kizárólag a rendőri intézkedés jogszerűsége szempontjából vizsgálja. Ha tehát az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (például bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panasztételhez való alkotmányos joga. A Testület megállapításai ugyanakkor nem terjedhetnek ki a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalásra is, mivel az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint a Testület nem veheti át a szabálysértési vagy a büntető hatóság szerepét.

Ugyanezt a megközelítést alkalmazza a Testület akkor is, amikor a panasz tárgya az, hogy a rendőrség valamely bűncselekmény, vagy szabálysértés sértettjének (elszenvedőjének) nem adta meg a tőle elvárható segítséget. A Testületnek ezen esetekben két dolgot kell vizsgálnia: egyrészt fel kell tárnia, hogy a panaszos előadása, illetve a rendőrség tudomására jutott további információk alapján fennállt-e valamely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség intézkedési kötelezettségét megalapozta, továbbá azt is értékelnie kell, hogy az intézkedő rendőrök megtettek-e mindent, amire az eljárásukra irányadó normák felhatalmazták és kötelezték őket annak érdekében, hogy a panaszos sérelmeit orvosolják.

Ezen intézkedési kötelezettség fennállását vizsgálta a Testület *425/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalásában*. A panaszos beadványában előadta, hogy a családjával esti órákban a helyi vendéglátóhelyre indultak józan (alkoholmentes) állapotban. A vendéglátóhelyen italozni kezdtek. A panaszos ezután már nem ült autóba, majd némi idő elteltével megjelent a helyi körzeti megbízott, aki indokolatlanul járőrt hívott és antipátia alapján elvitette a panaszost. A panaszos előadta, hogy még

rendbontást sem követett el. A járőrök az asztalához lépve kitessékelték, megszondáztatták, elvették a jogosítványát, megbilincseltek annak ellenére, hogy nem is ült a volánnál. A rendőrök azt mondták neki, hogy ittasan vezetett. A panaszost ezt követően beültették a járőrautóba, beszállították a kapitányságra, ahol bár nem értette, hogy milyen alapon, de vért vettek tőle annak ellenére, hogy kérte, hogy a feleségét értesítsék – de ezt nem tették meg –, majd a kapitányságon az egyik rendőr azt mondta neki, hogy „ismerje el és hazaviszik”. A Testület megállapította, hogy a rendőr intézkedési kötelezettségének teljesítését a jogbiztonság elvének és ezzel összefüggésben a személyek tisztességes eljárásához fűződő jogának összefüggésében kell vizsgálni. A Testület által kialakított történeti tényállás elemeként kezelte, hogy a vendéglátóhely pultosa telefonos bejelentést tett a rendőrségre, melyben megjelölte az elkövetők személyét, az elkövetés helyét és az elkövetési magatartást, tehát olyan információkat hozott a rendőrség tudomására, amelyek alkalmasak voltak szabálysértés elkövetésére vonatkozó gyanú felvetésére. A rendőrség oldalán, tehát az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel intézkedési kötelezettség keletkezett, hiszen felmerült annak szükségessége, hogy a tudomásukra hozott jogellenes cselekmény elkövetésére vonatkozó gyanú valóságalapja felől meggyőződjenek. Erre tekintettel a rendőrséget kötelezettség terhelte tekintetben, hogy megjelenjen a helyszínen, meghallgassa a bejelentőt, felkutassa a bejelentés helyszínén a cselekmény elkövetésével gyanúsítható személyeket és őket is meghallgassa. Ezenfelül a Testület megítélése szerint a rendőr helyszínre kiérkezését követően tapasztaltak is intézkedési kötelezettséget keletkeztettek, hiszen a rendőr azt érezte, hogy a panaszos leparkol a szórakozóhely parkolójában, a gépjármű motorját járva hagyja, nyitva hagyja az ajtajait és a fényszórót is felkapcsolt állapotban hagyja, majd bemegy a szórakozóhelyre. A rendőr, miután a panaszos után bement a szórakozóhelyre, azt tapasztalta, hogy a panaszos alkoholos állapotban van, így felmerült annak a gyanúja, hogy a panaszos ittás vezetés vétségét követhette el. Így a rendőr ezen cselekményre tekintettel is intézkedés alá vonta a panaszost.

A Testület a tisztességes eljárásához való jog súlyos sérelmét állapította meg a *195/2015. (V. 26.) számú állásfoglalásában*, amikor a panaszos – aki több ízben bejelentést tett amiatt, hogy szomszédja ipari gyalugépet üzemeltet házában ablaka alatt – egyik, esti órában tett, úgyszintén csendháborításra vonatkozó bejelentése alapján ígéretet kapott arra, hogy járőrt küldenek a helyszínre, azonban ezt a rendőrség utóbb elmulasztotta megtenni.

A *254/2015. (VI. 25.) számú állásfoglalásban* a Testület megállapította, hogy a rendőrség súlyosan sértette a panaszos tisztességes eljárásához, illetve szabad mozgáshoz való jogát. A panaszos a városi önkormányzat képviselő-testületének nyilvános ülésén akart részt venni, mint állampolgár és mint újságíró, de a városházán dolgozó közterület-felügyelő és biztonsági őrök két ízben is megakadályozták abban, hogy az ülésterembe bejusson. A panaszos telefonon bejelentette a rendőrség felé, hogy szabad mozgásában akadályozzák, ami a rendőrség számára intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A Testület

megállapítása szerint a rendőrségnek észlelnie kellett volna, hogy a panaszost mindkét alkalommal jogalap nélkül akadályozzák az ülésre való bejutásban, ezért a közterület-felügyelőt és biztonsági őrköt figyelmeztetni kellett volna arra, hogy jogellenes az eljárásuk. Továbbá a képviselő-testületi ülés a rendőrség második helyszínre érkezése időpontjában már elkezdődött, és így a helyzet tisztázása érdekében a rendőrnek ellenőriznie kellett volna, hogy van-e szabad hely a teremben, ahova a panaszos leülhet, ezzel szemben a rendőr ezt megtagadta.

A Testület 123/2015. (III. 26.) számú állásfoglalásának alapjául szolgáló panasz szerint Ajka belvárosában zalaegerszegi futball huligánok a panaszosra és barátjára támadtak, ami miatt futva kellett menekülniük több száz méteren keresztül, végül a helyi mentőállomáson kaptak menedéket. A kikerülő rendőrök megérkezésére a támadók eltűntek, a rendőrök intézkedése pedig arra terjedt ki, hogy feltettek néhány kérdést, majd közölték a panaszossal és barátjával, hogy minek mennek ilyen helyre, bújjanak el. A panaszos összességében kifogásolta, hogy miért nem intézkedtek a rendőrök a huligánok ellen, miért nem védték meg őket. A Testület gyakorlata alapján az intézkedési kötelezettség elmulasztásával összefüggésben akkor kerül sor a panaszos alapvető joga – mégpedig általában a tisztességes eljáráshoz fűződő jog – sérelmének megállapítására, ha a rendőr valamely, az adott helyzetben nyilvánvalóan szükséges, az ügy szempontjából *lényeges* intézkedést nem tett meg a kérdéses ügyben. Erre tekintettel a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés hiányos volta miatt sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz és testi épséghez fűződő joga. Álláspontja szerint az intézkedési kötelezettség teljesítésének jelen helyzetben arra kellett kiterjednie, hogy a bejelentésre a rendőrök a helyszínen megjelenjenek, hogy meggyőződjenek a bejelentésben foglaltakról, a feleket igazoltassák, a tényállásról tájékozódjanak (ami alapján eldönthető, hogy további intézkedés foganatosítása indokolt-e), és alapos tájékoztatást nyújtsanak a jogi lehetőségeket illetően. Ezek alapján a Testület a rendőrség intézkedését nem találta elegendőnek és megállapította, hogy a rendőri intézkedés hiányos volta miatt sérültek a panaszos fentebb említett alapjogai. A Testület meglátása szerint a rendőrség egyértelműen mulasztott az eset kapcsán, tekintettel arra, hogy a mentősök az adatgyűjtés során megerősítették azt az információt, hogy valóban megkergették a panaszost és a barátját. A rendőrök az érintett feleket még csak nem is igazoltatták, csupán felvilágosítást nyújtottak részükre. A Testület álláspontja szerint a rendőröknek mindenképp meg kellett volna győződniük arról, hogy a panaszost kergető személyek a környéken tartózkodnak-e, különös tekintettel arra, hogy a rendőröknek tudomása volt arról, hogy az ittas vendégszurkolók a környékbeli kocsmákban várakoztak a következő vonat indulásáig. A Testület szerint az mindenképp elvárható lett volna, hogy a panaszost és társát bevigyék a rendőrkapitányságra, ahol választásuk szerint megtehetik a feljelentésüket, vagy megvárhatják hozzátartozóikat. ***Az országos rendőrfőkapitány határozatában az intézkedés hiányos volta tekintetében a panasznak – a Testület döntésével egyezően – helyt adott.***

A 404/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos többek között az intézkedés alá vonását kifogásolta. A beadványában előadta, hogy

egy kemping területén egy ott lévő vendég agresszíven lépett fel vele szemben, amely során halálosan megfenyegette őt, ha nem hagyja el a kemping területét, valamint a családtagját is megfenyegette. A panaszos elment onnan, de továbbra is a kemping területén maradt. Kb. egy óra elteltével visszatért gépjárművével a szóbeli inzultus helyszínére, a biztonság kedvéért a gépjárművében maradt, de mert a vendég itt is volt, a segélyhívó központtól kért segítséget. Közben az agresszív vendég gépjárműbe szállt, amit egy – később kiderült – szolgálaton kívüli tűzoltó vezetett. A panaszos mondta nekik, hogy ne menjenek el, mert kihívta a rendőrséget. Erre a tűzoltó igazoltatni kezdte a panaszost, de mivel agresszíven viselkedett, nem engedelmeskedett a kérésnek, ezért többen körbe állták, hogy a panaszos ne tudjon a helyszínről eltávozni. Mindeközben végig fenyegették a panaszost, valamint leköpték a gépjárműve ablakát. Eközben a tűzoltó is telefonált a segélyhívó központba és azt hazudta, hogy fogtak egy „kukkolót”. Mivel senki nem érkezett a helyszínre, a panaszos ezért újabb segélyhívást indított. A kezelő közölte, hogy törölték a segélyhívását, nem megy ki senki a helyszínre. Erre a panaszos felhívta a figyelmét, hogy továbbra is fenyegetik és veszélyben érzi a testi épségét, ezért újabb járőr helyszínre küldését kérte. A kikerülő járőrök nem viseltek azonosító számot, a helyszínen lévő társaságot tegezve köszöntötték, majd az egyik bemutatkozás nélkül, agresszív, lekezelő, tegező stílusban arra szólította fel, hogy igazolja magát. A fenyegetőző férfit nem igazoltatta, sőt ez a férfi oda is lépett a panaszoshoz és tovább folytatta a fenyegetőzést. A rendőr a panaszost megmotozta a gépjárműve oldalánál, majd átvizsgálta a kocsiját. Nem közölte, hogy miért. A rendőrök emellett gúnyolódtak vele, illetve közölték vele, hogy örüljön, hogy ennyivel megúsza dolgot, és elzavarták. A Testület többek között abban a kérdésben foglalt állást, hogy a rendőröket vajon terheli-e a panaszos által, a beadványában előadott mulasztás. Jelen ügy kapcsán a rendőrség nem következetesen adta elő a panaszos által előadottakra a válaszait. Reflektálása során először tagadta azt, hogy tudomása lett volna arról, hogy a panaszos bejelentést tett volna akár a 107-es, akár a 112-es telefonszámon, így ennek megfelelően csak egy rögzített hangfelvételt küldtek meg a Testületnek és egy eset adatlapot, amely ezen telefonhíváshoz kapcsolódik. Másodszor pedig a 2015. augusztus 23-án kelt hivatalos feljegyzésben egy r. ftőrm. rögzítette, hogy 19 óra 26 perckor és 19 óra 31 perckor három bejelentés érkezett, hogy a naturista parton (a kempingben) életveszélyesen megfenyegettek egy személyt és egy „kukkolót” tartanak vissza. Így a rendőrség tényelődása saját álláspontját gyengítette, míg a panaszosét erősítette, ezért a Testület az először tapasztalt ellentmondást jelen ponton feloldottnak tekintette, hiszen a rendőrség saját maga cáfolta meg később az álláspontját, így a panaszossal egyező tényeket közölt a Testülettel. Ezt a Testület a történeti tényállás kialakítása során figyelembe vette, így megállapította, hogy a panaszos a rendőrségre kétszer betelefonálhatott annak ellenére, hogy a rendőrségen ezen telefonhívásokat – valamilyen ismeretlen oknál fogva – nem dokumentálták kellőképpen. Erre tekintettel a Testület úgy határozott, hogy a rendőrséget két esetben is mulasztás terhelte, nevezetesen: 1) nem rögzítették a panaszos telefonos bejelentéseit és 2) nem intézkedtek annak ellenére, hogy a panaszos jogellenes cselekmények, sérelmére történő elkövetését hozta a rendőrség tudomására. Erre

tekintettel a Testület nem határozhatott másként, mint hogy megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának csekély fokú sérelmét.

A 468/2015. (XII. 17.) számú állásfoglalásban szintén csekély fokú jogsérelemről született döntés. A panaszos beadványában kifogásolta, hogy a rendőrség – feltehetően szomszédjának valótlan bejelentése nyomán – a lakcímén megjelent, és a kapu lefestése miatt figyelmeztetésben részesítették. A panaszos kérte, hogy erről vegyenek fel jegyzőkönyvet, mivel álláspontja szerint semmilyen szabályt nem sértett meg. A panaszos másnap a helyi rendőrkapitányságon panasszal szeretett volna élni; utána néztek a bejelentésnek, azonban arról tájékoztatták a panaszost, hogy semmiféle nyoma nincs a bejelentésnek. A Testület a panasz kapcsán azt vizsgálta, hogy a rendőröknek keletkezett-e intézkedési kötelezettsége a panasz alapjául szolgáló eseményekkel összefüggésben, illetve ennek mennyire tettek eleget. A rendőri jelentések szerint arról kaptak bejelentést, hogy a szomszéd a saját kerítését rendszeresen gázolajjal kenni le, és ennek a szaga zavarja a bejelentőt, mivel közel van a kerítéshez az ablaka. A Testület álláspontja szerint a bejelentés tartalma alapján nem merült fel olyan, a rendőrség hatáskörébe tartozó bűncselekmény vagy szabálysértési eljárás gyanúja, olyan közrendet vagy közbiztonságot veszélyeztető cselekmény gyanúja, amely a rendőrség intézkedési kötelezettségét vetette volna fel. Tekintettel arra, hogy a magánérdek védelme a rendőrségnek csak akkor feladata, hogy ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne, a Testületnek a továbbiakban azt kellett vizsgálnia, hogy az adott bejelentés kapcsán felmerült-e olyan magánérdek, amely érvényesíthetősége más módon nem volt biztosítható, csak rendőri intézkedéssel. A Testület erre a kérdésre nemleges választ adott, figyelemmel arra, hogy a bejelentés tartalma a birtokháborítás és a szomszédjogok kérdését vetette fel (Ptk.5:23.§ és a Ptk. 5:5.§-5:8.§), amellyel kapcsolatos birtokvédelmi eljárás elsősorban a jegyző, másodsorban pedig a polgári peres bíróság hatáskörébe tartozik. Tekintettel arra, hogy a bejelentő elmondása szerint a gázolaj okozta szagot napokig lehet minden évben érezni és a panaszos aznap kente a kerítést, így nem volt akadálya egy későbbi birtokvédelmi eljárásnak a bizonyítékként szolgáló szag és festési nyom esetleges rövid idejű megszűnése miatt. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrség túlterjeszkedett az intézkedési kötelezettségén akkor, amikor a bejelentés alapján kiment a panaszos lakcímére és ott megszemlélte a helyszínt annak megállapítására, hogy van-e hatáskörébe tartozó jogsértés, mivel a bejelentés alapján ezt helyszíni vizsgálat nélkül is kizárhatták volna. A Testület álláspontja szerint a rendőrségnek a bejelentést követően csupán a bejelentőnek adott jogi felvilágosítással kellett volna zárnia a bejelentő tájékoztatását. Mindezek alapján a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú megsértését állapította meg.

1.4. Részhajlásmentes intézkedés kötelezettsége

13.§ (2) A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.

A törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményére tekintettel a rendőri intézkedés törvényi feltételeinek megvalósulása esetén a rendőr az érintett személyére tekintet nélkül – bárkivel szemben – köteles eljárni. A rendőri intézkedés során fajra, nemre, vallásra, politikai meggyőződésre vagy más hasonló tulajdonságra, helyzetre tekintettel különbséget tenni nem szabad, e minőség a rendőri intézkedés megtételének vagy elmulasztásának alapja nem lehet.

A fenti jogszabályhelyen rögzített részrehajlásmentes intézkedés kötelezettsége magában foglalja, hogy a rendőri fellépés az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves). Vizsgálata során a Testület az intézkedés valamennyi körülményét mérlegelve értékeli, hogy felmerül-e olyan körülmény, amely alátámasztja a panaszos azon kifogását, hogy reánézve az intézkedés megfelelő indokok nélkül volt hátrányosabb, mint másra.

A 43/2015. (II. 26.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos előadta, hogy a szülei családi vita miatt kihívták a rendőrséget. A panaszos megítélése szerint az egyik intézkedő rendőr tiszteletlenül és egyoldalúan járt el vele szemben, gúnyosan, élcélődve szólította meg őt, valamint nem volt hajlandó meghallgatni, és megfenyegette azzal, hogy ha 48 órán belül újra kihívják rá a rendőrséget, akkor beviheti őt, akár 30 napos elzárásra is. A rendőr meg sem akarta hallgatni őt, részrehajló volt, egyrészt mert a szülei előadását fogadta el, másrészt pedig a múltban történtek is befolyásolták az intézkedését. Ezenfelül a rendőr nem mondta meg nevét és azonosító számát. A Testület az eljárása során a felek állításában ellentmondást tapasztalt a tekintetben, hogy a rendőr volt-e az, aki elzárkózott a beszélgetéstől, és nem ismertette a panaszos jogait, továbbá ellentmondás húzódik a tekintetben is, hogy az elzárás kilátásba helyezése milyen kontextusban hangzott el. Ugyanakkor a Testület megítélése szerint, a rendőr által is elismert „haragos viszony” megkérdőjelezi az intézkedés részrehajlás nélkülségét és álláspontja szerint nem biztosítja a panaszos érintett alapjogainak megfelelő védelmét, hogy olyan rendőr intézkedik vele szemben, akivel személyes ellentéte van. Ugyanakkor egyéb körülmény hiányában a Testület nem tudta eldönteni, hogy ez mennyiben befolyásolta a rendőr eljárását, ezért úgy ítélte meg, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme nem megállapítható.

1.5. Arányosság követelménye

15. § (1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre nézve a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az arányosság 15. §-ában foglalt követelményének teljesülését 2015-ben is számos megközelítésben vizsgálta a Testület. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy mivel ez az előírás általános kötelezettséget teremt a rendőrség részére, ennek a kötelezettségnek a megvalósulását jellemzően nem önmagában vizsgálja a Testület, hanem mindig valamely egyéb intézkedés (például az előállítás jogalapja, annak időtartamának arányossága) vizsgálatánál merül fel mögöttes szabályként.

A Testület 82/2015. számú (II. 26.) állásfoglalásában szintén az előállítás időtartamának vizsgálata során hívta fel a fenti jogszabályhelyet. Az állásfoglalás alapjául szolgáló tényállás szerint a panaszos és társai abból a célból, hogy politikai véleményüket fejezzék ki a Paksi Atomerőmű bővítésével kapcsolatban, megjelentek a Köztársasági Elnök Hivatala előtt. A panaszossal és társaival szemben a rendőrök szabálysértési feljelentést tettek jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség, illetve garázdaság szabálysértése miatt és előállították őket, mivel a rendőrség elmondása szerint a panaszos és társai egy alumínium létrán felmászta a Köztársasági Elnök Hivatala déli homlokzatára – amihez a panaszos aktívan segítséget nyújtott – ahonnan levették Magyarország és az Európai Unió zászlaját, amit – többszöri felszólítás ellenére – önként nem kívántak visszaadni. A panaszos elmondása szerint ő nem mászott fel az erkélyre, továbbá onnan nem távolított el semmilyen zászlót; a rendőri igazoltatásnak pedig sem passzív, sem aktív módon nem állt ellent, ennek ellenére társai mellett őt is előállították. A Testület álláspontja szerint a panaszos és társainak ellenszegülését más módon nem lehetett megtörni, és a felvételek alapján egyértelmű, hogy a panaszos aktívan segítséget nyújtott a szóban forgó cselekményhez ezért jogszerű volt a panaszos előállítása, ám a panaszos személyes szabadsághoz fűződő alapvető joga sérült az előállítás ideje kapcsán, mivel az szükségtelenül és aránytalanul hosszú ideig tartott. A panaszos hozzávetőlegesen hat órán át volt a személyi szabadságában korlátozva akként, hogy vele szemben semmilyen eljárási cselekményt nem hajtottak végre és csak várakozott. Továbbá a Testület indokoltnak látta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét is a részére helytelenül kiállított, az előállítás idejét megjelölő igazolás és a részére az előállítás okáról a rendőr által helytelenül adott tájékoztatás kapcsán.

A közlekedésrendészeti intézkedéseknél a fentebb már hivatkozott Rtv. 2. § rendelkezésein kívül a Testület az Rtv. 15. §-ának rendelkezéseit is figyelembe veszi az intézkedés jogszerűségének vizsgálata során. Ez történt a 177/2015. (IV. 28.) számú állásfoglalás esetében is. A döntés alapjául szolgáló ügyben a panaszos és társa a tárgyi napon gépjárművével haladtak, amikor egy szolgálati jelleg nélküli személygépkocsi hirtelen, irányjelző használata nélkül a panaszos elé vágott, és hirtelen irányváltoztatásra és fékezésre kényszerítette. A panaszos ekkor a baleset elkerülése érdekében röviden használta az autó kürtjét, erre a szabálytalan autó visszasorolt a belső sávba. Később az említett autó utolérte a panaszost és a sofőr a ruhája vállapját ütögetve az autó ablakán keresztül közölni próbálta a panaszossal, hogy álljon félre. A panaszos ezt megtagadta, mire a vezető a kezét jól látható módon a pisztolytáskájára helyezte, majd ezzel egy időben hirtelen lehúzódsra

kényszerítette a panaszost. A sofőr közeledni kezdett a panaszos felé anélkül, hogy azonosította volna magát, közölte volna, hogy szolgálatba helyezi magát vagy, hogy megjelölte volna a panaszos megállításának okát. A panaszos és utasa annyira megrémültek attól, hogy fegyveres támadás áldozatai lettek, hogy tárcsázták a 112-es segélyhívót. A sofőr a panaszoshoz érve emelt hangon közölte a nevét és rangját, majd elkérte a panaszos vezetői engedélyét és forgalmiját, melyeket a panaszos át is adott nekik. Körülbelül 10 perc elteltével a helyszínre érkezett egy rendőr, aki megkérte a panaszost, hogy mondja el, mi történt, majd közölte vele, hogy miután lakott területen belül rádudált a kollégájára, szabálysértést követett el. A panaszos elmondta, hogy balesetveszély elhárítása miatt volt kénytelen használni a kürtöt. A Testület a vonatkozó állásfoglalásában megállapította, hogy alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor, mivel a panaszos megállítása a megállítási körülményeit szabályozó 7001/2006. (IV. 06.) ORFK irányelv, illetve a KRESZ rendelkezéseinek nem felelt meg. (Az irányelv rendkívül részletesen és szigorúan szabályozza a szolgálati gépjárművek általi megállítási szabályait. Fő szabály szerint az intézkedés alá vont járművet hátulról kell megállítani, olyan módon, hogy a megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból a rendőrnek hangszórón keresztül kell a követendő közlekedési magatartásra vonatkozó utasítást adni az úton közlekedő jármű vezetője részére. Az Irányelv kimondja: a szóban adott utasítást a rövid ideig üzemeltetett megkülönböztető hangjelzés adása is előzze meg annak érdekében, hogy a szóbeli utasítás a közlekedőket ne érje váratlanul és az a figyelmüket felkeltse. Előlről megállítani az intézkedéssel érintett járművet csak kivételesen lehet, az előírt szabályok betartásával. Jelen esetben egy szolgálati jelleg nélküli – tehát a kívülálló által fel nem ismerhető rendőri mivoltú – járművel, egyedül kezdett intézkedésbe a rendőr. „A többről a kevesebbre” következtetés elve alapján nyilvánvaló, hogy ebben az esetben legalább ugyanezeknek a (ha nem szigorúbb) szabályoknak érvényesülnie kell(ett volna), a közlekedésben résztvevők (beleértve a rendőr) biztonsága érdekében. A Testület álláspontja szerint éppen az irányelv fenti szabályainak érvényre jutása érdekében egyedül intézkedő rendőr intézkedésének megkezdésére csak kivételesen indokolt esetben kerülhet sor. A Testület nem osztotta azon rendőri álláspontot, hogy ez a körülmény erre az esetre megfeleltethető volt, és a lebonyolított intézkedés arányos volt. A Testület álláspontja szerint a szabálysértési feljelentésben is rögzített magatartás (engedély nélküli kürt használat) nem indokol ilyen arányú rendőri fellépést. A Testület meggyőződése szerint az arányosság elvét előíró Rtv. 15. § rendelkezésével összhangban, több más, kisebb veszéllyel és korlátozással járó megoldás közül is választhatott volna a rendőr, ahogyan ezek előnyben részesítése előírásként is szerepel az irányelvben. A Testület álláspontja szerint az lett volna a legcélravezetőbb megoldás, ha a rendőr a technikai lehetőségekkel élve (rádió, telefonon, stb.) segítséget kér a jármű sikeres megállításához. Mivel nem merült fel adat arra, hogy a jármű vezetője bűncselekményt valósított meg (mint ahogyan erre utaló körülményt nem is rögzítettek a jelentések), a forgalmi rendszámot, a gépjármű típusát, esetlegesen a tanúk adatait rögzíthette volna és az ügyelet felé haladéktalanul jelenthette volna az esetet, a megállást elmulasztó szabálysértő feljelentésének soron kívül elkészítése mellett.

A Testület állásfoglalásában rámutatott arra, hogy amennyiben még el is fogadnánk azt a rendőri feltevést, hogy nélkülözhetetlen volt a panaszos *azonnali*, egy fős járőr általi megállítása, a jelentésekből egyértelműen kiderül, hogy a megállítás körülményei a fenti szabályoknak semmiképp sem feleltek meg: nem volt fény-és hangjelzés, és az egyéb módon történő megállítási szándék jelzése (kézjelzés, tárcsa, lámpa, hangszóró, vagy felirat) is elmaradt. A Testület ezért a fentiek alapján a rendőr által választott megoldást aránytalannak ítélte meg, továbbá álláspontja szerint az irányelvben előírt szabályok betartásának elmaradása veszélyeztette a panaszos személyi biztonságát és testi épségét, ezért a Testület megállapította az ezekhez fűződő alapjog sérelmet. A Testület ezt követően a szolgálati fellépést vizsgálta meg, azonban a rendőrségi iratok között ellentmondás tapasztalt, nevezetesen: az intézkedés napján kelt jelentés, a Testület megkeresése nyomán megszületett kiegészítő jelentés és a kapitányságvezetői átirat eltérően számolt be az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt szabályok betartásáról. A Testület vizsgálatai során mindig az intézkedés időpontjához legközelebbi keltezésű rendőrségi iratot tekinti a leghitelesebbnek a történetek leírásakor. Tekintettel arra, hogy a legelső rendőrségi irat arról számolt be, hogy r. főtörzsszászlós csak a panaszos megállítását követően (miután a panaszos közölte, hogy az intézkedés ellen panasszal kíván élni) közölte a nevét, beosztási helyét, a Testület indokoltnak tartotta megállapítani a szolgálati fellépés szabályainak megsértése miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét.

1.6. Jogok korlátozásának a lehetősége

17. § (1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Jó néhány panaszos beadványa kapcsán vizsgálta a Testület a panaszosok azon igényét, hogy az intézkedés során vagy azt követően mobiltelefonjukkal értesítsenek valakit. Így történt ez a 275/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalásban is, ahol a Testület alapjogot csekély mértékben sértő intézkedést állapított meg annak a panaszosnak az ügyében, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén történt tettenérést követően elfogtak, illetve előállítottak, azonban nem engedték számára, hogy mobiltelefonját használja. A rendőrség azzal indokolta döntését, hogy amennyiben az előállításáról értesíteni szeretné hozzátartozóját, vagy ügyvédjét, azt majd a rendőrség megteszi helyette. Tekintettel arra, hogy nem merült fel a konkrét esetben olyan körülmény, amely a panaszos előállítását veszélyeztette vagy akadályozta, ezért lehetővé kellett volna tenni számára, hogy maga hívja fel telefonon a megjelölt személyeket. A Testület az ügyben már sokadjára felhívta a rendőrség figyelmét, hogy a hozzátartozó (más személy) értesítését elsődlegesen a panaszosnak kell biztosítani és csak akkor a rendőrség feladata ez, ha a fogvatartott nincs olyan helyzetben, hogy ezzel a jogával élhessen.

Szintén alapjogsérelmet állapított meg a telefon használatának indokolatlan korlátozása miatt a Testület a 320/2015. (IX. 24.) számú állásfoglalásban.

A telefonhasználat és a kiértesítés joga volt a vizsgálat tárgya a 28/2015. (II. 26.) számú állásfoglalásban is, ahol az előállított panaszos számára nem engedték meg, hogy mobiltelefonján feleségét és ügyvédjét értesítse, annak ellenére, hogy a rendőrség nem tárt fel olyan körülményt, amely ezen döntését megalapozhatta volna, ezért a Testület álláspontja szerint a panaszos a tisztességes eljáráshoz való joga sérült ezen jogalapot nélkülöző korlátozás miatt.

Az előállított személy élelmezésével kapcsolatban is több panasz érkezett a Testülethez. A 395/2015. (X. 22.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos többek között azt sérelmezte, hogy 5 órán túli fogvatartása ellenére hivatalosan élelmet nem kapott. A Testület rendelkezésére álló rendőrségi iratok szerint a panaszost nem helyezték el előállító helyiségben és emiatt a panaszos nem volt olyan helyzetben, hogy dokumentált formában nyilatkozhasson az élelmezése vonatkozásában. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 31. §-ának (11) bekezdése szerint „a személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést foganatosító rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy élelemmel történő ellátásáról. A fogvatartott személy étkezése az előállító helyiségben történik. Az étel kiosztását a felügyeletet ellátó rendkívüli őr végzi. Ha a rendkívüli őr nem rendelkezik az étel kiosztásához szükséges élelmiszerhigiéniai alapismereti vizsgálattal és érvényes egészségügyi könyvvel, akkor az élelmiszer kicsomagolását nem végezheti. Ilyen esetben a fogvatartottat előrecsomagolt élelmiszerrel és az annak elfogyasztásához szükséges egyszer használatos evőeszközökkel kell ellátni.” A panaszos élelmezésének hiánya miatt a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, ugyanis a fentebb idézett Szolgálati Szabályzat 31. §-ának (11) bekezdése a személyi szabadság korlátozásának első 5 órájának leteltéhez köti a fogvatartott személy élelemmel történő ellátását, nem az előállító helyiségben történő elhelyezéshez. Az előállító helyiség a jogszabály rendelkezése szerint csupán az élelmezés helyszínéül jelenik meg.

1.7. Hozzá tartozó vagy más személy értesítési lehetősége

18. § (1) A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett személy, haladéktalanul értesíteni kell a törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

Számos panaszos beadványa kapcsán vizsgálta a Testület a 18. §-ban foglalt rendelkezések alapján a fogvatartott panaszosok alapvető jogainak érvényesülését is. A hozzátartozó kiértesítésével kapcsolatban a Testület már több esetben

kifejtette, hogy az Rtv. elsősorban a fogvatartott számára biztosítja az értesítési lehetőséget, és a rendőrségre csak akkor hárítja ezt a kötelezettséget, illetve jogot, ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy értesíthesse a kívánt személyt.

A Testület a 438/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalásában a kiskorú panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét állapította meg annak kapcsán, hogy a rendőrség nem értesítette időben a panaszos mintavétel miatti előállításáról a panaszos szüleit. Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a fogvatartott fiataikorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát. Mivel az Rtv. fent idézett szakasza egyértelműen előírja a fogvatartott fiataikorú törvényes képviselőjének *haladéktalan* értesítését, így a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét, tekintettel arra, hogy a rendőrség nem tett meg mindent annak érdekében, hogy a törvényes képviselőkkel felvegye a kapcsolatot. A Testület meglátása szerint a gyermekek, a fiatakorúak nincsenek tisztában jogaikkal, rendszerint mások érvényesítik helyettük azokat; életkoruknál, ítélőképességüknél, esetleg egyéb körülményeiknél fogva nem képesek saját jogaik védelmében oly módon, illetve olyan hatékonysággal fellépni, mint a társadalom felnőtt tagjai, éppen ezért írja elő az Rtv. az előállított fiataikorú esetében a törvényes képviselő haladéktalan értesítését. Ebből a gondolatsorból levezethetően a Testület megítélése szerint az is elvárható az intézkedő rendőröktől, hogy a törvényes képviselőt megfelelő részletességgel világosítsák fel az intézkedés körülményeiről. Erre való tekintettel a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét a törvényes képviselő értesítésének és megfelelő tájékoztatásának elmaradása miatt.

1.8. Szolgálati fellépés

20. § (1) A rendőrt az intézkedés során

a) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy

b) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja.

(2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles a nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és az előterjesztésére nyitva álló határidőről.

(3) A rendőr köteles – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

(4) Ha a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset képez kivételt, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti; ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni. A rendőri intézkedés alakításait tovább részletezik a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) és (2) bekezdései. A hivatkozott jogszabályhelyek szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. §-a (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel a fentiek intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

Amint azt a Testület korábbi években is számos állásfoglalásában kifejtette, az Rtv. 20. §-ában rögzített követelmények azért bírnak különös jelentőséggel az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztételi jog, ha az intézkedéssel érintett személy az intézkedés okára, alapjára és az intézkedést fogantató személy kilétére nézve birtokában van a valós és releváns információknak. Ezek hiányában ugyanis nincs azzal tisztában, hogy ki ellen kell benyújtani a panaszát, nem tudja megfelelően megítélni a vele szemben fogantató intézkedés jogszerűségét és nem tud adott esetben hatékonyan érvelni az intézkedés jogszerűsége ellen sem. Ezeket a szabályokat, amelyek lehetővé teszik az intézkedő rendőr azonosítását, illetve a panaszjog gyakorlását, a Testület gyakorlatában garanciális jelentőségűnek tartja – elsősorban a közhatalom gyakorlásának megfelelő kontrolljára és az Alaptörvény XXIV. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő és XXVIII. cikkében biztosított jogorvoslathoz való jogra tekintettel.

A szolgálati fellépés módja a Testület megállapítása szerint több ízben vagy nem az előírások szerint történt, vagy hiányoztak az intézkedések kötelező formai elemei, ami miatt a Testület a tisztességes eljáráshoz való jog – általában csekély fokú – sérelmét állapította meg. Rendkívül általánosnak mondható az a jelenség, hogy a rendőrök intézkedéskor nem közlik a nevüket, azonosító számukat, nem mutatják fel a jelvényüket és nem közlik – gyakran kérésre sem – az intézkedésük tényét, célját, jogalapját.

Sajnos az ilyen jellegű kifogások kapcsán is elmondhatóak az Rtv. 2. §-ánál kifejtettek, azaz, hogy a Testület a legtöbb esetben nehéz helyzetben van, mivel ezeket a körülményeket az ügyek többségében nehéz rekonstruálni még felvilágosítás-kéréssel is. Egyrészt ez egy szóban teljesítendő kötelezettség a rendőr részéről, másrészt a kifogásolt intézkedéseknél jellemzően csak az intézkedő rendőr és az intézkedés alá vont panaszos van jelen, akiknek az elmondásai többnyire teljesen ellentétben állnak egymással, egyéb, az ellentmondás feloldását lehetővé tévő bizonyíték tekintetben is ritkán áll a Testület rendelkezésére.

A Testület több állásfoglalásában azt is kifejtette, hogy amennyiben az intézkedés megkezdése előtt az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése által megkívánt közlés teljesítése valamilyen okból veszélyezteti az intézkedés eredményességét, akkor ebben az esetben a rendőröknek a foganatosított intézkedés befejezésekor kell (kellett volna) eleget tenniük a tájékoztatási kötelezettségüknek. A rendőrök jelentései azonban ilyen eredményességet veszélyeztető körülményről általában nem adtak számot. Fentieknek megfelelően a Testület az alapjogsértés vizsgálata során azon tényből indult ki, hogy a rendőrök nem mutatkoztak be, és nem azonosították magukat. Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrök bemutatkozására, azonosítására, valamint az intézkedés tényének közlésére vonatkozó, rendőrség által nem cáfolt panaszosi kifogások kapcsán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga. Az intézkedés céljának közlésével kapcsolatban a Testület a panaszosi és rendőri állítások közt húzódó ellentétet feloldani nem tudta, ezért e tekintetben a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem megállapítható. A Testület több állásfoglalásában is kifejtette, hogy egyrészt csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztétel joga, ha az intézkedéssel érintett személlyel/kényszerítő eszköz elszenvedőjével annak okát olyan részletességgel közlik, ami alapján megfelelően meg tudja ítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét; másrészt pedig a panasz lehetőségére való figyelemfelhívás a Testület eljárásáról való tájékoztatást is magába kell, hogy foglalja.

Az 426/2015. számú (XI. 26.) számú állásfoglalásban a panaszos a rendőrség szolgálati fellépésre vonatkozó azon sérelme kapcsán, mely szerint a rendőrök nem tettek eleget azonosítási kötelezettségüknek, a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét, mivel a rendőrség a Testület kifejezett kérése ellenére nem szolgáltatott adatot a kérdéssel kapcsolatban és a Testület fennálló gyakorlata szerint ilyen esetben – cáfolat hiányában – a Testület a panaszosi előadásra alapítja a történeti tényállást.

A 81/2015. (II. 26.) számú állásfoglalásban a panaszos beadványában előadta, hogy telefonon értesítették, hogy a rendőrkapitányság megbízásából a BRFK-tól a panaszos lőfegyverei és a hozzájuk tartozó lőszerrel elszállításával kapcsolatban tárolóhely ellenőrzést végeznének. Az előre egyeztetett időpontban három férfi érkezett a panaszoshoz egy civil autóval. A panaszos szerint egyikük sem igazolta magát. Az egyik férfi – akit a panaszos korábban már látott – felajánlotta, hogy igazolhatja magát, ugyanakkor úgy vélte, ez nem szükséges, hiszen már korábban is

találkoztak. Az intézkedés elején annyi hangzott el, hogy a BRFK-tól jöttek, elvinnék a panaszos összes fegyverét, az engedélyét, valamint az európai fegyverútlevelét. A panaszos álláspontja szerint félrevezették őt a telefonos egyeztetés során, mivel ott tárolóhely ellenőrzést jelölték meg jövetelük okaként. A panaszos kifejezett kérése ellenére sem engedték, hogy elolvassa, lefotózza, lemásolja azt az iratot, ami alapján eljárni szándékoztak. Annyi tájékoztatást kapott, hogy az belső utasítás, nem tartozik rá. A panaszos elmondta a rendőröknek, hogy az engedélyét visszavonó határozatot perben támadta, így az jogszerűen nem végrehajtható, míg erről bírósági döntés nem születik. A panaszos több perces gyözködés és érvelés után tudta csak elérni, hogy a rendőrök legalább mondják meg, mikori keltezésű a belső utasításuk (mely végzés tartalmát a panaszos beadványa benyújtásáig sem ismerte meg). A rendőrök végül megmutatták a belső utasítás keltezését, amely alapján a panaszos szerint a hatóság minden kétséget kizárólag annak tudatában írta a végzést, hogy a keresetet megkapta. Mindezek ellenére a panaszos együttműködött a rendőrökkel és a lőfegyvereket egyesével – azok töltetlenségét ellenőrizve és bemutatva – átadta. Kérte a történetek jegyzőkönyvbe vételét, de azt válaszolták, hogy meg kell elégednie az átadási jegyzőkönyvvel. A Testület az állásfoglalásban megállapította, hogy a rendőrök a panaszos lakásán a végrehajtásban közreműködve jogszerűen fogatosítottak intézkedést. Az azonosító számok közlésének elmulasztása és az intézkedés okáról való téves tájékoztatás miatt ugyanakkor a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét, amely sérelmet a Testület csekély fokúnak ítélte. A rendőri jelentésekből megállapítható ugyanis, hogy a szolgálati fellépésre vonatkozó szabályok apróbb megsértését a rendőrök nem cáfolták. A jelentés szerint a polgári ruhát viselő r. százados a szolgálati igazolványát az intézkedés megkezdése előtt nem mutatta fel (azonban ez később az intézkedés előrehaladtával megtörtént), illetve a rendőrök azonosító számukat nem közölték, amelynek közlését minden egyéb feltétel meglététől függetlenül kötelezővé teszi mind az Rtv., mind a Szolgálati Szabályzat. A Testület a rendelkezésre álló bizonyítási eszközök szűk volta miatt nem tudta feloldani a felek állításai közt húzódó ellentétet, ezért a úgy foglalt állást az eljárás alapját képező végzés megismerhetőségének vonatkozásában, valamint a kért jegyzőkönyvvezés hiányos volta miatt, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem megállapítható.

Szintén a szolgálati fellépés szabályai sérültek a 458/2015. (XII. 17.) számú állásfoglalásban. A panaszosi beadvány szerint a panaszos a személygépkocsijával G. községet elhagyva F. község felé közlekedett és a falu után nem sokkal félreállt néhány percre a gépkocsival telefonálni. Ekkor egy polgárőr autó haladt el mellette, lelassított, majd körülbelül előtte 20 méterrel megállt. Mivel senki nem szállt ki az autóból, a panaszos rövid várakozás után kikerülve őket, folytatta az útját. A polgárőr autó ekkor elindult utána. Amikor a panaszos beért a munkahelye felé vezető útra, a polgárőr autóból az egyik férfi az anyósülésről az ablakon keresztül egy piros tárcsával kinyúlt és közölt valamit a panaszossal, amit ő nem értett. A panaszos letekerte az ablakot, és mondta a rendőröknek, hogy sürgősen mosdóba kell mennie, de utána majd beszélnek. A panaszos munkahelyének udvarán kiszállt

a vezető ülésből egy rendőr, és kérte a panaszostól a jogosítványát és a forgalmi engedélyt. A panaszos újra közölte, hogy mielőbb mosdóba kellene mennie, mire a rendőr azt mondta, hogy bemegy vele. A rendelkezésre álló videofelvétel tanúsága alapján be is ment az irodaépületbe, és a WC ajtó előtt várakozott a rendőr. A panaszos miután kijött, odaadta az iratait. Kérdezte a rendőrtől, hogy mit követett el, amire a rendőr azt felelte, „semmit, de ez a dolgunk”. A rendőr többször is közölte a panaszossal, hogy ők már találkoztak, de a panaszos nem emlékezett rá. A panaszos sérelmezte az intézkedés alá vonásának körülményeit, nevezetesen, hogy nem volt felismerhető, hogy rendőr ül a polgárőr kocsiban, valamint azt is, hogy a polgárőr próbálta őt megállítani (a piros tárcsát is ő lóbálta), nem a rendőr. A panaszos azt is kifogásolta, hogy a rendőr a polgárőr autóból nem mutatta sem az igazolványát, sem más azonosítót, valamint az intézkedés helyszínét is (magánterületen, a panaszos kollégái előtt zajlott). Mind a rendőri iratok, mind a panaszosi beadvány alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy nem szolgálati járművel kívánták megállítani a panaszost, megkülönböztető fény-és hangjelzést sem használtak, tehát szándékukra, hogy rendőri minőségben kívánják eljárni, a gépjármű külsőségéből nem lehetett következtetni. Az is tudható, hogy a járművet a rendőr vezette, az első ülésen ülő polgárőr nem viselt egyenruhát, megállítási szándékára a tárcsa használatából lehetett következtetni. Az előadásokból az is megállapítható, hogy a fentebb említett 7001/2006. (IV. 06.) ORFK irányelvben foglaltaknak nem tettek eleget akkor, amikor a panaszos járműve mellé húzódva jelezték megállítási szándékukat, ezért ezzel összefüggésben a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz és személyi biztonságához fűződő jogának sérelmét. A Testület álláspontja szerint a korábbiakban idézett irányelv és az Rtv. rendelkezései alapján leszögezhető, hogy menetközben semmiképpen nem volt kötelezettsége a rendőrnek arra nézve, hogy a szolgálati igazolványát felmutassa a panaszosnak, azonban éppen ezért a szolgálati jelleget nélkülöző autóból kiszállást követően az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglaltak közlése kulcsfontosságú volt. A Testület meggyőződése szerint az intézkedést foganatosító rendőr jelentésében *érdemben* nem cáfolta a panaszbeadványban foglaltakat, ezért a Testület úgy foglalt állást, hogy a vezetői kivizsgálásokban foglaltak helyett a panaszosi előadást fogadja el a történetek leírásaként, ezért kimondta, hogy a szolgálati fellépés tekintetében sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. ***Az országos rendőrfőkapitány a panaszt elbíráló határozatában a megállítási körülményeit nem vizsgálta, azzal az indokolással, hogy a járművet a polgárőr vezette, a rendőr csak utasként tartózkodott a kocsiban. Ezzel kapcsolatban a Testület megjegyzi, hogy ez a tendencia aggodalomra ad okot, hiszen ezzel az elkövetett szabálytalanságok gyakorlatilag tág teret kaphatnak. Megjegyzi a Testület, hogy ez a hivatkozás a Testület álláspontja szerint csak áttolja a felelősség kérdését, de ez nem változtat azon, hogy amennyiben a rendőr észlelte, hogy a polgárőr kollégája a szabályokat áthágva kíván intézkedést kezdeményezni, akkor kötelessége lett volna őt erre figyelmeztetni, és azt megakadályozni, amit nyilvánvalóan nem tett meg.***

1.9. Segítségnyújtási és tájékoztatási kötelezettség

24. § (1) A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

(2) A magánérdekek védelme e törvény alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

(3) A segítségnyújtás csak halaszthatatlan szolgálati érdekből tagadható meg, közvetlen életveszély esetén csak akkor, ha a segítségnyújtás miatt több ember élete kerülne közvetlen veszélybe.

(4) A rendőrt a jogainak érvényesítése végett bárki felkérheti más személy igazoltatására. Ha az igazoltatást kérő valószínűsíti, hogy az igazoltatáshoz jogos érdeke fűződik, és a személyazonosságát igazolja, a rendőr a kérést teljesíti. Az igazoltatott adatait – a 24/A. § (1) bekezdésében foglaltakat kivéve – a rendőrkapitányság adja ki az igazoltatást kérőnek, ha az adatokhoz fűződő jogosultságát hitelt érdemlően igazolja.

(5) Ha az igazoltatást kérő az igazoltatást követő 8 napon belül az adatok kiadását nem kéri, vagy a jogosultságát nem igazolja, az igazoltatottnak a (4) bekezdés alapján felvett adatait meg kell semmisíteni.

(6) Az adatok kiadásáról az igazoltatott személyt írásban értesíteni kell. Az értesítésben közölni kell az igazoltatást kérő igényének indokait. Ha az igazoltatott kéri, az igazoltatást kérő személyazonosító adatait vele közölni kell.

A 394/2015. (X. 22.) számú állásfoglalásban megállapított tényállás szerint a panaszos azt sérelmezte, hogy egy közterületi rendezvény hangereje miatt több napon keresztül, több ízben tett bejelentést a rendőrségre, azonban a hangerő nem csökkent, ami zavarta családjá éjszakai nyugalma. Panaszolta továbbá azt is, hogy több ízben olyan tartalmú tájékoztatást kapott, miszerint szabálysértési feljelentést csak személyesen, a rendőrségen lehet megtenni, illetve hogy a rendőrség nem tud intézkedni, mivel a kérdéses rendezvény megtartására az önkormányzat (a jegyző) engedélyt adott. A Testület megállapította, hogy a panaszos szabálysértés elkövetésére vonatkozó, többszöri bejelentése – a közrend védelme érdekében – a rendőrség számára intézkedési kötelezettséget keletkeztetett, azonban a rendőrség mulasztást követett el azzal, hogy semmilyen hathatós intézkedést nem tett a csendháborítás megszüntetése érdekében, holott más állampolgári bejelentés is történt amiatt. A Testület megállapítása szerint a rendőri mulasztással sérült a panaszosnak az Alaptörvényben biztosított joga a magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához, illetve a tisztességes eljáráshoz való joga. A nem megfelelő tartalmú tájékoztatás miatt (ami arról szólt, szabálysértés esetén csak személyesen lehet feljelentést tenni, telefonon keresztül nem) pedig a tisztességes eljáráshoz való joga sérült. A Testület megfogalmazta a jogalkalmazás számára azt az ügy kapcsán, hogy a telefonon (illetve egyéb technikai eszközzel) tett minden olyan formához nem kötött közléssel is foglalkoznia kell a rendőrségnek, mint szabálysértési hatóságnak, amely meghatározott vagy ismeretlen személy által elkövetett szabálysértés gyanújára utaló tényállítást, illetve adatot tartalmaz.

Helytelen az a rendőrségi gyakorlat, amely megköveteli a személyes megjelenést a hatóság előtt a feljelentés megtétele érdekében.

A 173/2015. (IV. 28.) számú állásfoglalásban a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú sérelmét állapította meg, amikor egy polgári jogi (ingatlan használati) vita miatt intézkedő rendőrök csak részben tettek eleget a felvilágosítás-adási, illetve segítségnyújtási kötelezettségüknek: az érintetteket igazoltatták, és meghallgatták, illetve elolvasták az ingatlanra vonatkozó jogerős bírósági határozatot. A rendőrség úgy nyilatkozott, hogy az intézkedő rendőrök számára nem volt egyértelműen megállapítható a bírósági végzés jogerőre emelkedésének időpontja, de az egyértelmű volt számukra, hogy a panaszos egy polgári jogvita alapján nem akarta beengedni édesapját az ingatlanba. A rendőröknek a rendelkezésükre bocsátott térítvény és a végzés együttes elolvasása alapján látniuk kellett volna, hogy a bírósági határozat már a rendőri intézkedés előtt jogerőre emelkedett. A végzésben foglaltak továbbá önkéntes teljesítéssel mehetnek foganatba, illetve, ha arra nem kerül sor, akkor bírósági végrehajtás történhet – az arra irányadó jogszabályok szerint. A Testület kimondta, hogy a rendőrség tájékoztatásának arra kellett volna kiterjednie, hogy az ügyben rendőri közreműködésre nem kerülhet sor, tekintettel arra, hogy polgári eljárásról, illetve az abban hozott ideiglenes intézkedésről van szó, amikor is az önkéntes teljesítés elmaradása rendőri intézkedést semmiképpen nem von maga után. A panaszos és édesapja maga kellett, hogy eldöntse, a határozatban foglaltaknak eleget tesznek-e. Amennyiben az abban foglaltakat nem tartják be, bírósági végrehajtási eljárást lehet kezdeményezni. (A rendőrség ilyen esetekben már csak a végrehajtási eljárásban nyújthat segítséget.) Ugyanakkor nem hívták fel a rendőrök az érintettek figyelmét arra, hogy a magánlaksértés szabálysértése magánindítványra üldözendő szabálysértés és hogy eldönthetik, magánindítványi jogukkal élnek-e a törvényi határidőn belül, avagy sem. A rendőrség továbbá hatáskörét túllépve járt el, amikor a panaszos előállítását helyezte kilátásba a magánindítványra üldözendő (ám joghatályos jognyilatkozat nélküli) szabálysértés továbbfolytatása miatt.

A 285/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalásban a Testület egy ingatlanjogi vita során kért rendőri intézkedés tekintetében állapította meg, hogy annak során a rendőrség súlyos és többszörös alapjogi sérelmet idézett elő. A volt házaspár közös tulajdonú ingatlanában a panaszos volt férj – jogerős hatósági határozat hiányában – a rendőri intézkedés időpontjában jogszerűen tartózkodott. A volt feleség telefonos bejelentései nyomán (amely magánlaksértés szabálysértés elkövetésének gyanúját vetette fel), a közrend védelme érdekében a rendőrségnek intézkedési kötelezettsége keletkezett, azonban a segítségnyújtási kötelezettségüket a rendőrök csak részben teljesítették: az érintetteket igazoltatták és meghallgatták, elolvasták a rendelkezésre bocsátott iratokat, amelyekből egyértelművé vált számukra, hogy a panaszos és volt felesége között polgári jogvita folyik, amelyben jogerős bírósági határozat nem született a rendőri intézkedés időpontja előtt, illetve nem volt végrehajtható hatósági határozat sem. A rendőrség tájékoztatásának arra kellett volna kiterjednie, hogy jelen esetben rendőri közreműködésre nem kerülhet sor, tekintettel arra, hogy

polgári eljárásról, illetve közigazgatási eljárásról van szó, amikor is az önkéntes teljesítés elmaradása rendőri intézkedést nem vonhat maga után. A panaszos és volt felesége maguk kell, hogy eldöntsék, a végzésben foglaltaknak eleget tesznek-e (tekintettel arra is, hogy a panaszos már korábban jogszerűen lakáskulcsot kapott). A rendőrség a későbbiekben majd a végrehajtási eljárásban nyújthat segítséget. Ugyanakkor nem hívták fel a rendőrök az érintettek figyelmét arra, hogy a magánlaksértés szabálysértése magánindítványra üldözendő szabálysértés és, hogy eldönthetik, magánindítványi jogukkal élnek-e a törvényi határidőn belül. avagy sem. A rendőrség továbbá hatáskörét túllépve járt el, amikor a panaszos előállítását helyezte kilátásba a magánindítványra üldözendő (ám joghatályos jognyilatkozat nélküli) szabálysértés továbbfolytatása miatt, illetve azt – ruházatóvizsgálat követően – ténylegesen foganatosította is. A Testület megállapítása szerint a ruházatóvizsgálás, illetve az előállítás minden jogalapot nélkülözött, ezért a Testület úgy határozott, hogy súlyosan sérült a panaszos személyes szabadsághoz való joga is. A Testület ebben az állásfoglalásban felhívta a figyelmet ismételtén arra, hogy az Rtv. és Szolgálati Szabályzat a külföldi állampolgárral, illetve a magyar nyelvet nem ismerő személlyel szembeni rendőri intézkedés végrehajtása esetére nem szól a tolmács kirendeléséről. Nem szabályozott a rendőri intézkedések során az ilyen személyek anyanyelve használatának kérdése sem. ***Az országos rendőrfőkapitány határozatában egyetértett azzal, hogy az intézkedő rendőrt az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése alapján intézkedési kötelezettség terhelte, amelynek ugyan eleget tett, azonban hatáskörét túllépve, jogalap nélkül szólította fel a panaszost a lakás elhagyására. Az előállítás tekintetében ugyanakkor úgy határozott, hogy a jogszerű volt, mivel az alapintézkedés jogsértő jellege önmagában nem befolyásolja a rendőri intézkedés jogszerűségét, annak jogszerűségétől vagy jogszerűtlenségétől függetlenül a rendőri felszólításoknak eleget kell tenni.***

A 384/2015. (X. 22.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos előadta, hogy fiával kötött szóbeli megállapodása alapján ő neveli a fia 12 éves gyereket (tehát az unokáját). A tárgyi napon a panaszos fia hazament – a panaszosnak és az unokájának is bejelentett lakcíme van az ingatlanban – és a panaszost és az unokát több órán keresztül nem engedte be a lakásba, mivel vendége volt. A panaszos a gyermekkel több órán keresztül az utcán sétált a hidegben, majd felhívta a 112-es hívószámot, hogy intézkedést kérjen, hogy bejussanak a lakásba. Körülbelül egy órával később hívták vissza a rendőrségtől, addigra azonban sikerült bejutniuk a lakásba, ezért a rendőrség azon kérdésére, hogy járört kér-e, a panaszos nemleges választ adott. A panaszos ezzel összefüggésben azt sérelmezte, hogy a rendőrség egy óra hosszáig nem tett semmit annak érdekében, hogy az általuk lakott ingatlanba bejuthassanak. Később a panaszos és fia között a lakásban veszekedésre, majd tettlegességre került sor. Ennek során a gyermek is megsérült, az ajtó üveg része kitört és az neki vérző sérülést okozott. A panaszos ekkor is felhívta a 112-es segélyhívó számot. A rendőrség körülbelül fél óra elteltével érkezett a helyszínre. A panaszos ez esetben a kihallgatás módját kifogásolta, nevezetesen azt, hogy míg a panaszos fiát zárt ajtók

mögött hallgatták meg a rendőrök, addig őt és unokáját a folyosón úgy, hogy fia feltehetően mindent hallhatott. A helyszínre érkező rendőrnővel kapcsolatosan a panaszos azt is megjegyezte, hogy nem biztos abban, hogy a rendőrnő jó felvilágosítást adott neki akkor, amikor azt közölte vele, hogy a fia őt és unokáját bármikor kiteheti a lakásból. A Testület állásfoglalásában úgy ítélte meg, hogy a rendőrség intézkedési kötelezettségének teljesítése kapcsán nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga és a tényállás tisztázásának vonatkozásában a rendőri fellépés módja megfelelt az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdésben rögzített részrehajlás-mentesség követelményének. Ugyanakkor megállapította a tisztességes eljáráshoz való jog csekély fokú sérelmét a panaszos pontatlan és hiányos tájékoztatása miatt, mivel a rendőrnő a tájékoztatás során nem tért ki a panaszost, mint lakáshasználót megillető jogokra, illetve a – polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény szerinti – lakcím érvénytelenség megállapítására és a birtokvédelem lehetőségére.

A 402/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos a rendőrség intézkedését és az intézkedés elmulasztását kifogásolta. A panaszos a konkrét ügyben csendháborítás miatt tett bejelentést a rendőrségen, mivel az egyik lakó hangosan hallgatta a zenét. A panaszos álláspontja szerint a rendőrség nem intézkedett megfelelően bejelentése nyomán. A Testület álláspontja szerint a panaszos által közölt információk egyaránt alkalmasak voltak szabálysértés és bűncselekmény elkövetésére vonatkozó gyanú keletkezésére, így a rendőrség, mint bűnüldöző hatóság tudomására hozott információk a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztettek. Ennek keretén belül a rendőrségnek meg kellett jelennie a helyszínen annak érdekében, hogy meggyőződjön a bejelentés valóság alapjáról és amennyiben az valós, akkor annak megfelelően kellett a további végrehajtandó cselekményeket elvégeznie. A Testület jelen eset kapcsán szintén egyezést talált a panaszos által és a rendőrség által előadott tények között, a tényállás elemeként kezelte azt, hogy a panaszos a szomszédja által, a telefonhívás pillanatában is a sérelmére elkövetett jogellenes cselekményről tett bejelentést. Ennek hatására a rendőrök megjelentek a helyszínen, meghallgatták a panaszost, a szomszédot és egy tanút. A helyszínen a rendőrök nem tudták teljes mértékben a tényállást felderíteni, így közel fél óra után érdemi cselekmény foganatosítása nélkül hagyták el a helyszínt. A tényelőadások fényében a rendőrség az adott helyzetben annyit tehetett volna meg, hogy a becsületet támadó jogellenes cselekmények kapcsán a panaszost arról tájékoztatja, hogy magánindítvánnyal élhet ezen cselekményekkel szemben, amennyiben úgy érzi, hogy azokat a panaszos sérelmére a szomszéd valóban megvalósította. A Testület álláspontja szerint, habár adott időben és helyen a rendőrök eleget tettek intézkedési kötelezettségüknek, mégis a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogának csekély fokú sérelmét állapította meg a Testület, mert a rendőrök nem tájékoztatták a panaszost a magánindítvány jogintézményéről. Adott helyen, adott időben valóban az ellentmondásokra tekintettel a rendőrök további érdemi cselekményt nem tudtak végrehajtani. Mind szabálysértés, mind bűncselekmény tekintetében a felsorolt jogellenes cselekmények magánindítványra büntetendők, így a panaszost magánindítvány-tételi jogáról tájékoztatniuk kellett volna, hiszen ezt a

kötelezettséget a törvények számukra előírják. A fentebbi körülmények értelmében, mivel a rendőrök ezt elmulasztották, ezért a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogának a sérelmét állapította meg.

2. Rendőri intézkedések

2.1. Igazoltatás

29. § (1) A rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani;

b) az igazoltatott személyt lakcímének, tartózkodási helyének – az igazoltatott választása szerint – a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímre, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel; valamint

c) amennyiben a 24/A. § (1) bekezdésében meghatározott személy felkérése alapján igazoltat, úgy az igazoltatott személyt a b) pontban megjelölt adatok igazolására, vagy ezen adatokra vonatkozó nyilatkozattételre kéri fel.

(2) Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelenlévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

3) Ha további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják, az igazoltatás során rögzíteni kell az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, az igazoltatás helyét, idejét és okát, valamint – az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott felkérés teljesítése esetén – az igazoltatott személy lakóhelyét, tartózkodási helyét.

(4) A személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosítás megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatotról fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.

(5) A igazoltatás vagy a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén az előállítás csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat.

(6) A rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető

veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

(7) Az igazoltatás során rögzített adatokat – kivéve, ha ezek büntető- vagy szabálysértési eljárásban kerülnek felhasználásra – az intézkedés befejezését követő százyolevvanadik napon meg kell semmisíteni. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a 24. § (4) bekezdése szerinti igazoltatás során rögzített adatok 24. § (5) bekezdésében meghatározott törlési idejére.

(8) E paragrafus alkalmazásában személyazonosító adaton az érintett személy nevét, születési helyét, születési idejét és anyja születési családi és utónevét kell érteni.

A 287/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos a vele szemben foganatosított közlekedésrendészeti intézkedést, előállítását és bilincselését kifogásolta. A panaszos külföldi rendszámú gépjárművel közlekedett, amikor visszatartásos ellenőrzés alá vonták. A panaszost gyorshajtás miatt megbüntették, de nem volt nála elegendő pénz a büntetés helyszínén történő kiegyenlítéséhez. A panaszosnak a rendőrök felajánlották, hogy menjen el bankautomatához pénzt felvenni. A panaszos elment a helyszínről úgy, hogy személyazonosító okmányai a rendőröknél maradtak. A rendőrök által végzett visszatartásos ellenőrzés végéig a panaszos nem érkezett vissza a rendőrökhöz. Ezután egy rendőr intézkedés alá vonta a panaszost, aki nem tudta személyazonosságát igazolni. A helyszínre hívták azokat a rendőröket, akik a visszatartásos ellenőrzésben részt vettek és ekkor a panaszost megbilincseltek és előállították. Az intézkedő rendőr a Testület álláspontja szerint megfelelő jogalap birtokában kérte el a panaszos személyazonosító okmányait. Ugyanakkor a Testület megállapította, hogy az ún. visszatartásos ellenőrzés során a rendőr nem tarthatja vissza az intézkedés alá vont személy személyazonosító okmányait. A személyazonosító igazolvány rendőröknél maradását illetően a rendőrség úgy nyilatkozott, hogy azt hátrahagyta a panaszos. Az alosztályvezető jelentése szerint a személyi okmányokat a rendőr a panaszos priorálása céljából kérték el, mivel a személyazonosító okmány visszatartására nem volt jogalapjuk, azonban mivel a panaszos nem tért vissza az intézkedés helyszínére az ellenőrzés befejezéséig, a rendőr a nála maradt okmánnyal bevonult a rendőrkapitányságra. A panaszos beadványában úgy nyilatkozott, hogy a rendőr magánál tartotta a személyazonosító okmányát. A Testület álláspontja szerint a fenti történeti tényállításokból egybehangzóan kiolvasható, hogy az intézkedő rendőr nem tett aktív magatartást annak érdekében, hogy a személyazonosság megállapítását követően a személyazonosító okmányt visszaadja a panaszosnak. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 2. pont szerint „*e törvény alkalmazása során: személyes adat: az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.*” Továbbá az Infotv. 3. § 10. pontja szerint „*e törvény alkalmazása során: adatkezelés: az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így*

különösen gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása, fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérynnyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése”. A konkrét ügyben megállapítható, hogy az okmány tárolása a rajta lévő személyes adatok miatt adatkezelésnek minősíthető. (Az adatvédelmi biztos 619/H/2005 állásfoglalásában közöltek alapján a személyazonosító okmányok fénymásolatának tárolása adatkezelési tevékenységnek minősül. Ld.: Az Adatvédelmi biztos beszámolója I. kötet 2005. Adatvédelmi Biztos Irodája Budapest, 2006 426-431. o. Amennyiben tehát a fénymásolat tárolása adatkezelésnek minősül, úgy – argumentum a minori ad maius – az eredeti okmány tárolása is mindenféleképp adatkezelésnek minősül.) Az Infotv. 4. § (1)-(2) bekezdése szerint „személyes adat kizárólag meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie az adatkezelés céljának, az adatok felvételének és kezelésének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie. Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas. A személyes adat csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kezelhető.” A hivatkozott rendelkezésekből megállapítható, hogy adatkezelési tevékenység csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig folytatható. Az arányosság követelményének (Rtv. 15. §) megfelelően a rendőrnek a panaszos okmányait a szükséges legrövidebb ideig kell magánál tartania, tehát addig, amíg meg nem állapítja a panaszos személyazonosságát. Ennélfogva a Testület nem fogadja el a rendőrség azon érvelését, miszerint az okmány a rendőrnél maradt, mivel a személyazonosság megállapítását követően a rendőrnek vissza kellett volna adnia. A rendőrségi iratok nem számolnak be arról, hogy az intézkedő rendőrök megkísérelték volna visszaadni az okmányt. Önmagában az, hogy a panaszos nem kérte vissza az okmányt a Testület álláspontja szerint nem értékelhető a panaszos terhére, illetve a panaszos hozzájárulásának, mivel a rendőrségi intézkedés során a rendőr és az intézkedés alá vont személy, a rendőr közhatalmi jogosítványai folytán nem állnak egymással mellérendelt jogviszonyban, az intézkedés menetét egyértelműen a rendőr irányítja, tehát a rendőrnek kell magától visszaadnia az okmányt nem a panaszosnak kell visszakérnie azt. A rendőrség az okmány tárolásával, a panaszos személyes adataival történő adatkezelési tevékenységet folytatott, azonban ezt az adatkezelési tevékenységet a cél megvalósulásához – személyazonosság megállapítása – szükségesnél hosszabb ideig folytatta azzal, hogy nem fejtett ki az okmány visszaadására irányuló magatartást a személyazonosság megállapítását követően és az okmány ennél fogva az intézkedő rendőrnél maradt. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a visszatartásos ellenőrzés végrehajtása során, amikor a rendőr nem adta oda a panaszos részére a csekkszelvényt. Sérült továbbá a panaszos személyes adatok védelméhez való joga, amiért személyazonosító okmányát az intézkedő rendőr nem szolgáltatta vissza a személyazonosság megállapítását követően.

A 141/2015. (IV. 28.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszügyben a panaszosok a beadványukban előadták, hogy 2015. májusában a Budapest V. kerület Vigadó tér 1. szám alatti K&H Bankfiókban szerettek volna ügyet intézni, ahol az ügyintéző elzárkózott a segítségnyújtástól. A fiókvezetővel való hosszas vitatkozás után a bankban lévő biztonsági őr próbálta testi kényszer alkalmazásával kivezetetni őket. Ez idő alatt rendőrök érkeztek a helyszínre, majd miután meggyőződtek arról, hogy semmi szabályellenes dolog nem történt, megkérdezték, hogy milyen célból tartózkodnak a panaszosok a bankban, majd igazoltatták az I. rendű panaszost. A II. rendű panaszos azon kérdésére, mely szerint az igazoltatásnak lesz-e következménye, a rendőrök válasza nem volt egyértelmű. Az egyik rendőr azt mondta, hogy mivel a felszólításnak eleget tettek, ezért ellenük nem indul szabálysértési eljárás. A másik rendőr azonban azt válaszolta, hogy garázdaság gyanúja miatt eljárás indul ellenük. A Testület megállapította, hogy a panaszosokkal szemben a bejelentés alapján fennállt az intézkedéshez szükséges mértékű gyanúja annak, hogy szabálysértést követtek el. hiszen a bejelentésben közölt információk – nevezetesen az, hogy be nem jelentett demonstrációt tartanak a devizahitelesek ügyével kapcsolatban – felvethette mind a garázdaság, illetőleg mind a gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértésének egyszerű gyanúját. Ezen körülményekre tekintettel a Testület véleménye szerint az adatgyűjtés és a későbbi cselekmények végrehajtása érdekében indokolt volt a panaszos igazoltatása, arra a rendőröknek az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat fentebb idézett rendelkezései kellő felhatalmazást adtak, így a Testület úgy határozott, hogy a rendőrök jogszerűen igazoltatták az I. rendű panaszost, így nem sérült a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető joga.

Az Rtv. 29. § lehetőséget ad a rendőrnek az igazoltatott személy ruházatának átvizsgálására a (6) bekezdésben meghatározott okokból. E jogszabályhelyen alapuló átvizsgálás kapcsán a Testület csekély fokú alapjogsérelmet állapított meg a 281/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalásában. A döntés alapjául szolgáló intézkedés során a panaszos – akivel szemben jogosulatlan közterületi értékesítés szabálysértésének gyanúja merült fel – ruházatát és csomagját a rendőrök átvizsgálták. A panaszos a nála levő dokumentumokat a rendőri felszólításra átadta, ezért a hatósági engedélyek megtalálására irányuló (egyben a szabálysértés gyanújának megerősítését szolgáló) átvizsgálás nem volt indokolt. Amennyiben a panaszos ugyanis rendelkezett volna ilyen iratokkal, azokat átadta volna annak érdekében, hogy elkerülje a szabálysértési eljárást és az annak során kiszabható jogkövetkezményeket.

Szintén ezt a jogszabályhelyet jelölte meg a rendőrség a 125/2015. számú (III. 26.) állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben. A külföldi származású panaszos beadványában előadta, hogy egy buszmegállóban várakozott, amikor egy rendőrautó az út másik oldalán megállt. A járőrök odahívták a panaszost, aki odament, a rendőrök pedig kiszálltak az autóból és megkérték, hogy álljon a járdára.

Elkérték tőle a személyi igazolványát, amelyet odaadott nekik, és megkérdezték, hogy merre megy. A panaszos azt válaszolta, hogy a városba megy egy barátjával találkozni. Ezután a rendőr elővett egy telefont és a panaszos személyi igazolványáról kezdett el beszélni. Mindeközben a panaszos arról érdeklődött, hogy felszállhat-e a buszra. A rendőr azt válaszolta, hogy az igazoltatás több időt vehet igénybe, de megkérte a buszvezetőt, hogy várja meg a panaszost. A rendőr a panaszos által tervezett baráti találkozóról kérdezte a panaszost, majd nagyjából 5 perccel később az addig telefonáló rendőr odament a kocsához, elővett egy könyvet és írni elkezdte kiírni az adatokat a személyiből. A panaszosnak ki kellett ürítenie a zsebeit. Ezt követően a rendőr a kocsához ment, kesztyűket vett fel, majd kiürítette a panaszos tárcáját – melynek tartalmát a kocsira tette – és megmotozta a panaszost a kabátja alatt és a zsebeiben. Ezt követően megkérte a panaszost, hogy tegye el a dolgait és menjen a buszhoz. Az összes holmi szét volt szórva a kocsin, amelyeket a panaszos összeszedett és felszállt a buszra – ami már majdnem 15 percet várt rá – amelyen mindenki végignézte, ami vele történt. A panaszos kifogásolta, hogy az intézkedő rendőrök nem közölték az intézkedés tényét célját és indokolatlanul vizsgálták át a ruházatát. A Testület a lefolytatott vizsgálatában megállapította, hogy a rendőrök kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában igazoltatták a panaszost, így nem sérült a személyes adatokhoz fűződő alapvető joga. A Testület ugyanakkor nem találta kellően megalapozottnak a panaszossal szemben fogatosított ruházatátvizsgálást, ezért annak kapcsán úgy határozott, hogy a rendőröknek nem volt meg a kellő jogszabályi felhatalmazása, amely alapján fogatosíthatták volna a ruházatátvizsgálást, ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának csekély fokú sérelmét mondta ki. A Testület döntését azzal indokolta, hogy a panaszos a rendőri kérésre elsőnek eleget tett és átadta a személyi igazolványát, amely alapján a rendőrök megállapították a panaszos személyazonosságát és az adatbázisok ellenőrzése során arról is megbizonyosodtak, hogy a panaszos jogszerűen tartózkodott az országban. A rendőrség a ruházatátvizsgálást azzal indokolta, hogy fennállt szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésének a gyanúja. (A rendőrség szerint a panaszos Győr belvárosából Ausztriába kívánt szökni). A Testület ezt az érvelést nem fogadta el, ugyanis nem találta azt kellően konkrétan és alátámasztottnak, mivel a rendőrök nem jelölték meg konkrétan, hogy milyen olyan körülményt tapasztaltak, ami alapján erre a következtetésre jutottak.

2.2. Fokozott ellenőrzés, ruházatátvizsgálás

30. § (1) A rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

(2) A rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat.

(3) A rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése,

megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

(4) A rendőrség a nyilvános forgalom számára nyitva álló helyen őrizetlenül hagyott, a közbiztonságra veszélyt jelentő tárgyat szükség esetén az elvárható gondossággal eltávolíthatja, megsemmisítheti.

31. § (1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

(2) A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon.

A fokozott ellenőrzés ideje alatt kifejtett rendőri magatartással kapcsolatos álláspontját a Testület már többször kifejtette. Megállapítható, hogy a jogszabályi háttér meglehetősen tág teret biztosít a fokozott ellenőrzések alkalmával foganatosítható rendőri intézkedéseknek, ezen belül is elsősorban az igazoltatásnak. Ennek keretében az állomány tagjainak nem kell olyan mértékig mérlegelniük az igazoltatás konkrét okainak meglétét, mint egy olyan igazoltatás során, amelyet saját kezdeményezésre, az Rtv. 29. §-a alapján foganatosítanak, mert a fokozott ellenőrzés egyfajta „mögöttes felhatalmazást” jelent. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelésével teljes mértékben megkerülhető az igazoltatás célhoz kötöttségének és megalapozottságának követelménye. Az egyes esetekben vizsgálható egyfelől, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése indokolt volt-e; másfelől az is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított konkrét igazoltatás nem volt-e egyértelműen indokolatlan a fokozott ellenőrzés céljainak fényében.

Az Rtv. 30. és 31. §-aiban szabályozott fokozott ellenőrzés keretében fellépő rendőrök magatartásának jogszerűségét a 2015-ös évben ismét számos alkalommal kérdőjelezték meg beadványaikban a panaszosok. A Testület gyakorlata során többször találkozott azzal a helyzettel, hogy az intézkedő rendőrök egy hatályban lévő fokozott ellenőrzési utasításra hivatkozva igazoltatnak olyan személyeket, akik nyilvánvalóan saját, jól konkretizálható magatartásuk kapcsán kerülnek a hatóság látókörébe, és nem pusztán azért, mert valamely nyilvános helyen, vagy a közterület kijelölt részén tartózkodnak. Ilyen esetekben általában maguknak az intézkedő rendőröknek sem egyértelmű, hogy az Rtv. melyik szakaszára hivatkozzanak az igazoltatás jogalapjaként: a fokozott ellenőrzést szabályozó 30. §-ra, vagy a „rendes”, egyedi gyanúokon alapuló igazoltatásról rendelkező 29. §-ra. Gyakori, hogy az intézkedéssel kapcsolatban kiállított iratok mindkét jogalapra hivatkoznak.

A 377/2015. (X. 22.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos előadta, hogy 2015. júniusában Miskolcon közlekedett családjával együtt

a saját tulajdonú személygépkocsijával. Útközben megállította őket egy járőrpáros, akik elkérték az iratait. A panaszos köszönés után egyből megkérdezte, hogy miért állították meg, esetleg szabálysértést követett-e el. A rendőrök azt válaszolták, hogy nem szabálysértés elkövetése miatt, hanem közlekedési igazoltatás céljából állították meg. A panaszosnak ezt követően meg kellett fűjnia az alkoholszondát, majd közölték vele a rendőrök, hogy majd az intézkedés végén tájékoztatják arról, hogy miért is állították meg. Az intézkedés befejezte után a rendőrök távozni szerettek volna a helyszínről, de a panaszos kérte, hogy mondják el, miért intézkedtek vele szemben. A rendőrök az intézkedés okaként azt jelölték meg, hogy a szomszéd utcában örömlányok vannak és gyakran abba az utcába hozzák őket, ahol az intézkedés történt. A panaszos ezt a választ felháborítónak vélte, hiszen nem értette, hogy egy jól szituált családot, hogy nézhettek a rendőrök prostitúciót elkövetőknek, főleg úgy, hogy egy 13 éves gyerek ült megrémülve az autó hátsó ülésén. A rendőrség tájékoztatása szerint a panaszossal szemben foganatosított rendőri intézkedés jogalapja az igazoltatás, melyet prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról szóló 13/2014 (V.16.) ORFK utasításban foglalt feladatok teljesítése érdekében elrendelt fokozott ellenőrzés keretében hajtottak végre, figyelemmel a 29000/18528/2013. ált. számú ORFK átirat tartalmára. Az adott területre jellemző a tiltott prostitúciós tevékenységet végző elkövetők megjelenése, mivel a szabálysértést megvalósító személyek rendszeresen a hivatkozott utca páros számozású oldalán a földúton követik el ezen jogsértést. A rendőri intézkedés célja tehát a tiltott prostitúció szabálysértésének a megelőzése, illetve a már esetlegesen elkövetett szabálysértés megszakítása, az elkövető elfogása. Habár a parancsnok átiratában arról tájékoztatta a Testületet, hogy a panaszossal szemben végrehajtott intézkedés jogalapját egy korábban elrendelt fokozott ellenőrzés adta, mégsem csatolta az arról szóló határozatot az iratokhoz, valamint az annak végrehajtásáról szóló tervet. A Testület ezen körülményre tekintettel nem fogadta el a panaszossal szemben végrehajtott intézkedés jogalapjaként a fokozott ellenőrzésre történő hivatkozást, hiszen a rendőrség az arról szóló okiratokat nem bocsátotta a Testület rendelkezésére. Ezen körülményre tekintettel a Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben közlekedésrendészeti intézkedést hajtottak végre, mely alapján az Rtv. 44. §-a általános felhatalmazást nyújt a rendőr számára ahhoz, hogy a közlekedési szabályok megtartását ellenőrizze.

A Testület a 437/2015. (XI. 26.) számon hozott állásfoglalásában – többek között – az Rtv. 31. § szerinti ruházatátvizsgálást vizsgálta. A panaszosok a helyi önkormányzati választások idején az egyik párt jelöltjének kampány-plakátjára írva fejezték ki politikai véleményüket. A rendelkezésre álló sajtóinformációk szerint e magatartásukat térfigyelő-kamerán keresztül észlelték és a helyszínrre rendőrrjáőröt küldtek és sor került a helyszínen igazoltatásukra. Ekkor a helyszínen a panaszosok azt a tájékoztatást kapták, hogy előállításukra fog sor kerülni, azonban ennek okát nem közölték. Az előállítás jogalapját illetően a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a rongálás vétségének rendőri intézkedést szükségessé tevő fokú gyanúja és a tettenérés feltételei a kérdéses esetben fennálltak. A Testület

megállapította ugyanakkor a panaszosok emberi méltóságához való jogának sérelmet a befogadásakor végzett levetköztetésük miatt. A panaszosokkal kapcsolatban rendelkezésre álló iratokban semmi nem mutatott arra, hogy fennállt volna bármi olyan körülmény, ami miatt szükséges lett volna a rongálás gyanúja miatt előállított panaszosok testfelületét átvizsgálni. Az iratokból nem tűnt ki olyan adat, ami megteremtette volna annak a gyanúját, hogy a panaszosok önmaguk vagy mások károsítására vagy bűncselekmény elkövetésére alkalmas tárgyat, vagy kábítószer próbáltak a testfelületen becsempészni az előállító helyiségbe. A Testület éppen ezért nem tudta elfogadni a rendőrség által adott, meglehetősen általános indokolást, hogy az elmúlt hónapokban előfordult olyan eset, hogy az egyik előállított pengét vitt be, amivel önkárosítást kísérelt meg, illetve egy másik előállított pedig kábítószer csempészett be. A Testület kimondta, hogy a ruházatátvizsgálás az intézkedés alá vont ruházatának tapintás útján történő átvizsgálását jelenti – úgy, hogy a ruházat az érintett személy testfelületén marad. Mivel a panaszosokat előállították, tehát személyi szabadságot korlátozó intézkedés alatt álltak, és előállító helyiségben helyezték el őket, ezért az Rtv. 31. §-ának (1) és a Szolgálati Szabályzat 31. §-ának (7) bekezdése megfelelő jogalapot biztosított ruházatuk ilyen módon való átvizsgálására, amely azonban semmiképp sem járhatott volna a ruhadarabok levételével, az intézkedés alá vont személyek „vetköztetésével”. *A panaszt elbíráló országos rendőrfőkapitányi határozat az ruházatátvizsgálás módja kérdésében a Testület álláspontját osztva – a panasznak e tekintetben helyt adott.*

2.3. Előállítás

33. § (1) A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt,

- a) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek;**
- b) aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki;**
- c) akinek őrizetbe vételét, előzetes letartóztatását rendelték el, vagy akinek ideiglenes kényszergyógykezelését, illetőleg elmeállapotának megfigyelését rendelték el;**
- d) aki az őrizetbe vétel, az előzetes letartóztatás, az ideiglenes kiadatási letartóztatás, a kiadatási letartóztatás, az ideiglenes átadási letartóztatás, az átadási letartóztatás, az ideiglenes végrehajtási letartóztatás, a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során megszökött, vagy a fogvatartás helyéről engedéllyel eltávozva oda nem tért vissza, a lakhelyelhagyási tilalom, a házi őrizet, valamint a távollátás szabályait megszegte, illetőleg aki az ideiglenes kényszergyógykezelés, az elmeállapotának megfigyelése, a kényszergyógykezelés vagy a javítóintézeti nevelés alól magát kivonta;**
- e) akinek előállítását külön törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelik;**
- f) aki az ország területén jogellenesen tartózkodik.**

(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,

- a) aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;**
- b) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;**
- c) akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges;**
- d) aki a szülői felügyelet vagy a gyámság, illetőleg a nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban történő elhelyezése hatálya alól engedély nélkül kivonja magát, és azt a gyermeket, akinek a körözését gyermek átadására irányuló bírósági végrehajtás során rendelték el;**
- e) aki a pártfogó felügyelet – külön törvényben meghatározott és a rendőrség hatáskörébe tartozó – szabályait megszegi;**
- f) aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani;**
- g) akivel szemben ideiglenes megelőző távoltartás elrendelésének van helye.**

A fenti jogszabályhelyből kitűnik, hogy az előállítási okok egy része kötelezően előírja a szabadságelvonást [(1) bekezdés], míg a másik részük diszkrecionálisnak minősül, azaz a rendőr ezen okok szubjektív mérlegelése alapján, azaz nem kötelező jelleggel előállíthatja az érintett személyt, így a jogalkotó a rendőr mérlegelésére bízta annak eldöntését, hogy a panaszossal szemben szükséges-e a további intézkedések megtétele céljából előállítást alkalmazni [(2) bekezdés]. Ebből következik, hogy ezen utóbbi előállítási okok fennállása esetén az Rtv. 15. §-ában szabályozott szükségességi-arányossági teszt alapján kell döntést hozni a rendőrségnek abban a kérdésben, hogy elérhető-e az intézkedési cél az érintett személyi szabadsághoz való jog korlátozása nélkül.

a) A következőkben bemutatott panaszügyekben kötelező előállítási okok [(1) bekezdés] vizsgálatára került sor.

Az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek. Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület a 265/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követi. Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból az derül ki, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha a tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a

cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyen fajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Ezt a metódust követte a Testület a 298/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalásában is. A panaszos beadványában előadta, hogy 2014. októberében az M3-as autópályán az általa vezetett személygépjárműbe beleütközött egy másik gépjármű, így a panaszos bejelentést tett a rendőrségre. A másik személygépkocsit vezető férfi is értesítette a rendőrséget azzal, hogy a panaszos megütötte. A helyszínre kikerülő rendőrök nem foglalkoztak a baleset körülményeivel, csak az ütés tényére koncentráltak. A másik személygépkocsit vezető férfi a hasát, gyomrát, mellkasát mutatta az ütés helyeként, ezért a panaszos kérte az intézkedő rendőrt, hogy hívjon mentőt vagy ők vigyék el szakorvosi rendelőbe az esetleges belső sérülések kivizsgálására, illetve látélet felvételére. Ezt az intézkedő rendőr nem tartotta indokoltnak, sőt a fiatalember is kifejezetten visszautasította azzal, hogy úgy sem látszik rajta semmi. Ezt követően bevitték a panaszost a BRFK XV. Kerületi Rendőrkapitányságra kihallgatás céljából. A panaszos értetlenül állt a helyzet előtt, mivel semmilyen tájékoztatást nem kapott ezt megelőzően arról, hogy mi fog történni. Ekkor közölték vele, hogy a fogdán helyezik el, és mindaddig ott kell maradnia, amíg a vizsgálótiszt ki nem hallgatja. A panaszos a vele szemben foganatosított intézkedések és eljárások sorát túlzónak, aránytalanoknak, részrehajlónak, pártatlanságot mellőzőnek, méltánytalanoknak és elhúzódnak érezte, különös figyelemmel a büntetlen előéletére és a helyszínen tanúsított együttműködő magatartására. A fogvatartása időtartamát indokolatlanul hosszúnak vélte. A rendőri jelentések szerint két telefonos bejelentés érkezett egy közlekedési balesettel, illetve egy ehhez kapcsolódó bántalmazással kapcsolatban a központi segélyhívószámra. A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy a panaszos sérelmére valamilyen jogsértést követhettek el vagy ellenkezőleg, a panaszos követhetett el jogsértést, tehát a bejelentésben ismertetett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett a rendőrség oldalán. Az előállítás tekintetében a rendőrségi iratok értelmében annak jogalapját az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szolgáltatta. A Testület megállapítása szerint a panaszos vonatkozásában a tettenérés megállapításához szükséges első követelmény megvalósult, ugyanis a panaszos cselekményét több szemtanú is figyelemmel kísérte, ezért a Testület álláspontja szerint a tanúk közrehatása következtében megvalósult a folyamatos figyelemmel kísérés. Ugyanakkor a tettenérés megállapításához szükséges másik elem nem teljesült, mivel a konkrét szituációban nem került sor az elkövető üldözésére, elfogására vagy visszatartására, mivel a panaszos önként maradt a helyszínen, mert a közúti baleset miatti rendőri intézkedést várta. Mivel tehát a Testület álláspontja szerint a panasz alapjául szolgáló esetben nem történt tettenérés, így az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontjára való hivatkozás a panaszos előállításához bizonyosan nem biztosított kellő jogalapot. A Testület álláspontja szerint az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja tettenérés hiányában is lehetőséget biztosít a rendőrnek az előállításra, ha a bűncselekmény elkövetésének – akár minimális szintű – gyanúja fennáll. A Testület megítélése szerint ezért – bár a panaszolt esetben a tettenéréshez szükséges

folyamatosság nem volt megállapítható – a rendőrség által megjelölt kötelező előállítási okban szükségszerűen benne foglalt opcionális előállítási ok, a bűncselekmény elkövetésének gyanúja felmerülhetett. Ezért – noha a rendőrség az előállítás jogalapjának megjelölése körében az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontjára kifejezetten nem hivatkozott – a Testület szükségesnek tartotta megvizsgálni, hogy a fenti jogszabályhely alapján a panaszos előállítása jogszerű lehetett-e. Azonban a vizsgálat során a Testületnek azt kellett figyelembe vennie, hogy volt-e az előállításnak olyan célja, amely csak a szabadság korlátozásával volt elérhető. A Testület erre a kérdésre nemleges választ adott, mivel a panaszos önszántából várta meg a rendőrséget, illetőleg a helyszínen vallomást is tett. A szabadságelvonás tehát nem hordozott magában olyan előnyt, amelyet egy lényegesen kevésbé korlátozó rendőri cselekvéssel (a panaszosnak a kapitányságra való behívásával, esetleg későbbi idézésével) ne lehetett volna elérni.

Szintén az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pont volt a vizsgálandó előállítási ok a *161/2015. (IV. 28.) számú állásfoglalásban* is, ahol a Testület megállapította a panaszos személyi szabadságának súlyos fokú sérelmet az alábbi tényállás alapján. A panaszos – aki üzletszerűen gépjárművek értékesítésével, forgalmazásával foglalkozik – a német telephelyű cégének tulajdonában álló próbarendszámot használt egy olyan gépkocsin, amelynek magyar regisztrációs matricája van ugyan, ám két hónappal a rendőri intézkedés előtt a gépkocsit kérelemre ideiglenesen kivonták a forgalomból. Tekintettel arra, hogy az intézkedő rendőr a helyszínen közlekedésrendészeti intézkedés keretében a panaszos által közölt információk és a nyilvántartások ellenőrzése során az egyedi azonosító jel meghamisításának büntettségére vonatkozó gyanút kizárhatta, az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti, szándékos bűncselekmény elkövetésén való tettenérés miatti előállítás jogszerűtlen volt.

A Testület a *381/2015. (X. 22.) számú állásfoglalásában* szintén az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pont szerinti előállítási ok fennálltát vizsgálta. A panaszos beadványában előadta, hogy saját házában, melynek fele részét falusi panzióként használja, megszállt két holland fiatal három napig, akik fizetés nélkül kívántak távozni. Mivel a panaszos ekkor nem volt jelen, V. Zs. szólította fel őket fizetésre, de ők csak két éjszakát akartak kifizetni a három helyett. Végül azonban kifizették a három éjszakát és távoztak; majd megálltak a ház előtt és kihívták a készenléti rendőröket, akiknek azt mondták, hogy a panaszos, a panzió tulajdonosa nem engedte őket ki a kapun és jogtalanul fogva tartotta őket 12 órától 15 óráig. A rendőrök – habár a kapu nyitva volt – berúgták a ház bejárati ajtaját, majd körbekerítették a panaszost. A rendőrök elkezdték a panaszost szidalmazni, azzal vádolták, hogy hazudik és azt mondták neki, hogy ne merjen a lakásba belépni és a mobiltelefonját fölvenni. A panaszos sérelmezte, hogy a hollandokat úgy engedték el a helyszínről, hogy vele és a házban lakókkal nem tisztázták az ügyet, nem kérték meg őt, hogy mutassa meg a fotocellát és a kapu működését, vagy a kamera felvételét, és V. Zs.-t sem hallgatták meg az ügyel kapcsolatban. Végül a rendőrök felszólították, hogy üljön be velük a rendőrautóba. A rendőrautóban csörgött a panaszos telefonja, amit az egyik rendőr lefoglalt. A panaszostól előállítását

követően mindent elvettek – beleértve a szemüvegét is, amely nélkül nem látott –, majd állítása szerint egy ablak nélküli, 2 négyzetméteres cellába helyezték el, ahol több, mint hat órát tartózkodott. A panaszost egyszer kivitték a mosdóba bilincsben, pórázon vezetve, a hollandok szeme láttára. Az egymásnak teljesen ellentmondó állítások miatt nem lehetett kétséget kizáróan eldönteni, hogy a rendőrök a hollandok meghallgatása után megfelelően feltárták-e a tényállást a helyszínen, és mindent megtettek-e a körülmények tisztázása érdekében, amely alapján – továbbra is – megalapozottan feltételezhetők, hogy fennállt bűncselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a panaszos előállítását megalapozhatta, így a Testület az előállítás jogalapjának kérdésében nem tudott megnyugtatóan állást foglalni. Az azonban megállapítható volt, hogy a rendőrség által hivatkozott előállítási ok feltételei (tettenérés) nem álltak fenn, ezért a nem megfelelő előállítási ok megjelölése miatt a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú sérelmét.

b) A diszkrecionális előállítási okokkal – többek között – a következő ügyekben foglalkozott a Testület.

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdése alapján előállított panaszosok esetében a Testület az intézkedés jogalapján túl annak arányosságát is megvizsgálta, mivel a hivatkozott törvényhely nem kötelező előállítási okokat jelöl, hanem az intézkedő rendőrnek mérlegelési lehetőséget biztosít az előállítás szükségessége tekintetében. Ezen előállítási okok fennállása esetén az Rtv. 15. §-ában szabályozott szükségességi-arányossági teszt alapján kell döntést hoznia abban a kérdésben, hogy elérhető-e az intézkedési cél az érintett személyi szabadságának korlátozása nélkül.

A 31/2015. (II. 26.) számú állásfoglalásban megállapított tényállás szerint a panaszos utasként, személyazonosító iratok nélkül utazott egy gépjárműben, amikor közlekedésrendészeti intézkedés során észlelték a rendőrök, hogy a biztonsági övet nem használta. A Testület megállapítása szerint a közlekedésrendészeti intézkedés foganatosítása kellő jogalap birtokában történt, azonban a panaszos Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerinti előállítása mellőzhető lett volna, amennyiben a helyszínen leellenőrizték a panaszos adatait bemondása alapján, illetőleg a gépkocsi vezetőjének igazolását elfogadják a rendőrök. A Testület ezért a panaszos személyi szabadsághoz való jogának súlyos fokú megsértését állapította meg.

Szintén az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja adta az előállítás jogalapját a rendőrség szerint a 259/2015. (VI. 25.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben, ahol a panaszos és utasa robogóval közlekedtek, amikor intézkedés alá vonták őket a rendőrök. A panaszos által bemutatott szabálysértési feljelentés szerint azért került sor az intézkedésre, mert a panaszos nem viselt bukósisakot a motorozás közben, amivel megsértette a KRESZ 4. § (1) bekezdését. A panaszos mivel nem állt meg a rendőri felszólításra, ezért a panaszos állítása szerint a leengedett ablakból a rendőrök rendőrbot kényszerítő eszközt alkalmaztak – melyet a rendőrök kiegészítő jelentésükben cáfoltak – és a kocsival a panaszos és utasa elé vágtak, ők pedig

elestek a robogóval. A földön fekvő panaszost a rendőrök testi kényszer segítségével megbilincseltek. A rendőrök nem azonosították magukat az intézkedés során. A panaszostól elkérték a személyi igazolványát és a forgalmi engedélyt, ami nem volt nála, így adataikat bemondás alapján EDR rendszeren keresztül ellenőrizték; majd, mint magát hitelt érdemlően igazolni képtelen személyt, előállították. A rendőrsőn egy iroda előtt odabilincseltek a panaszost egy rácsos vasajtóhoz, ahol 3 órán keresztül várakoztatták. A Testület megvizsgálta, hogy az Rtv 33. § (2) bekezdés a) pontja az előállítás indokál szolgálhatott-e, tekintettel arra, hogy a jelentések a panaszos előállításának okaként erre hivatkoztak. A kérdés megítélésénél a Testület jelentőséget tulajdonított a Szolgálati Szabályzat 28. § (5) bekezdésének is, mely szerint az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor. A (6) bekezdés pedig kimondja, hogy az előállítás akkor is mellőzhető, ha az igazoltatott személy személyazonossága más, egyszerűbb módon tisztázható. A megküldött rendőri jelentések apróbb részletekben ellentmondtak egymásnak, amelyeket terjedelmi korlátok miatt ehelyütt nem részletez a Testület. Azonban kijelenthető, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazásának pontos időpontja és körülményei jelen előállítás jogalapjának megítélésénél kulcsfontosságúak voltak, mivel a Szolgálati Szabályzat fentebb hivatkozott rendelkezése alapján a rendőrök nem tekinthetnek el a megkezdett előállítástól, amennyiben az intézkedés alá vonttal szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor. A Testület a kérdés megítélésénél gyakorlatához híven az elsődleges jelentésre támaszkodott, mivel már többször kifejtette állásfoglalásaiban, hogy az intézkedés időpontjához legközelebb eső, első jelentést tekinti hitelesnek, hiszen egyrészt az intézkedéshez képest hónapokkal később készülő kiegészítő jelentések időpontjában már kisebb a valószínűsége annak, hogy a rendőrök pontosan emlékezzenek az apróbb részletekre, másrészt pedig a később megszületett panasz ismeretében a kiegészítő rendőri jelentések kevésbé tekinthetőek autentikusnak. Ezen körülményekre figyelemmel a Testület úgy ítélte meg, hogy azt követően, miután a panaszost és gépjárművét a helyszínen teljes körűen ellenőrizték (tehát személyazonosságát megállapították, megszondáztatták és az adatok ellenőrzését a nyilvántartásokból ellenőrizték) a szabálysértési feljelentéshez valamennyi adat a rendőrség rendelkezésére állt, ezért a panaszos előállításának megkezdése [az Rtv.33.§ (2) bekezdése és a Szolgálati szabályzat 28.§ (5)-(6) bekezdése alapján] indokolatlan volt. Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdésének b) pontja lehetőséget teremt arra a rendőrségnek, hogy előállítsa azt a személyt, akivel szemben felmerül a bűncselekmény elkövetésének gyanúja, ugyanakkor a jogszerű előállításhoz két feltétel fennállta szükséges: egyrészt valamilyen bűncselekmény elkövetésének a gyanúja, másrészt az arányosság Rtv. 15. §-ban megfogalmazott követelményének is meg kell felelnie a jogkorlátozásnak.

A 103/2015. (III. 26.) állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a rendőri jelentések azt tartalmazták, hogy a panaszost azért állították elő, mert egy időközben előállított

személy vallomása olyan adatokat tartalmazott, ami a panaszos vonatkozásában is felvetett bűncselekmény elkövetésére vonatkozó gyanút, így szükséges volt a meghallgatása. Ennek ellenére a rendőrök nem jelölték meg konkrétan gyanú alapjául szolgáló bűncselekményt (a csatolt jegyzőkönyvből a Testület *valószínűsítette*, hogy a lopás, az orgazdaság vagy a bűnpárolás gyanúja merülhetett fel), így a Testület nem tudott abban a kérdésben állást foglalni, hogy a panaszossal szemben felmerült-e a jogszerű előállításához szükséges elsődleges feltétel. Ugyanakkor az egyértelműen megállapítható volt, hogy a jogszerű előállítás második feltétele, az arányosság követelménye még a rendőri előadás teljes körű elfogadása esetén sem valósult meg, a következő indokok alapján. A rendelkezésre álló adatok alapján a panaszost egy gyanúsított kihallgatást követően, éppen a bűnügyi nyilvántartásba vételi eljárásnak vetették alá, amikor egy másik személy rá nézve terhelő vallomást tett, ezért szükségessé vált a meghallgatása. Az ügy előadója ezért felvette a kapcsolatot a panaszossal, aki beleegyezett az eljárási cselekmény foganatosításába. A panaszos ezt követően a folyóson várakozott, nem próbálta meg elhagyni az épületet, nem próbálta meg más módon kivonni magát az eljárás alól és a bizonyítási eljárást sem igyekezett akadályozni. Ezt követően a panaszost mégis előállították és előállító helyiségbe helyezték csak azért, hogy a jelenléte az eljárási cselekménynél biztosítható legyen, noha ezt megelőzően is önként a helyszínen maradt. A Testület álláspontja szerint a rendőrök nem jelöltek meg olyan indokot, ami alátámasztotta volna azt a feltételezést, hogy az amúgy együttműködő panaszos jelenlétét kisebb jogkorlátozással járó intézkedéssel ne lehetett volna biztosítani az eljárásban. Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszos előállítására jogszerűtlenül került sor, ezért súlyosan sérült a személyi szabadsághoz való joga.

c) Az előállítás időtartamára és az előállítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó kifogások vizsgálatára – többek között – az alábbi ügyekben került sor.

33. § (3) A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

(4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

(5) Nemzetközi szerződés rendelkezése alapján elfogott, illetőleg előállított külföldi személy személyi szabadsága legfeljebb az abban meghatározott időtartamig korlátozható.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

A fentebb említett 103/2015. (III. 26.) állásfoglalásban a Testület a panaszos előállítását már eleve jogsértőnek találta, így a Testület gyakorlata alapján az előállítás időtartamának vizsgálatára külön nem lett volna szükség, azonban az előállítás ideje kapcsán tapasztalt anomáliák mégis indokolták az időtartam vizsgálatát, amely során a Testület a rendőri jelentések alapján kronológiai sorrendet állított fel a panaszossal szemben foganatosított eljárási cselekményből, amelyből látható volt, hogy 5 óra és 41 perc alatt csupán egy házkutatásra került sor (amelyen azonban a panaszos nem vett részt, ahogyan az ügy előadója sem). Az előállítás időtartama alatt ugyan foganatosítottak két szabálysértési meghallgatást, azonban ezek a meghallgatások nem az előállítás eredeti céljával összefüggésben valósultak meg, így az előállítás fenntartását nem indokolhatták. Mindebből az következett, hogy a panaszos ügy volt előállítva, hogy kb. 4 óra 50 percen keresztül semmilyen olyan eljárási cselekményt nem végzetk a rendőrök, amely a panaszos ügyét befolyásolta volna. Mindezek alapján az előállítás időtartama kapcsán is megállapította a panaszos személyi szabadsághoz való jogának a sérelmét.

A Testület a 443/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalásában az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a II. és III. r. panaszosok előállítása jogszerű és arányos intézkedés volt, azonban annak időtartama sértette a panaszosok személyes szabadsághoz fűződő jogát, mivel annak időtartama aránytalan volt és nem felelt meg az Rtv. vonatkozó rendelkezéseinek. Az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése tartalmazza az előállítás időtartamára vonatkozó rendelkezéseket, amelyek értelmében az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani. A Testület álláspontja szerint a jelentések helytelenül rögzítették az intézkedés kezdő időpontját a II. és III. r. panaszos vonatkozásban: a kezdő időpontként megjelölt 20 óra 20 perc csupán a bilincselés kezdő időpontja volt, nem a panaszosok intézkedés alá vonásának időpontja. A panaszosok kezdetektől (18 óra 10 perc) történő intézkedés alatt állását több rendőri jelentés is igazolta. Erre figyelemmel, a fentiek okán a Testület álláspontja szerint a II. r. panaszos előállítása 11 óra 40 perc időtartamú, míg a III. r. panaszos előállítása 12 óra 25 perc időtartamú volt és a II. r. panaszos gyanúsított kihallgatásának megkezdésére az előállítás kezdő időpontjához képest 9 és fél órával, míg a III. r. panaszos vonatkozásában 10 és fél órával később került sor. A Testület számos alkalommal kifejtette, hogy a rendőrség nem hivatkozhat munkaszervezési nehézségekre a kihallgatások szervezésével kapcsolatban, ráadásul a szolgálatirányító parancsnok által hivatkozott szemle körülbelül a panaszosok beszállításának és elhelyezésének időpontjában már befejeződött, illetőleg a tanúmeghallgatások éjjel 23 óra 30 perc körül véget értek. A panaszosok előállításának meghosszabbításáról szóló határozat indoklása szerint az előállítás 4 órával történő meghosszabbítására további nyomozati cselekmények elvégzése miatt volt szükség, azonban a határozaton sajnálatos módon nem szerepelt óra - perc megjelölés a meghosszabbítás közlésének időpontjára nézve, amely alapján a Testület megítélhette volna az előállítás meghosszabbításának indokoltságát. A Testület álláspontja szerint a gyanúsított kihallgatásuk végeztével a rendőrségnek azonnal szabadítania kellett volna a panaszosokat (mivel esetükben az összebeszélés

lehetősége sem állt már fent), vagy őrizetbe vételük iránt kellett volna intézkedni. Tekintettel arra, hogy a rendőrség tévesen jelölte meg II. és III. r. panaszos előállításának kezdő időpontját és az 2 óra 10 perccel hosszabbnak tekinthető, a Testület az elvégzett cselekmények arányában, illetve azok időzítése kapcsán arra az álláspontra helyezkedett, hogy az előállítás időtartama aránytalan volt, és nem felelt meg az Rtv. vonatkozó rendelkezéseinek, az súlyosan sértette a II. és III. r. panaszos személyi szabadsághoz fűződő jogát.

A Testület által már részletesen ismertetett *82/2015. számú (II. 26.) állásfoglalásban* a rendőrségi átirat szerint az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének f) pontja alapján állították elő. [„A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja.”] A jogszabályhely értelmezése alapján kijelenthető, hogy az f) pont I. fordulata szerinti esetben az előállításhoz három feltétel együttes megvalósulása szükséges: a) egy jogszerűtlen magatartás, ami felveti szabálysértés gyanúját, b) meghatározott személyhez vagy személyek csoportjához célzott rendőri felszólítás ezen magatartás abbahagyására; c) ezen jogsértő magatartás továbbfolytatása a felszólítást követően. Bármely feltétel hiánya az előállítás jogszerűtlenségének megállapítását vonja maga után. A Testület a megjelölt előállítási okra figyelemmel tehát először azt vizsgálta, hogy a konkrét helyzetben felmerült-e valamely szabálysértés elkövetésének olyan szintű gyanúja, amely folytatása esetén elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. A rendelkezésre álló videofelvételek és a rendőri jelentések alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a panaszos többszöri rendőri felszólításra sem jött le az épület erkélyéről, illetve nem adta vissza az eltulajdonított zászlókat, így ellenszegült a rendőri intézkedésnek. Mindezek alapján az előállításhoz a jogalkotó által megkívánt három feltétel a Testület álláspontja szerint megvalósult, ezért a hivatkozott Rtv. szakasz a panaszos előállításának jogalapjaként szolgált. Az előállítás arányosságának vizsgálatánál a Testület egyetértett a jogi képviselő előadásával, azaz azzal, hogy a panaszosnak az eljárás lefolytatásához szükséges adatai a helyszínen rendelkezésre álltak, ugyanakkor a Testület álláspontja szerint a panaszos és társainak ellenszegülését más módon nem lehetett megtörni és nem lehetett másként megakadályozni, hogy a zászlókat továbbra is maguknál tartás, vagy azokat esetlegesen ismét hatalmukba kerítsék. Ezek alapján a Testület kimondta, hogy a panaszos előállítására jogszerűen került sor, ezért nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga. Ugyanakkor a panaszos személyes szabadsághoz fűződő alapvető joga sérült az előállítás időtartama kapcsán, mivel az szükségtelenül és aránytalanul hosszú ideig tartott. A panaszos hozzávetőlegesen közel hét órán át volt a személyi szabadságában korlátozva akként, hogy vele szemben a tizennégy perces kihallgatását leszámítva semmilyen eljárási cselekményt nem hajtottak végre. Továbbá a Testület indokoltnak látta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét is a részére helytelenül kiállított, az előállítás idejét megjelölő igazolás, valamint az előállítás okáról történt helytelen tájékoztatás kapcsán.

Szintén súlyos jogsértésről szóló döntés született az előállítás időtartamával kapcsolatban a *208/2015. (V. 26.) számú állásfoglalásban*. A panaszost BKV ellenőrök szállították le a villamosról és mivel elfajult az intézkedés, rendőrt hívtak a helyszínre. A kiérkező járőr sértegette a panaszost, majd megbilincselve előállították, fogdán helyezték el őt. A panaszos kérte a Testület vizsgálatát a rendőr hangneme, a bilincselés ténye, továbbá az előállítás hosszadalmas volta miatt. A Testület megállapítása szerint az intézkedő rendőrök a jogszabályi előírásoknak megfelelően, kellő jogalap birtokában jártak el a panaszossal szemben és vonták intézkedés alá, ezért nem sérült a tisztességes eljáráshoz való joga. A Testület álláspontja szerint az előállításra kellő jogalap birtokában került sor, ugyanakkor az előállítás időtartamának vizsgálatánál az ügyben végzett cselekmények rendőrségi ismertetéséből kitűnt, hogy az eljárás során több olyan „üres járat” is volt, amely idő alatt semmilyen eljárási cselekmény nem zajlott. Közel 2 órát töltött úgy a panaszos a rendőrkapitányságon, hogy az ügy érdemét érintő eljárási cselekményt nem fogantatosítottak, valamint semmi sem indokolta, hogy a tanúkihallgatásokat bevárassák a panaszossal, (ami további 2 óra várakozást jelentett számára) hiszen a helyszínen a rendőrök már rögzítették a tanúk nyilatkozatait, szembesítésre pedig aznap már nem került sor, az esetlegesen felmerülő közvetítő eljárás kérdésében pedig feltételesen is lehet a gyanúsítottat nyilatkoztatni. Minderre tekintettel a Testület álláspontja szerint a panaszos személyi szabadságának előállítással való korlátozása nem felelt meg az arányosság követelményének, így sérült a személyi szabadsághoz való joga az előállítás időtartama miatt.

A Testület a panaszos személyi szabadsághoz fűződő jogának súlyos alapjogi sérelmet állapította meg a *28/2015. (II. 26.) számú állásfoglalásában*, mivel álláspontja szerint a szabálysértés elkövetésén tetten ért panaszossal szemben hat órán keresztül történt személyi szabadságban való korlátozás során több mint két órán keresztül nem történt a személyét érintő eljárási cselekmény, csak várakozatták a rendőrség épületében. Azzal pedig, hogy nem engedték meg számára, hogy mobiltelefonján feleségét és ügyvédjét értesítse és a rendőrség nem tárt fel olyan körülményt, ami a panaszos előállítását akadályozta vagy veszélyeztette volna, a tisztességes eljáráshoz való joga sérült [Rtv. 17. § (1) bekezdés, 18. § (1) bekezdés].

A Testület a *30/2015. (II. 26.) számú állásfoglalásban* azt állapította meg, hogy a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható panaszos több mint öt órás időtartamú előállítása – a személyét érintően elvégzett cselekmények alapján – aránytalanul hosszú volt, amely a panaszos személyi szabadsághoz való jogának súlyos fokú megsértését eredményezte.

A *89/2015. (III. 26.) számú állásfoglalásban* a Testület a panaszos előállítását úgyszintén indokoltan és jogszerűnek tartotta, azonban a több mint három órán át tartó fogvatartását úgy, hogy vele szemben az érdemi eljárási cselekmények csak legfeljebb két órát vehettek igénybe, aránytalanoknak, ezáltal pedig alapjogot súlyos mértékben sértőnek minősítette. **Az országos rendőrfőkapitány határozatában**

megállapította, hogy a panasznak az előállítás időtartamára vonatkozó része megalapozott: miután a panaszos ruházatát a rendőrkapitányság épületében átvizsgálták (és nála közbiztonságra veszélyes eszközt, kábítószert, stb. nem találtak), nem volt indokolt a több mint három órás szabadságelvonás.

A 260/2015. számú (VI. 25.) állásfoglalás tényállása szerint a panaszos tettelegesséig fajuló szóváltásba keveredett az egyik szomszédjával, mivel a panaszos hangos zenehallgatása zavarta a szomszédját. Az atrocitást követően, nagyjából este fél kilenc óra tájában rendőrök jelentek meg, akik a panaszost előállították. A panaszos 21 órától másnap 7 óráig volt előállítva, azaz több mint 10 órán keresztül. A panaszost a rendőrségi előállítóban másnap reggel fél 5 és 5 óra közötti időpontig várakoztatták, az ügyével ez idő alatt érdemben nem foglalkoztak. A Testület úgy ítélte meg, hogy az elvégzett cselekményekhez képest a panaszos 10 órán át tartó előállítása mindenképpen a személyi szabadsága aránytalan korlátozásának tekinthető, különös tekintettel arra, hogy a gyanúsított kihallgatására az előállító helyiségben történő elhelyezését követően majdnem hat óra elteltével került sor, majd annak végeztével még közel három órán át korlátozták személyi szabadságát. Ez azt jelenti, hogy – a vonatkozó dokumentáció elkészítésére becsült egy órás adminisztráció levonását követően – a panaszos ügyében minimum 9 óra telt el érdemi cselekmény fogantatása nélkül. A Testület fentiekből kifolyólag arra a megállapításra jutott, hogy az előállítás időtartama miatt súlyosan sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga. A Testület állásfoglalásában megjegyezte azt is, hogy aggályosnak tekinthető az a gyakorlat, hogy az előállítás meghosszabbításáról történő szóbeli közlés megtörténte nem kerül dokumentálásra a panaszos aláírásával igazoltan, ezért ezen mulasztás miatt a Testület indokoltnak látta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét is. Mindemellett mivel a panaszos részére az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson helytelenül szerepelt az előállítás kezdő dátuma, illetőleg a Testület felé történő panasz előterjesztésére rendelkezésre álló határidő, a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelme is megállapítást nyert. ***A panaszt elbíráló országos rendőrfőkapitányi határozat az előállítás időtartamának és az előállítás meghosszabbításának kérdésében a Testület álláspontját osztva – a panasznak e tekintetben helyt adott.***

Az országos rendőrfőkapitány panaszt elbíráló határozatában az előállítás időtartamának arányossága körében szintén osztotta a Testület 14/2015. (I. 22.) számú állásfoglalásában kifejtett álláspontját és a panasznak e tekintetben helyt adott azon ügyben, ahol a panaszos előállítására a szabálytalan rokkantnyugdíjas-kártya használat miatt került sor. Ez ügyben a Testület ismét kifejtette, hogy az előállítás, mint szabadságkorlátozó intézkedés mindig célhoz kötött, ebből adódóan csak addig tarthat, amíg a célja megvalósul. Mivel kétség kívül megállapítást nyert, hogy a panaszos az előállító helyiségből való szabadítása és a kihallgatása megkezdése – melyre az előállítás kezdetétől számítva közel nyolc óra elteltével került sor – közötti időtartamban, valamint a kihallgatása alatt is egyértelműen rendőri felügyelet alatt állt, a Testület úgy értékelte, hogy ez az

időtartam is hozzászámítódik az előállítás időtartamához. Így a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos személyi szabadságának korlátozása összesen több mint kilenc óráig tartott. Fentiekre tekintettel a Testület megállapította, hogy a panaszos személyi szabadságának előállítással való korlátozása szükségtelenül és aránytalanul hosszú ideig tartott, mivel a panaszos ügyében – a harminckilenc perces gyanúsított kihallgatás időtartamát leszámítva – több mint hét órán keresztül nem történt érdemi eljárási cselekmény, ezért az előállítás időtartama miatt súlyosan sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

2.4. Elővezetés

34. § (1) A rendőr az elővezetést elrendelő határozatban vagy végzésben megjelölt személyt az abban megjelölt helyre kíséri, vagy oda útba indítja.

(2) Ha az elővezetés másként nem teljesíthető, az elővezetett személyt a rendőrségen a szükséges ideig – legfeljebb 12 óra időtartamra – vissza lehet tartani. A visszatartás időtartamának számításához az előállításra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(3) Az elővezetés elrendelésének törvényességéért az elrendelő a felelős.

A 376/2015. (X. 22.) számú állásfoglalásban a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos elővezetését a rendőrség megfelelő jogalap birtokában foganatosította, ezért az a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát nem sértette. Tekintettel arra, hogy a rendőrséget más hatóság, hivatalos formában kereste meg atekintetben, hogy segédkezzen a panaszos elővezetésének foganatosításában, így a rendőrséget intézkedési kötelezettség terhelte a megkeresésben foglaltak végrehajtására. Jelen esetben a rendőrség határidőre, a megkeresésben (parancsban) megadott helyre vezette elő (kísérte) a panaszost, akinek a részére az elővezetési parancsot is az Rtv. rendelkezéseinek megfelelően kézbesítették és átadták, így tudatában volt annak, hogy miért intézkedik vele szemben a rendőrség és korlátozza személyi szabadságához való alapvető jogát, vagyis az elővezetését megfelelő tájékoztatást követően hajtották végre .

A 309/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló beadványban a panaszos előadta, hogy késő éjszaka arra ébredt, hogy a gyermekei azt kiabálják, hogy valaki betört hozzájuk. A panaszos látta, hogy zseblámpával bevilágítanak gyermekei szobájába, ezért felugrott, és elindult a bejárati ajtó felé – amelynek az ajtaja nem volt kulcsra zárva. Odaérkezve észrevette, hogy két járőr minden köszönés és közlés nélkül bement a lakásba. A rendőrök közölték a panaszossal, hogy börtönbe fogják vinni. A panaszos megértette, hogy azért állítják elő, mert nem fizette be a rá rótt szabálysértési bírságot, ezért azt átváltoztatták 16 nap elzárásra, ám ő erről semmiféle dokumentumot nem kapott. A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszossal szemben foganatosított elővezetés jogszerűen történt, azonban annak időpontja megválasztásával a panaszos személyi szabadsághoz és tisztességes eljáráshoz való jogát megsértették. A Be. 162. §-a értelmében az elővezetést általában a napnak a

hatodik és huszonnegyedik órája között kell végrehajtania A Testület álláspontja szerint amennyiben a rendőrség a Be. említett szakasza által ajánlott időponttól jelentős mértékben eltér, az eltérésnek mindenképpen nyomós indoka kell, hogy legyen; ilyen indokot pedig a rendőrkapitányság állománya nem hozott a Testület tudomására.

2.5. Biztonsági intézkedés

37. § A rendőr az önveszélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése, továbbá az államhatár védelme érdekében

a) megteszi a veszélyhelyzet elhárításához, megszüntetéséhez haladéktalanul szükséges, a feladatkörébe tartozó intézkedéseket;

b) intézkedik az önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatára, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában;

c) intézkedik az öngyilkosság lehetőség szerinti megakadályozására;

d) közterületen vagy nyilvános helyen - ha az élet vagy a testi épség védelme megkívánja - intézkedik a magatehetetlen, önkívületben lévő, illetve erősen ittas vagy bódult személynek a lakására vagy kijózanító állomásra, egészségügyi intézetbe kíséréséről, illetőleg szállíttatásáról;

e) területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti.

A 139/2015. (X. 22) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszügyben a panaszost garázdaság gyanúja miatt vonták intézkedés alá, bár a szemtanúk állítása szerint senki sem hívta ki a rendőrséget. A panaszos az intézkedés idején ittas állapotban volt. A rendőrök csupán igazoltatták, az agresszív bilincselésre csak azután került sor, hogy a panaszos „pimasz gúnyal” vette ki a rendőr kezéből a személyi igazolványát. Előadta, hogy „erős szavakkal illetve” a rendőrt, mivel az ok nélkül, erőszakos módon a bilincset erősen a csuklójára szorítva bilincselte hátra a kezeit. Az intézkedő rendőr a földhöz szorítva bilincselte meg a panaszost. Amikor a panaszos felállt, a rendőr ismét lenyomta a földre, majd a második felállását követően tarkójánál fogva beleverte a fejét a szolgálati gépkocsi szélvédőjébe, ami betört. A panaszos fizikai ellenállást nem tanúsított. A rendőr ezt követően „betuszkolta” a panaszost a gépjárműbe és a Ceglédi Rendőrkapitányságra szállította. A panaszos meglátása szerint őt a kapitányság helyett a detoxikálóba kellett volna vinni, ezt azonban véleménye szerint azért nem tették meg a rendőrök, mert ott látteleletet vettek volna fel az orvosok. A panaszos sérelmezi, hogy a jelentésben az áll, hogy ki akarta vonni magát az intézkedés alól és eközben verte be gondatlanul a szolgálati gépjármű szélvédőjét a bilincsel. A panaszosnak a fején nem keletkezett sérülése, megsérült azonban a könyöke és a térdje. Orvost csak másnap reggel hívtak hozzá a kapitányságra, aki ellátta a kezén lévő sérülést. A Testület által megállapított tényállás szerint a panaszos 0,86 mg/l-es légalkohol szintje 1,08-as véralkohol szintnek felel meg, ami az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet 13. számú módszertani levele alapján közepes fokú ittaságnak

minősül. Így a Testület álláspontja szerint sem volt indokolt pusztán az alkoholos befolyásoltság miatt azonnali orvosi kezelés a panaszos számára, helyesen jártak el tehát a rendőrök akkor, amikor a detoxikáló helyett a rendőrkapitányságra állították elő a panaszost. A Testület úgy foglalt állást, hogy nem sérült a panaszos testi épséghez fűződő joga amiatt, hogy nem szállították a detoxikálóba az intézkedést követően.

2.6. Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen

39. § (1) A rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve

- a) segélyhívás esetén vagy öngyilkosság megakadályozása céljából;**
- b) bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, megszakítása, vagy a bűncselekmény elkövetőjének vagy gyanúsítottjának elfogása és előállítása céljából;**
- c) közveszély, továbbá az életet vagy testi épséget fenyegető közvetlen veszély elhárítása, illetőleg az ilyen veszélyben lévők kimentése érdekében;**
- d) rendkívüli vagy tisztázatlan okból bekövetkezett halálesettel kapcsolatos intézkedés megtételére;**
- e) végrehajtási eljárás lefolytatása céljából, ha az abban való közreműködés – jogszabály alapján – a rendőrség számára kötelező;**
- f) az elővezetés végrehajtása érdekében;**
- g)**
- h) a szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítása céljából;**
- i) személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [46. § (1) bekezdés c) pont] végrehajtására;**
- j) ha ez előállítás a törvényben meghatározott egyéb okból szükséges.**

(2) A végrehajtási eljárásban a rendőr kirendelésének törvényességéért a végrehajtást elrendelő szerv vezetője a felelős.

(3) A birtokos távollétében történt behatolást követően – a végrehajtási eljárásban való közreműködés kivételével – a rendőrség köteles a birtokost tájékoztatni, és a vagyonvédelem érdekében szükséges intézkedést megtenni.

(4) A magánlakásban való tartózkodás csak a feladat végrehajtásához szükséges ideig tarthat.

A Testület a 418/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalásában többek között azt vizsgálta, hogy a rendőrök kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában intézkedtek-e a lakásában. A panaszos és előző felesége között gyermek elhelyezési vita volt folyamatban. A gyermek a panaszosnál tartózkodott. A rendőrség megjelent a panaszos lakásánál, intézkedés alá vonta a panaszost, aki igazolta személyazonosságát, tájékoztatta a rendőrséget az ügy háttéréről. A rendőrök eközben a kert hátsó bejáratán keresztül bementek az ingatlan udvarára, de a lakásba nem léptek be. Az ingatlan udvarán jogi felvilágosítással zárták az intézkedést. A Testület rendelkezésére bocsátott videofelvételen látható, amint a panaszos az ablakon keresztül dialógust folytat az intézkedő rendőrrel. Ezt követően

a lakásban tartózkodó egyik személy felhívta a figyelmét, hogy rendőrök léptek be az ingatlan területére. A rendőrség a Testület felvilágosítás kérésére úgy nyilatkozott, hogy a kertkapu nyitott állapotban volt. A rendőrkapitányságon folytatott egyeztetés során megállapították, hogy a panaszos tevékenysége nem bűncselekmény, ezért a r. alezredes utasította a rendőröket, hogy a szükséges felvilágosítás után hagyják el a helyszínt. Az intézkedő rendőr úgy nyilatkozott, hogy azért léptek be a kerten belülre, hogy megakadályozhassák az esetleges szökést, ha a panaszos bűncselekményt valósít meg. A rendőrség kikérte az ügyészség álláspontját, amely szerint jelen ügyben bűncselekmény nem valósult meg azzal, hogy a panaszos gyermekét nem adta vissza a gyermek anyjának. A r. alezredes ismertette az ORFK álláspontját is, amely szerint a jelen intézkedés alapjául szolgáló ügy bírósági és gyámhivatali hatáskörbe tartozik, ugyanis a rendőrség csak ezen szervek felkérésére gyakorolhat karhatalmat, ennek hiányában a magánlakásba történő behatolás jogszerűtlen. Az Rtv. 17. § (1) bekezdése alapján a rendőrség feladatának ellátása során a magánlakás sértetlenségéhez, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. A Testület szükségesnek tartotta meghatározni, hogy az Rtv. vonatkozásában, mi minősül magánlakásnak. Az Rtv. 97. § c) pont szerint magánlakás: a lakás (üdülő, nyaraló vagy a lakás céljára használt egyéb helyiség, létesítmény, tárgy), az ahhoz tartozó nem lakás céljára szolgáló helyiség, létesítmény, bekerített terület. Mindezek alapján kijelenthető, hogy a rendőrség jelen ügyben a rendelkezésre álló adatok alapján magánlakásban történő intézkedést fogantatosított, mivel habár magába a lakásba nem lépett be, a hozzá tartozó bekerített területre – a kertbe – azonban igen. A rendőrség az iratok tanúsága szerint nem rendelkezett határozattal a magánlakásban történő intézkedéshez, ezért annak jogalapjául csakis az Rtv. 39. § szolgálhatott volna. Mivel bűncselekmény elkövetése a Testület rendelkezésére álló adatok alapján jelen ügyben nem történt a panaszos részéről a fenti – határozat hiányában történő magánlakásban intézkedést lehetővé tevő – jogszabályi rendelkezések egyike sem alkalmazható a Testület szerint jelen tényállásban, tehát a rendőrség megfelelő jogalap hiányában kezdeményezett intézkedést magánlakásban. A Testület nem fogadta el a rendőrség azon érvelését, hogy előzetesen sem bizonyítani, sem cáfolni nem lehetett azt, hogy nem valósult meg bűncselekmény és ezért a lehetséges szökési útvonalak biztosítása érdekében volt szükség a magánlakásban történő intézkedésre. A rendőrség – mint ahogy azt a videofelvételek is tanúsítják – a magánlakásban történő intézkedést megelőzően igazoltatta a panaszost, nyilatkoztatta a vitás helyzet lényegi tényállási elemeiről, amelyekből egyértelműen megállapíthatónak kellett (volna) lenni annak, hogy jelen ügyben egy gyermek elhelyezési vita zajlik, így ebben a gyámhatóság rendelkezik hatáskörrel és nem történik bűncselekmény elkövetése a panaszos részéről. A fentiek alapján a rendőrség magánlakásban történő intézkedése folytán sérült a panaszos magánlakás sértetlenségéhez fűződő alapvető joga.

2.7. Közlekedésrendészeti intézkedések

44. § (1) A rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során

- a) a közúti forgalmat irányíthatja, korlátozhatja, illetve szüneteltetheti;**
- b) a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti;**
- c) a jármű vezetőjét a rendszeresített eszközzel légzésminta, ha nála a vezetési képességére hátrányosan ható szer befolyása vagy alkoholfogyasztás miatt bűncselekmény vagy szabálysértés, illetve a közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés elkövetésének gyanúja merül fel, az egészségügyi szolgálat igénybevételével vér-, vizelet- és mütétnek nem minősülő módon egyéb minta adására kötelezheti;**
- d) a járművezetésre jogosító engedélyt (okmányt), a jármű üzemben tartására vonatkozó hatósági engedélyt (okmányt), a rakományhoz tartozó okmányokat, valamint a jármű hatósági jelzését – a külön jogszabályban meghatározottak szerint – a helyszínen elveheti;**
- e) a forgalomban való részvételt megtilthatja, ha a jármű vagy vezetőjének állapota a közúti forgalom biztonságát veszélyezteti, és a további jogellenes járműhasználat megakadályozása céljából a jármű kulcsait elveheti, illetőleg a járművet más módon mozgásában korlátozhatja vagy elszállíttathatja.**

45. § (1) A rendőrség, valamint a rendőr a feladata ellátása során jogosult – a külön jogszabályban meghatározott módon – a közterületen szabálytalanul elhelyezett járművet elszállíttatni vagy egyéb módon eltávolíttatni, ha az a közúti forgalom biztonságát vagy a közbiztonságot veszélyezteti. Ha a tulajdonos (üzemben tartó) nem állapítható meg, vagy a felszólítás ellenére az elszállított, eltávolított járművet nem veszi birtokba, és a tárolás költsége aránytalanul magas, a rendőrség a járművet értékesítheti, vagy más módon hasznosíthatja. Ha az elszállított, eltávolított jármű ismeretlen tulajdonosa a jármű értékesítése után 60 napon belül jelentkezik, részére az értékesítésből befolyt, a tárolási költséggel csökkentett ellenértéket ki kell fizetni.

(2) Ha a közterületen szabálytalanul elhelyezett jármű baleseti veszélyt nem jelent, illetőleg ha az a jármű biztonsága vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt szükséges, rögzítésére a jármű elszállításáig vagy további intézkedésig kerékbilincs alkalmazható.

(3) Az elszállítás és a kerékbilincs alkalmazásának költsége a jármű tulajdonosát, vagy az üzemben tartóját, vagy a használóját terheli. A jármű elszállítása vagy a kerékbilincs alkalmazása során a járműhasználat akadályoztatása folytán a keletkezett kárért a rendőrséget nem terheli kártalanítási kötelezettség.

Az Rtv. 44-45. §-ai szerinti közlekedésrendészeti intézkedés kapcsán a Testület számos korábbi állásfoglalásában leszögezte, hogy a hivatkozott jogszabályhely általános felhatalmazást nyújt a rendőrnek arra, hogy a közlekedés biztonsága

érdekében – arra okot adó speciális körülmény hiányában is – a járműveket, valamint azok vezetőit intézkedés alá vonja és a közlekedési rendszabályok betartását ellenőrizzé.

A Testület a fentebb már hivatkozott 438/2015. (XI. 26.) számú állásfoglalásában megállapította a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a törvényes képviselő értesítésének elmaradása és a nem megfelelő tájékoztatás miatt. Az állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben az intézkedés azzal kezdődött, hogy a segédmotorral közlekedő fiatalos panaszost intézkedés alá vonták. A panaszbeadvány szerint igazoltatását követően elektromos alkoholtesztet fújattak meg vele, amely vizsgálati eredményről és az alkalmazási feltételeiről a helyszínen nem tájékoztatták őt. Mivel a teszt 0,49 mg/l légalkoholértéket mutatott – a segédmotor kerékpár letételét követően – járművezetés ittas állapotban vétség gyanúja miatt előállították az illetékes rendőrkapitányságra, ahol kérte, hogy valamelyik törvényes képviselőjét értesítsék, de ez nem történt meg. Az épületben a panaszossal hivatalos nyilatkozata hiányában fújattak meg vele hitelesített elektromos légalkoholmérő készüléket. A panaszos az első megfújást követően (a fújó cső szájától történő elvételt követően) azonnal befulladt, mivel születését követően allergiás asztmás fulladásos tüdőbetegséget állapítottak meg nála. A befulladás követően azonnal használnia kellett az inhaláló aerosolt. Az első fújást követően egy órát várnia kellett, ez idő alatt még egyszer használnia kellett az inhaláló aerosolt az erős fulladása miatt. A panaszos a keletkezett papírokból, nyilatkozatokból, kinyomtatott vizsgálati eredményből és a hozzá kapcsolódó jegyzőkönyvből példányt nem kapott. A Testület az ügy gondos mérlegelése során arra a megállapításra jutott, hogy jogszerűen került sor a panaszossal szemben közlekedésrendészeti intézkedésre, amely az igazoltatását megalapozta, továbbá az Rtv. 44. § (1) bekezdés c) pont első fordulata alapján jogszerűen alkalmaztak vele szemben a helyszínen alkoholtesztet. A Testület álláspontja szerint a panaszos előállítás is jogszerű volt, és az előállítás időtartama miatt sem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga. Az alkoholfogyasztás ellenőrzésére vonatkozó rendelkezéseket a vonatkozó ORFK utasítás határozza meg. Az ORFK utasítás 17., 18. és 19. pontjában a hiteles mérőeszközzel végzett vizsgálattal kapcsolatban az alábbiak olvashatók: „A hiteles mérőeszközzel folytatott vizsgálat megkezdése előtt az intézkedés alá vont személyt a hiteles elektromos légalkoholmérő berendezéssel végzett vizsgálatról készült, a 2. számú mellékletben meghatározott jegyzőkönyv megfelelő rovataiban nyilatkoznia kell esetleges tüdőbetegségére, testhőmérséklet emelkedésére, továbbá a vezetési képességre hátrányosan ható szer fogyasztására vonatkozóan. (...) A hiteles mérőeszközzel – a használati útmutatójában előírt módon – 15 perc különbséggel két mérést kell elvégezni úgy, hogy az első mérés a cselekmény időpontjától számított 30 percen belül megtörténjen”. A Testület nem tudta feltárni olyan mértékben a tényállást, hogy megalapozott döntést hozzon abban a kérdésben, hogy a rendőrkapitányságon a hiteles légalkoholmérő alkalmazását a szükséges nyilatkozattétel megelőzte-e, illetve a rendőrök tapasztaltak-e a panaszos részéről fulladásos rosszullétet, amely a második légalkohol mérés mellőzését és orvosi ellátás biztosítását kellett volna, hogy eredményezze, így a tisztességes eljáráshoz és

egészséghez való jogának sérelme nem volt megállapítható. Ugyanakkor arra való tekintettel, hogy a két mérés közt ORFK utasításban előírt időnél – 15 perc – hosszabb idő telt el, indokoltnak látta a Testület megállapítani a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét.

3. Kényszerítő eszközök

3.1. Testi kényszer

47. § A rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-a rögzíti, hogy a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat (többek között fojtásokat, és feszítéssel technikákat) is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. A (3) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás melléklete részletesen tartalmazza az egyes intézkedési taktikák leírását. A kényszerítő eszközök alkalmazásának alapvető taktikáiról szóló fejezetben, a testi kényszerre vonatkozó alapelvek között szerepel – többek között –, hogy a testi kényszer alapvetően megfogást, lefogást, eltávolítást és elszállítást jelent. A rendőr testi kényszer végrehajtása során elsősorban kar-és csuklófeszítéseket, illetve elvezető fogásokat hajt végre. A rendőr továbbá az őt ért támadás során, illetve súlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazásának elkerülése érdekében az önvédelmi fogásokat is felhasználhatja.

A Testület a 314/2015. számú (VII. 30.) számú és a 320/2015. (IX. 24.) számú állásfoglalásában a panaszos bilincselését jogalap nélkülinek ítélte meg, így a kifejtett testi kényszer kapcsán sem határozhatott másként, hiszen azt a rendőrség a bilincselés végrehajtása érdekében alkalmazta a panaszossal szemben. Emiatt az alapjogot sértő bilincselés foganatosítása érdekében alkalmazott testi kényszer kapcsán a Testület a panaszos emberi méltóságából levezethető testi integritáshoz való jogának a súlyos sérelmét állapította meg.

3.2. Bilincs

48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,**
- b) támadásának megakadályozására,**
- c) szökésének megakadályozására,**
- d) ellenszegülésének megtörésére.**

Rendszeresen és tipikusan előfordul a panaszokban azzal kapcsolatos kifogás, hogy a rendőrök indokolatlanul és aránytalanul alkalmaznak bilincset olyan esetekben, amikor az intézkedés alá vont valamilyen mértékű ellenszegülését már a testi kényszer alkalmazása is megtörte. Márpedig ilyen esetekben kötelező az Rtv. 16. § (1) bekezdésének azon rendelkezése, mely szerint nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört. Ehhez hasonló rendelkezést tartalmaz a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése is, amely szerint a kényszerítő eszközök Rtv.-ben meghatározott sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb alkalmazása nem vezetett eredményre (vagy sikere eleve kilátástalan). Ennek ellenére a Testület elé került ügyekből általánosságban az derül ki, hogy a hivatkozott jogszabályhelyeket a rendőrség éppen fordítva értelmezi és akkor is alkalmaz bilincset, ha már – adott esetben a rendőrségi iratokból is kirajzolódó módon – a testi kényszer következtében nem áll fenn ellenszegülés, vagy éppenséggel a testi kényszert a bilincs alkalmazása eszközcselkményének tekintik.

Általánosságban elmondható a testi kényszer és a bilincs alkalmazása kapcsán, hogy a parancsnoki kivizsgálás és vélemény még mindig automatizmust mutat; a tényleges vizsgálat megtörténte nélkül minden intézkedést és kényszerítő eszközt jogszerűnek, illetve jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak találják.

A Testület ezzel szemben több esetben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása nem felelt meg az előírásoknak, aminek következtében pedig megállapítást nyert az emberi méltósághoz és a testi épséghez való jog sérelme.

A bilincselés részletszabályairól a Szolgálati Szabályzat 41. §-a szól, mely (4) bekezdésében a bilincselés módjait is rendezi, indokolt esetben a tárgyhoz

bilincselést is lehetővé téve [d] pont]. A (6) bekezdés c) pontja szerint pedig a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy tárgyhoz bilincselésnek akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, vagy az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.

Többek között a bilincselés problematikájával is foglalkozott a Testület az 56/2015. (II. 26.) számú állásfoglalásában. A panaszos beadványában előadta, hogy ingatlanja területén a helyi önkormányzat jegyzőjének utasítására közterület-felügyelők jelent meg amiatt, mert sérelmezte a közmunkások tevékenységét. A panaszos kifogásolta a közterület-felügyelők tevékenységét, mivel dísznövények irtásába kezdtek, másrészt a jegyzői határozatban feltüntetett fellebbezési határidő még nem járt le. A kialakult vita miatt a közterület-felügyelők rendőri intézkedést kértek, és mivel a panaszos nem tudta igazolni magát, a rendőrök kényszerintézkedést alkalmaztak, megmotozták, kezét hátrabilincseltek és a helyi rendőrkapitányságra előállították. A panaszos beadványában különösen azt sérelmezte, hogy kezét annyira hátrahúzták, hogy nem tudott megállni a lábán, majd így húzták végig a kertjén, amit az utcáról többen is végignéztek. Ezen kívül azt is kifogásolta, hogy a rendőrkapitányságon érdemi intézkedést nem foganatosítottak az ügyében. A rendőri jelentések szerint a panaszost igazolásra szólították fel, aki erre közölte, hogy nincsenek nála iratok. Ezután kérték, hogy diktálja be az adatait, aminek nem tett eleget és a határozat jogszerűségét kifogásolta. A rendőrök ezért ismét felszólították, az előállítás kilátásba helyezésével, majd miután ennek nem tett eleget és továbbra is agresszívan hadonászott, ezért a rendőrök hátrabilincseltek a kezét és előállították. A Testület véleménye szerint megállapítható volt, hogy a panaszos a rendőri jelentéssel nagyjából egyezően adta elő az eseménysort, annyi eltéréssel, hogy álláspontja szerint ok nélkül bilincseltek meg őt. A kényszerítő eszköz használatával kapcsolatban a Testület nem tudta az eseménysort atekintetben rekonstruálni, hogy az intézkedés során a panaszos ellenszegült-e vagy tanúsított-e támadó magatartást, (ezért nem tartotta kizártnak, hogy felmerültek a bilincselést megalapozó Rtv. 48. §-a szerinti okok), viszont arra vonatkozóan egybehangzóak voltak a felek előadásai, hogy a rendőr más – enyhébb – kényszerítő eszköz használata nélkül, azonnal a panaszos bilincselését kezdeményezte és csak az elvezetéséhez használtak testi kényszert. Mindebből kitűnik, hogy a rendőr nem tartotta be az Rtv.-ben előírt fokozatossági követelményeket, mivel ellenszegülésének megtörése érdekében először testi kényszert kellett volna alkalmazni, és amennyiben az elégtelennek bizonyult volna, akkor lehetett volna a panaszossal szemben bilincset használni (különös figyelemmel a rendőrség létszámförlényére). A rendőrség azonban nem tudott megjelölni olyan körülményt, amely indokolta volna, hogy a fokozatosságot mellőzve, rögtön bilincsel kíséreljék meg az ellenállás megtörését. A Testület álláspontja szerint ezért sérült a panaszos emberi méltóságához való joga a helyszínen történt azonnali bilincselés kapcsán. A megvalósult alapjogsértés a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak.

Szintén a fokozatosság elvének sérülését állapította meg a Testület a már fentebb hivatkozott *208/2016. (V. 26.) számú állásfoglalásában*. A rendőrségi iratok ugyanis csak a panaszos verbális agressziójáról számoltak be. Nem jelöltek meg olyan körülményt, amelyből arra lehetett volna következtetni, hogy a panaszos illetően „ellenszegülése” pusztán testi kényszerrel ne lett volna megtörhető, különös figyelemmel arra, hogy létszámfölényben voltak a rendőrök már az intézkedés kezdetekor is (ezt követően pedig még egy r. szds. érkezett a helyszínre, így ekkor már két férfi és egy női rendőr állt egy intézkedés alá vont nővel szemben). Fontos megjegyezni, hogy a konkrét helyzetben a panaszos esetleges támadására – mint az Rtv. 48. §-a szerinti bilincselési okra – semmi nem utalt, továbbá nem állt fenn egyéb olyan körülmény sem, amely a testi kényszernél nagyobb korlátozással járó kényszerítő eszköz alkalmazását indokolta volna, amennyiben a panaszos ne működött volna együtt a rendőrökkel. Azonban ilyen körülményről (az együttműködés hiányáról) sem számol be a jelentés, csupán hol nyugodt, hol ideges magatartást említ a panaszos részéről. A Testület már több alkalommal kifejtette, hogy a támadás távoli, nem konkretizálódó veszélye nem lehet a bilincs alkalmazásának alapja. Mivel a Testület az intézkedő rendőrök előadásában nem tudott feltárni olyan elemet, ami a konkrét esetben a fokozatosság elvére is figyelemmel a bilincs alkalmazását megalapozta volna, ezért arra az álláspontra helyezkedett, hogy sérült a panaszos emberi méltóságához való joga.

A *68/2015. (II. 26.) számú állásfoglalásban* a Testület szintén megállapította, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása indokolatlan és jogszerűtlen volt. A tényállás szerint a panaszos telefonos bejelentést tett arról, hogy egy közintézmény alkalmazottja az épület felrobbantásával fenyegetőzött. A rendőrök – akiknek a közbiztonság védelme érdekében intézkedési kötelezettségük keletkezett – az egyébként ingerült, labilis idegállapotú panaszoshoz – biztonsági intézkedés keretében – mentőt hívtak a helyszínre és megbilincseltek őt. A Testület álláspontja szerint, amíg az Rtv. 37. §-ának b) pontja alapján a biztonsági intézkedés indokolt és jogszerű, a bilincs alkalmazása az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontja alapján indokolatlan volt, hiszen a panaszos verbálisan volt agresszív, vele szemben (a kisebb korlátozással járó) testi kényszert nem alkalmaztak, illetve nem merült fel olyan konkrét körülmény, amiből a panaszos szökésének veszélyére lehetett volna következtetni. A bilincs alkalmazásával, valamint azzal, hogy a rendőri intézkedés kezdetén nem közölték annak okát és célját, a rendőrség súlyosan sértette a panaszos emberi méltóságához, illetve tisztességéhez való jogát.

A *277/2015. (VII. 30.) számú állásfoglalásban* a Testület a panaszos emberi méltóságához való jogának súlyos sérelmét állapította meg a panaszos bilincselése kapcsán. A gyermekpornográfiával gyanúsítható panaszossal szemben a rendőrség az önkárosítás, illetve a támadás megakadályozása (Rtv. 48. § a) és b) pontok) miatt alkalmazott bilincset több mint másfél órán keresztül, amíg lakásában házkutatást tartott, illetve amíg beszállították őt a rendőrségre. Azonban a rendőrségi dokumentumokban ezen bilincselési okokat alátámasztó körülmények nem szerepeltek. Önmagában az, hogy a panaszos többszörösen büntetett előéletű, és

elfogása pillanatában is büntetőeljárás hatálya alatt állt, nem adott megfelelő jogalapot a kényszerítő eszköz alkalmazására. A panaszos továbbá sérelmezte, hogy a rendőri intézkedés ideje alatt többször is bántalmazták (tenyérrrel fejét több helyen megütötték, sípcsonton rúgták), ami miatt látása elhomályosult. Orvosi dokumentumok szerint a panaszos agyrázkódást kapott. A Testület a törvényi felhatalmazáson túli erőszak kifejtése miatt megállapította a panaszos emberi méltósághoz, illetve az abból levezethető testi integritáshoz való jogának sérelmét is.

A 100/2015. (III. 26.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos előadta, hogy kihívta a rendőrséget, mert a szomszédja megfenyegette. A rendőrök fél óra múlva ki is érkeztek a helyszínre és igazoltatták a panaszost, amelynek során kiderült, hogy körözés van érvényben ellene. Ezt követően a rendőrök megbilincseltek és elő akarták állítani. A rendőrök 1 órán át tanakodtak és be is akarták ültetni az autóba, hogy elvigyék, mire kiderült, hogy 3 hónapja visszavonták a körözést. Ezzel szemben a bűncselekményt elkövető szomszédal nem foglalkoztak. Ennek fényében a panaszos előadta, hogy „lassan már elhiszi, hogy tényleg vannak ismerőseik”, és sérelmezte, hogy a rendőrségen keresztül annak ellenére zaklatják, hogy büntetlen előéletű és ártatlan. A Testület a panasz kivizsgálása során arra a megállapításra jutott, hogy önmagában a panaszos zavarodott viselkedése a szökés veszélyének olyan távoli, nem konkretizálható veszélyének tekinthető, amely alapján az Rtv. 48. § c) pontja nem szolgál megfelelő jogalapot a bilincseléshez. Továbbá a Testület életszerűtlennek tartotta azt, hogy az udvaron lévő két rendőr, illetve a panaszost a lakásba bekísérő rendőr a házba való bezárkózást egyéb módon ne tudta volna megakadályozni. Mindezek alapján a Testület a rendelkezésre álló iratok segítségével nem tárt fel olyan körülményt, amely a panaszos szökésének lehetőségét az adott intézkedéskor alátámasztotta volna, különös tekintettel arra, hogy a rendőrség nyilatkozata szerint a panaszos alávetette magát az intézkedésnek. Így arra az álláspontra helyezkedett, hogy sérült a panaszos emberi méltósághoz és az abból levezetett testi integritáshoz való joga.

A 460/2015. (XII. 17.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos előadta, hogy egy tóhoz érkezett horgászni egy baráti társasággal, ahol italoztak, majd a barátokkal dulakodásba keveredtek. A panaszos kihívta a rendőrséget. A helyszínre három rendőr érkezett ki, akik tanácskozni kezdtek, majd azt mondták a panaszosnak, hogy garázdaságot követett el. A körzeti megbízott, ahogy megérkezett, csak a panaszost igazoltatta, a többi „résztvevőt” nem. A panaszos elmondta, hogy a rendőrök közönséges stílusban beszéltek vele. A panaszos nevet és jelvényszámot kért a rendőröktől, de ők nem adták azt meg. Közben megérkeztek a mentősök is, akik ellátták a panaszost. A rendőrök ezt követően megbilincseltek, amit ő sérelmezett. A panaszos állítása szerint a rendőr azt mondta neki, hogy „túl sokat pofázik”, és 8-10-szer ököllel megütötte a panaszos fejét. A bilincselés indokául a panaszos azt adta elő, hogy arra azért került sor, mert ő azt mondta a tógazdának, hogy „ennek lesz folytatása”, de egyébként az intézkedés során nem tanúsított fizikai ellenállást. A panaszost elszállították a közeli megyeszékhely

kórházába, ahol a panaszos nadrágja lecsúszott a pénztárcája és egyéb tárgyak miatt, amit azért nem tudott felhúzni, mert kifejezett kérése ellenére sem engedte meg azt neki a rendőr. A panaszos körülbelül másfél órát volt bilincsből, beleértve a vizsgálatot is. A vizsgálat után a kórház bejárata előtt vették le róla a bilincset, majd ott hagyták a kórház előtt. Töretlen gyakorlatához híven a Testület eljárását kizárólag a panaszost esetlegesen ért alapjogsérelem feltárására tekintettel folytatta le – a hatáskörére irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében álláspontját anélkül alakította ki, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök büntetőjogi felelősségét vizsgálta volna. A panaszos állítólagos bántalmazásával kapcsolatban a felek állításai szöges ellentétben állnak egymással, ugyanakkor a Testület nem fogadta el a panaszos által előadottakat, mivel azt önmagában is ellentmondásosnak találta; továbbá azt az orvosi dokumentum sem támasztotta alá kétséget kizáróan. Ezért a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos emberi méltóságához fűződő jogából levezethető testi épséghez fűződő alapvető jogának sérelme nem megállapítható; ugyanakkor az intézkedés során alkalmazott bilincseléssel kapcsolatban megállapította, hogy az jogszerűtlen és aránytalan volt. Az eset összes körülményére figyelemmel a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a szökésre történő hivatkozás jelen esetben több okból sem volt elfogadható. A biztonsági intézkedés foganatosításánál, amelynek célja az intézkedés alá vont orvosi ellátáshoz való eljuttatása, a szökésre való hivatkozás a Testület meglátása szerint nem túl életszerű, illetve a rendőrök által felhívott ittasság miatti kiszámíthatatlanság meglehetősen általános indok. Továbbá a rendőrségi iratok nem számoltak be olyan konkrét, panaszos viselkedésére vonatkozó bármilyen körülményről – a panaszos ittasságát leszámítva – amely megalapozhatta volna a panaszos más okból történő bilincselését. A Testület újfent kitért rá, hogy a jelentésben körülírt panaszosi magatartás (verbális fenyegetőzés a feljelentésről és a rendőrök kirúgásáról) kezelésére a panaszos bilincselése nem is jelenthetett megoldást, hiszen pusztán a verbális agresszió nem lehet a bilincselés indoka. A Testület meggyőződéses szerint mivel a jelentések szerint a panaszos nem tanúsított olyan magatartást, amely alapján szökési szándékára lehetett volna következtetni, kijelenthető, hogy „megelőző jelleggel” bilincselték meg. Tekintettel arra, hogy az intézkedés célja nem a panaszos előállítása, hanem a panaszos kórházba szállítása és orvosi vizsgálata volt, valamint figyelemmel arra, hogy a szökésre történő hivatkozást a Testület a fenti érvelés alapján nem fogadta el és a rendőrség más egyéb körülményről sem számolt be, ami alapján a Testület a panaszos bilincselését megalapozottnak látta volna, így a Testület kimondta, hogy a panaszossal szemben alkalmazott bilincselés indokolatlan volt, és az Rtv. 15. §-ában előírt követelményeknek sem felelt meg, ezért arra az álláspontra helyezkedett, hogy sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga. A jogsértést súlyosbítja az a tény, hogy a panaszos kezeit hátra helyzetbe bilincselték.

3.3. Szolgálati kutya alkalmazása

50. § (1) A rendőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát - pórázon vagy anélkül - kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei (47. §) fennállnak.

(2) A rendőr szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha a jogellenesen összegyűlt tömeg enyhébb (47-49. §) kényszerítő eszközzel nem oszlatható szét, illetve, ha az a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető csoportosulás szétszlatásához vagy a rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges.

(3) A rendőr szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat

a) súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására;

b) súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására;

c) a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.

A 321/2015. (IX. 24.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos – többek között – bilincselését, a bilincselés végrehajtása érdekében alkalmazott testi kényszert, előállítását és a szolgálati kutya alkalmazását kifogásolta. A konkrét ügyben a panaszos benzinkúton vásárolt, ahonnan távozott. Ezt követően visszatért a benzinkúthoz, mivel észrevette, hogy elvesztette pénztárcáját, amiben 500.000 Ft volt. Ezt követően értesítette a rendőrséget. A kiérkező rendőrség intézkedésével a panaszos nem volt megelégedve, ezért összetűzésbe került az intézkedő rendőrökkel. A panaszossal szemben emiatt kényszerítő eszközöket alkalmaztak és előállították. A Testület rendelkezésére bocsátott információk szerint a panaszos, amennyire az állapota lehetővé tette, együttműködött a rendőrséggel, a helyszínen maradt, bár kiabált és követelte mindenkitől az elvesztett pénzét, azonban a rendőrség közléseire érdemben reagált. Egyszer szaladt be a benzinkútra a rendőrség kifejezett figyelmeztetése ellenére, és ekkor azonnal intézkedés alá is vonták: előállították és kényszerítő eszközöket alkalmaztak vele szemben. A rendőrség tájékoztatása szerint a panaszossal szemben a szolgálati kutyát az Rtv. 50. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően alkalmazták az ellenállás megtörése érdekében. A kutya szájkosárral volt ellátva, rendszeresített pórázon volt vezetve. Alkalmazása során az eb a panaszost egy alkalommal lágyéktájékon megütötte, amelytől az addigi ellenállása egyes rendőri jelentések szerint megtört, míg más jelentések szerint nem, így a rendőrség ezen a ponton ellentmondásba keveredik saját magával. A Testület álláspontja szerint a panaszos a rendőri intézkedés során agresszíven viselkedett: ordibált, rohanguált, sőt kifejezett rendőri kéréseknek nem engedelmeskedett, sőt a mentőápoló nem tudta megvizsgálni őt. Amikor a rendőr kifejezetten megkérte, hogy menjen haza, akkor a panaszos hirtelen elhatározástól vezérelve befutott a benzinkútra és be akart hatolni abba az irodahelyiségbe, amelytől a kút alkalmazottai többször visszatartották, tájékoztatták, hogy mivel illetéktelen személynek minősül, oda nem mehet be. Így a rendőrség a panaszos magatartását értelmezhetette ellenállónak, hiszen a panaszost többször kérték meg arra, hogy az általuk közölt magatartást kövesse, azonban ennek a panaszos egyszer sem tett eleget. Végül, amikor hirtelen berohant a benzinkútra, a panaszos magatartása oly annyira ellenállóvá vált, hogy az ellenállását meg kellett törni. A rendőrök a helyszínen található szolgálati kutya alkalmazása mellett döntöttek. Ennek során figyelembe vették az arányosság és

fokozatosság elvét, hiszen a kutyát a legenyhébb módon (szájkosár és vezető szíj) vezették a panaszoshoz, a kutya pedig a szájkosárral egyszer a panaszost meglökte az ülepén. A Testület álláspontja szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása – a meglepetés erejével – alkalmas volt arra, hogy a panaszos ellenállását megtörje, ezen kívül pedig megfelelt az arányosság és a fokozatosság elvének is. Ezen körülményekre tekintettel a rendőrség a szolgálati kutyát a testi kényszer helyett alkalmazta, a fokozatosság és arányosság elvét betartva, így a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos emberi méltóságához való jogából levezethető testi épséghez való joga a szolgálati kutya alkalmazása során.

IV. Jogalkotási és hatáskör-bővítési javaslatok

A Testület 2015. utolsó negyedében, a jogalkotási javaslatai megvalósítása érdekében egyeztetést kezdeményezett Dr. Felkai Lászlóval, a Belügyminisztérium közigazgatási államtitkárával, az Igazságügy Minisztériummal és Dr. Gulyás Gergellyel az Országgyűlés Törvényalkotási Bizottságának elnökével. A szakmai találkozók, tárgyalások folyamatosak, így a Testület által kidolgozott koncepció jóváhagyása esetén a következő, tervezett lépés az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottságának a felkeresése.

A koncepció kidolgozásának a háttérében az áll, hogy a gyakorlati tapasztalatokra tekintettel indokolt a Testület működésének hatékonyabbá, átláthatóbbá tétele. A Testület már ért el sikereket tervezett jogszabály-módosítások megvalósítása kapcsán, mégis számos további változtatás megvalósítását szükségszerűnek tartja.

Az egyes javaslatok részletes ismertetése előtt a Testület szükségesnek tarja ismételt felhívni a tisztelt jogalkotók figyelmét a Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére létrehozott európai bizottság (továbbiakban: CPT) magyarországi látogatásáról (2009. március 24. – április 2.) készült jelentésnek a *Testület hatáskörének bővítésére* vonatkozó részeire.

„20. A CPT a múltban már hangsúlyozta, hogy a rendőri bántalmazás megelőzésének egyik leghatékonyabb módja a panaszok és az ilyen bánásmódra utaló más információ gondos kivizsgálása, és, szükség esetén, megfelelő szankciók kiszabása. Az e területen bekövetkezett örvendetes fejlődést a Független Rendészeti Panasztestület létrehozása jelentette, 2008. januárjában. Ez az új testület, amely az Országgyűlés által megválasztott öt tagból áll, jogosult kivizsgálni a kifogásolható rendőri magatartások miatti panaszokat, és írásbeli ajánlásokat tenni az Országos Rendőr-főkapitányság vezetőjének. Ha a Testület ajánlásait nem fogadják el, az ügy végső döntéshozatal végett bíróság elé utalható. A küldöttséget azonban úgy tájékoztatták, hogy a Testületnek nincs joga hivatalból vizsgálatokat kezdeményezni. A CPT felkéri a magyar hatóságokat, hogy terjesszék ki a Független Rendészeti Panasztestület jogosítványait arra, hogy hivatalból kezdeményezhessen vizsgálatokat az esetleges bántalmazási ügyekben.

A Testület tagjai felhívták továbbá a küldöttség figyelmét arra, hogy rendkívül alacsony azoknak a testületi ajánlásoknak az aránya, amelyeket a rendőrség megszívlelt. A Bizottság szeretné, ha megkapná a magyar hatóságok állásfoglalását ebben az ügyben.

Ugyanakkor számos olyan terület, megoldatlan probléma van a Panasztestület működésében, amelynek megoldása jogosítványainak és hatáskörének bővítésével feloldható lenne.”

A Testület fennállására és működésére vonatkozó igény nem kérdéses. Azonban sajnálatos módon – mind a Testület hatásköre, mind pedig eljárása kapcsán – számos olyan hiányosság tapasztalható (a fent említett felvetésen túlmenően), amelyek megoldása egyre sürgetőbbé válik az alábbiak szerint.

1. Hivatalból történő eljárás

A jelenlegi szabályozás a panaszosi kör tekintetében rendkívül szűken fogalmaz. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdésében úgy fogalmaz, hogy: „Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...]” Ezt kiegészítve a (2) bekezdéssel: „Akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.” Ezen jogszabályhelyre figyelemmel a Testülethez panasszal az fordulhat, akivel szemben rendőri intézkedés foganatosítására, vagy annak elmulasztására, továbbá kényszerítő eszköz alkalmazására került sor, illetve akinek egy intézkedés a jogát vagy jogos érdekét érintette.

Párhuzamot vonva egy másik alapjogvédelmi intézménnyel, nevezetesen az alapvető jogok biztosával, kiderül, hogy az ombudsman eljárása sem ismeri a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényben (a továbbiakban: Ket.) meghatározott ügyféli minőséget, amely csak az ügyvel kapcsolatos érintettséget követeli meg. Azonban a biztos az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében a törvényben foglalt feltételek fennállása esetén hivatalból is eljárhat [az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbvtv.) 18. § (4) bekezdés].

Nem egy esetben előfordul ugyanis, hogy a Testület egy, a hatáskörébe tartozó esetről értesül (akár a médián keresztül), jogszabályi felhatalmazás hiányában azonban nem jogosult hivatalból eljárni, sőt nincs arra sem módja, hogy az érintett személyt megkeresse és tájékoztassa a Testülethez fordulás lehetőségéről (amely eljárási mód egyébként több aggályt is felvethet). Ugyanakkor nem elképzelhetetlen, hogy az érintett – esetleg alapjogában sértett – személy a Testülethez fordulás, vagy – még szélsőségesebb esetben – magával a panasztétel lehetőségével sincs tisztában, hiszen az ő vonatkozásában vélhetőleg elmaradt a megfelelő tájékoztatás. Indokolt ezért, hogy a Testület – az alapvető jogok biztosára vonatkozó szabály Rtv.-be történő bevonásával, vagy csak arra való utalással – hivatalból történő eljárásának lehetővé tétele mihamarabb megvalósuljon.

A hivatalból való intézkedés egy speciális esetét jelenthetnék a rendezvények, demonstrációk, mivel ezek esetében az azonnali véleményalkotás, az általános vizsgálat gyors lefolytatása meghatározó jelentőségű. Erre olyan megoldás képzelhető el, hogy a rendőrség folyamatos tájékoztatást nyújtana a Testület részére a bejelentett, engedélyezett, vagy akár a megtiltott rendezvényekről. Ezt

követően a Testület maga döntené el, hogy részt kíván-e venni a rendezvényeken. A Testület részvételét természetesen jelezné a rendőrségnek, majd a rendezvény helyszínén is folyhatna a kommunikáció a Testület és a rendőrség között. Ezt követően a Testület a tapasztaltak alapján, még a beérkező panaszokat megelőzően, kialakíthatná általános véleményét. Ehhez az is kell, hogy a rendőrség egy gyorsított eljárásban a rendezvényt követően keletkezett iratanyagot (például a jelentéseket, a felvételeket) megküldje a Testület részére.

Ezen igényre figyelemmel, megfontolandó lenne a Testületi tagok mentelmi joga biztosításának kérdése. Figyelemmel az Ajbvtv. 14. §-ában foglaltakra, az alapvető jogok biztosát az országgyűlési képviselővel azonos mentelmi jog illeti meg, így az azonnali véleményalkotás okán elengedhetetlen volna a testületi tagoknak a mentelmi jog biztosítása az ombudsmanhoz hasonlóan, ezzel is garantálva azt a függetlenséget, amely adott esetben az azonnali véleményalkotás lehetőségét ilyen korlátoktól mentesen tenné lehetővé, illetve megakadályozná a testületi tagokkal szemben mintegy retorzióként történő eljárások megindítását.

2. A Testület személyi értelemben vett hatáskörének a kibővítése a rendőrséggel közalkalmazotti jogviszonyban állókra

A Testület személyi értelemben vett hatásköre jelenleg a rendőrség hivatásos állománya keretén belül, szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott rendőrökre terjed ki; így a Testület az általuk foganatosított rendőri intézkedéseket, mulasztásokat és kényszerítő eszközök alkalmazását vizsgálhatja felül.

Működésének hét éves gyakorlatára tekintettel azonban megállapítható, hogy a panaszosok sokszor panaszzolják a rendőrségen közalkalmazotti jogviszony keretén belül foglalkoztatott portások, diszpécserok (operátorok), biztonsági őrök által tett kijelentések, nyilatkozatok módját és tartalmát. Ezen személyek ugyanis nagyon sokszor téves felvilágosítást nyújtanak az ott személyesen megjelenő panaszosoknak, vagy pedig olyan stílusban nyilatkoznak, amely egyébként nem felel meg a rendőrökre, így a rendőrséget elsősorban reprezentáló személyekre irányadó fellépés szabályainak. Mindezt pedig teszik úgy, hogy olyan öltözéket viselnek, amely a laikus panaszosban azt a benyomást kelti, hogy az illető személy, akivel interakcióba kerül, rendőr. Erre figyelemmel jó megoldásnak tartaná a Testület azt, ha a személyi értelemben vett hatásköre a rendvédelmi szervvel közalkalmazotti jogviszonyra állókra is kiterjedne. Ezt indokolja továbbá az is, hogy a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatalos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (továbbiakban: Hszt.) a hatályáról szóló 1. §-ának (6) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy „A 14. §-t, a 290/A. §-t, valamint a XXIX. és XXX. Fejezet rendelkezéseit a rendvédelmi szervvel közalkalmazotti jogviszonyban állókra is alkalmazni kell”. A Hszt. hivatkozott rendelkezése is alátámasztja, hogy a jogbiztonság minél szélesebb körben történő érvényre juttatását jelenti az, hogy a rendőrök mellett, a rendőrségen

közalkalmazotti jogviszonyban állók intézkedését, vagy annak mulasztását is vizsgálhassa a jövőben a Testület.

3. A Testület személyi értelemben vett hatáskörének a kibővítése a közterület-felügyelőkre

A Testület gyakorlatában számos esetben találkozott már olyan esettel, amikor a panaszossal, mint intézkedés alá vonttal szemben nemcsak rendőr, hanem a rendőrrel együtt intézkedő, szolgálatot ellátó közterület-felügyelő is intézkedett. És nem egyszer fordult elő az, hogy a panaszos a rendőr eljárását nem, hanem a közterület-felügyelő eljárását, fellépését kifogásolta. A közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény (továbbiakban: Közter. tv.) 1. § (5) bekezdésében kimondja, hogy „a feladatkörében eljáró felügyelő hivatalos személy. A felügyelő az e törvényben meghatározott feladatkörében eljárva jogosult és köteles a közterületen ellenőrizni a jogszabályban előírt kötelezettségek megtartását, jogszabálysértés esetén eljárást kezdeményezni vagy az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvényben meghatározott intézkedést megtenni. A felügyelőnek az e törvényben meghatározott tevékenység folytatására, valamint az intézkedésére való jogosultságát a rendőrség által kiadott szolgálati igazolvány igazolja.” Erre figyelemmel a laikus állampolgár előtt a közterület-felügyelő olyan attribútumok birtokában lép fel, mintha kvázi rendőr lenne, hiszen: 1) hivatalos személy, aki 2) hivatalos eljárást, intézkedést folytat le, kényszerítő eszközt alkalmazhat; 3) őt nemcsak a rendszeresített, a rendőrségéhez hasonló egyenruhája, hanem 4) a rendőrség által kiadott szolgálati igazolvány igazolja. Az egyedüli eltérést talán az adja, hogy a Közter. tv. 2. § (1) bekezdése alapján a felügyelő köztisztviselőnek minősül, így rá nem a Hszt. rendelkezéseit, hanem a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. Azonban mégis szinte napi kapcsolatban áll a rendőrséggel, hiszen a Közter. tv. 6. § (1) bekezdés alapján együttműködik a rendőrséggel és folyamatos tájékoztatási kötelezettség terheli a rendőrség irányába [Közter. tv. 6. § (3) bekezdés]. A felügyelet tevékenysége során a rendőri intézkedésekkel megegyező tevékenységet láthat el; nevezetesen: 1) kép-és hangfelvétel készítése [Közter. tv. 7. – 7/A. §§; Rtv. 42. – 42/§. §§]; 2) felvilágosítás kérése [Közter. tv. 14. §, Rtv. 32. §]; intézkedési kötelezettség [Közter. tv. 15. § és 17. – 23. §§; Rtv. 13. §]; kényszerítő eszközök alkalmazása [Közter. tv. 15. §; Rtv. VI. Fejezet].

A hivatkozott rendelkezésekre figyelemmel megállapítható, hogy a Közter. tv. a közterület-felügyelőket kvázi rendőri jogkörrel ruházza fel a szabálysértések, szabályszegések, közigazgatási bírsággal sújtandó jogellenes cselekmények megelőzése, megakadályozása, azok észlelése esetén intézkedési és szankcionálási kötelezettsége érdekében. A Közter. tv. 26. §-a tartalmazza az intézkedés alá vont állampolgárok jogorvoslati jogosultságát, amely szerint „akinek a felügyelő intézkedése, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása jogát vagy jogos érdekét sértette, panasszal fordulhat a rendőrséghez.” A rendelkezés

megfogalmazása, a jogorvoslati jogosultság jellege teljes mértékben megegyezik a panaszos által, a Testületnél, kérelemre kezdeményezhető panaszeljárásra vonatkozó, Rtv. 92. §-ának (1) bekezdésében meghatározottakkal.

Így a Testület – dogmatikai alapon – indokoltnak tartaná a személyi értelemben vett hatáskörének a kibővítését a közterület-felügyelők által, alapjogot érintő, a felügyelők által végrehajtott intézkedések, mulasztások és alkalmazott kényszerítő eszközök felülvizsgálatával, vagyis azon esetek kivizsgálásának a lehetőségével, amikor a felügyelők a jogellenes cselekmények észlelése, megelőzése esetén kvázi-rendőrként járnak el az intézkedés alá vont állampolgárokkal szemben.

4. Felvilágosítás-kérés – meghallgatás – bizonyítási eszközök köre

A Testület az Rtv. felhatalmazása alapján vizsgálata során a rendőrségtől felvilágosítást kérhet. A Testület az összes olyan iratba betekinthez, illetve iratról másolatot kérhet; adatot, körülményt, tényt, eljárást megismerhet, amely a vizsgált intézkedéssel összefügghet [Rtv. 93/A. § (1) bekezdés]. Mivel az Rtv. a felvilágosítás-kérés kapcsán további részletszabályokat nem tartalmaz, ezért nincs kellőképpen tisztázva, hogy a Testület valójában mire is jogosult vizsgálata során (nyilatkoztatás, meghallgatás, stb.). Nyilvánvaló, hogy a felvilágosítás-kérés fenti szabályozásának forrása az Ajbvtv. 22. §-a; sőt az Rtv. kifejezetten utal is az Ajbvtv-re, amikor a minősített adatok Testület általi megismerését, illetve a hivatali helyiségbe való belépést szabályozza [Rtv. 93/A. § (3) és (4) bekezdések]. Elengedhetetlen volna ezért az Ajbvtv. 22. §-ára való hivatkozás, vagy annak átvétele és az Rtv. fenti jogszabályhelyének további két bekezdéssel való kiegészítése, hiszen a hivatkozott bekezdések alapján az alapvető jogok biztosa jogosult arra, hogy a vizsgált ügy intézőjét vagy az eljárást folytató szerv bármely munkatársát meghallgassa, továbbá az érintett szerv vezetőjét vagy felügyeleti szervének vezetőjét, valamint az annak lefolytatására a jogszabály által egyébként feljogosított szerv vezetőjét vizsgálat lefolytatására kérje fel. Az alapvető jogok biztosa az általa vizsgált ügyben bármely szervtől – ideértve az Ajbvtv. szerint hatóságnak nem minősülő szerveket is – vagy annak munkatársától írásbeli magyarázatot, nyilatkozatot, felvilágosítást vagy véleményt kérhet.

Az egyik legfontosabb problémát jelenti a meghallgathatóság és a nyilatkoztatás kérdése. Amennyiben a panaszolt intézkedéssel érintett rendőrök meghallgatásának lehetősége bekerülne a törvénybe, nyilvánvaló, hogy az azzal kapcsolatos eljárási garanciák meghatározása is szükségszerűvé válik. Mivel a Testület nem a Ket. szabályai szerint folytatja le vizsgálatát, ezért már ORFK-n keresztül, a megkeresés formájában történő nyilatkoztatás is már önmagában felvet aggályokat. Az ORFK álláspontja szerint ugyanis a rendőrök nyilatkozattétele önkéntes, azaz a kérést meg is tagadhatják. Az Ajbvtv. ugyanakkor részletesen tartalmazza a meghallgatás során a válaszadás, illetőleg a nyilatkozattétel megtagadásának eseteit [Ajbvtv. 22. § (4) bekezdés].

A jelenlegi állapot sok esetben oda vezet – mivel az állásfoglalás a panasz tartalma és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok egybevetésén alapul –, hogy a Testület kénytelen az alapjogsérelem meg nem állapíthatóságáról dönteni. Ha ugyanis rendőrség nem szolgáltat információt, vagy a rendőrségi tájékoztatás nem elégséges, a Testület „nem tud mit vizsgálni”. Ilyen esetekben a Testület gyakorlata az, hogy a rendőrség által nem, vagy elégtelenül cáfolt panaszosi előadásra alapozza állásfoglalását, ez azonban az eljáráson belül feszültséget keletkeztet, mivel ezt követően – akár az ORFK-ra küldi az ügyet a Testület, akár átteszi az intézkedést foganatosító szervhez – a rendőrség által lefolytatott közigazgatási eljárásban megnyílik a bizonyítás teljes eszköztára (pl. az érintett rendőrök tanúkénti kihallgatása), így a rendőrség adott esetben sokkal több információ alapján hoz döntést, mint ami a Testület rendelkezésére állt.

Le kell szögezni, hogy a rendőri nyilatkozattétel, a személyes meghallgatás a rendőrség érdekeit is szolgáló eszköz. A Testület ugyanis a történeti tényállás alapos és hiánytalan tisztázására törekszik. Azonban elegendő információ híján a rendelkezésre álló adatok alapján hozza meg döntését.

A fentiekben vázolt okokból egyértelmű, hogy szükséges tehát az alapvető jogok biztosa jogosítványainak beépítése a törvénybe (Rtv.), vagyis indokolt lenne a bizonyítási eszközök Ajbtv. alapján való bővítése is.

5. A Testület vizsgálati körének tisztázása

A Testület álláspontja szerint elengedhetetlen, hogy a jogalkotó tisztázza, milyen eljárásjogi korlátai lehetnek a Testület vizsgálatának az Rtv. IV. fejezetében szabályozott általános elvek vonatkozásában.

A Testületnek az Rtv. 92. § (1) bekezdés alapján lehetősége van arra, hogy az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell.

Erre az Rtv. IV. fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A 11. § (1) bekezdése tehát olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze, hanem más – az adott szolgálati feladat ellátására vonatkozó – jogi norma érvényesülésével. Tehát az Rtv. 11. §-án keresztül a szigorú nyelvtani értelmezés szerint vizsgálhatóvá válik a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő egyéb

jogszabályok, például a büntetőeljárás vagy a szabálysértési törvény által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik.

A Testület gyakorlata szerint azonban hatáskörének ilyen értelmezése korlátozott, hiszen az ezzel ellentétes gyakorlat más szervek hatáskörének az elvonására lenne alkalmas. Erre figyelemmel a Testület olyan esetekben él az ilyen jellegű vizsgálat lehetőségével, amikor a panaszolt rendőri intézkedéssel vagy mulasztással szemben speciális jogorvoslatot az egyéb jogszabályok nem biztosítanak. Ez a vélelmezhető jogalkotói szándékot respektáló értelmezés azonban adott esetekben meglehetősen abszurd eredményekre vezethet: így például az előállított személyt ért sérelmek vizsgálhatók a Testület által, attól a ponttól kezdve azonban, hogy ugyanez a személy bünygyi őrizetbe kerül (amelynek időtartamába egyébként az előállítás is beletartozik), a hasonló jellegű sérelmeket a Testület már nem vizsgálhatja, mivel azokat az esetleges panaszos egy büntetőeljárás keretei között szenvedni el.

A Testület úgy véli, hogy ennek a kérdésnek a rendezése jogalkotást és a Testület hatáskörébe vonható jogsértések körének a jelenleginél átgondoltabb és tisztább meghatározását teszi szükségessé. Itt szükséges annak jelzése, hogy eljárási cselekmények elvégzésére nemcsak a Testület tagjait, hanem érdemi ügyintéző munkatársait is indokolt feljogosítani, hiszen a vizsgálatok jelentős részét már jelenleg is ők folytatják le.

6. Feljelentési kötelezettség

Kérdésként merülhet fel, hogy mit tehet a Testület abban az esetben, ha a panasz tárgyául szolgáló cselekmény vizsgálata során szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúját észleli. A testületi tagok nem hivatalos személyek, ezért feljelentési kötelezettségük nincsen. Jelenleg tehát a Testület annyit tehet, hogy a panaszost tájékoztathatja arról, hogy büntetőeljárást kezdeményezhet az ügyben, vagy amennyiben a panaszos úgy nyilatkozik, a Testület jelezheti az illetékes ügyészségnél a hivatali bűncselekmények elkövetésének gyanúját.

Megfontolandó lenne az Ajbvtv. 35. §-a rendelkezéseinek átvétele. Ezen jogszabályhely ugyanis előírja, hogy ha az alapvető jogok biztosa eljárása során szabálysértés vagy fegyelmi vétség elkövetésének alapos gyanúját észleli, az illetékes szervnél felelősségre vonásra irányuló eljárást kezdeményezhet, bűncselekmény észlelése esetén pedig kezdeményez. A megkeresett szerv az eljárás megindításával kapcsolatos álláspontjáról – törvény eltérő rendelkezése hiányában – hatvan napon belül, az eljárás eredményéről pedig annak befejezését követően harminc napon belül tájékoztatja az ombudsmant.

7. Igazolási kérelem

A Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemtől később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított húsz napon belül lehet előterjeszteni [Rtv. 93. § (1) bekezdés]. A problémát jelen szabályozásban az okozza, hogy a Testület több esetben azt tapasztalja, hogy a panaszos azért késlekedik beadványa előterjesztésével, mert az intézkedő rendőrök elmulasztják az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségük teljesítése során azt, hogy említést tegyenek a Testülethez fordulás lehetőségéről. Az ügyek vizsgálata során nyilvánvalóvá vált, hogy nem egyedi mulasztásról van szó, hanem esetenként az érintett szervek vezetőinek is az az álláspontja, hogy a panaszjogról való kioktatásnak nem kell kiterjednie a Testület eljárására.

A jelenlegi gyakorlat szerint amennyiben azt tapasztalja a Testület, hogy a panaszost a rendőrség nem tájékoztatta megfelelően az Rtv. 92. §-ában biztosított jogorvoslati jogra vonatkozó választási lehetőségéről, a panaszeljárást lefolytatja akkor is, ha a panaszos a húsznapos határidőn túl nyújtja be panaszát. Tehát a Testület „panaszos-barát”, befogadja az ilyen jellegű panaszokat, és analógiával élve a Ket. igazolási kérelemre vonatkozó szabályait alkalmazza. Felmerül azonban a kérdés, hogy meddig fogadhatja be a Testület – a fentiekre hivatkozással – az elkésett beadványokat. Az igazolási kérelem jogintézményét a Testület eljárására vonatkozó szabályok között kellene rögzíteni, az arra vonatkozó optimális, szubjektív és objektív határidő meghatározásával.

8. Visszacsatolás, a Testület beavatkozási minőségének megteremtése és eljárási pozíciójának újragondolása

Az Rtv. szerint a Testület az állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitány számára. Az országos rendőrfőkapitány a panaszról az állásfoglalás kézhezvételét követő harminc napon belül közigazgatási hatósági eljárásban dönt. Ha az országos rendőrfőkapitány határozatában eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni [Rtv. 93/A. § (6)–(7) bekezdések].

A problémát az okozza, hogy az országos rendőrfőkapitány Testület állásfoglalásával ellentétes tartalmú határozata esetén az Rtv. indokolási kötelezettséget ír ugyan elő, azonban annak pontos formájára és számonkérhetőségre semmiféle előírás nem vonatkozik. Így előfordulhat, hogy az országos rendőrfőkapitány „egyszerűen félreteresi” a Testület állásfoglalását.

Egyik megoldási lehetőségként ismételten érdemes az Ajbvtv. szabályaihoz visszanyúlni. Az Ajbvtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint, ha az alapvető jogok biztosa a lefolytatott vizsgálat alapján arra a megállapításra jut, hogy az alapjogokkal kapcsolatos visszásság fennáll, annak orvoslására – az érintett szerv

egyidejű tájékoztatása mellett – ajánlást tehet a visszásságot előidéző szerv felügyeleti szervének. A felügyeleti szerv az ajánlás tekintetében kialakított érdemi állásfoglalásáról, illetve a megtett intézkedésről az ajánlás kézhezvételétől számított harminc napon belül értesíti az alapvető jogok biztosát. A törvényhely (2) bekezdése tartalmazza, hogy a felügyeleti szerv egyet nem értése esetén az alapvető jogok biztosa tájékoztatja a felügyeleti szervet az ajánlás fenntartásáról, módosításáról vagy visszavonásáról. Az Ajbvtv. 32. §-a (1)–(4) bekezdései többek között az alábbi előírásokat tartalmazzák: amennyiben a rendelkezésre álló adatok szerint az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásságot az előidéző szerv saját hatáskörben meg tudja szüntetni, az alapvető jogok biztosa kezdeményezheti az érintett szerv vezetőjénél a visszásság orvoslását. Az ilyen kezdeményezés rövid úton (távbeszélőn, szóban, stb.) is történhet, ez esetben a kezdeményezés időpontját, módját és lényegét az ügyiraton kell rögzíteni. Az érintett szerv a kezdeményezés tekintetében kialakított érdemi állásfoglalásáról, illetve a megtett intézkedésről harminc napon belül tájékoztatja az ombudsmant. Amennyiben a megkeresett szerv a kezdeményezéssel nem ért egyet, az köteles azt véleményével ellátva a felügyeleti szervéhez felterjeszteni. A felügyeleti szerv a felterjesztés kézhezvételétől számított harminc napon belül köteles állásfoglalásáról, illetőleg a megtett intézkedésről az alapvető jogok biztosát értesíteni.

A fentiekből egyértelműen megállapítható, hogy biztos és az érintett szervek között a kommunikáció gördülékeny. Az ajánlások megítélésén túl az alapvető jogok biztosa arról is tájékoztatást kap, hogy milyen konkrét intézkedéseket rendeltek el egy adott ügy kapcsán. Ezzel szemben a Testület az országos rendőrfőkapitány – döntésén kívül – az azt követően megtett intézkedésről már nem értesül hivatalosan, legfeljebb a panaszos révén. Az Ajbvtv. analógiájára elő lehetne írni, hogy az ügyet határozattal eldöntő rendőri szervek számára kötelező legyen a Testületnek az ügy további sorsáról történő tájékoztatása.

Szintén megfontolandó a Testület perképeségének biztosítása – legalábbis célzottan és korlátozottan – a közigazgatási határozat felülvizsgálata [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) XX. fejezete] iránti perben, ahol a felperes a panaszos, az alperes az ORFK. Így – a bírósági tájékoztatási kötelezettség révén – biztosítható, hogy a peranyagról első kézből értesüljön a Testület, illetve korábban megfogalmazott álláspontját is képviselhesse, és a panaszos mellett beavatkozhatna a perbe. Szemben az általános beavatkozási szabályokkal, a jogalkotó ipso iure biztosítaná a beavatkozás lehetőségét. Ez esetben nem kell a jogi érdeket valószínűsíteni.

A jelenleg is tartó Pp. kodifikáció aktualitása miatt a javaslat implementálása indokolt lehet, hiszen ez a megoldási módzat valószínűleg egyszerűbbnek minősül, mint az Rtv. módosítása.

9. Az alapjogi sérelmek és az egyéb rendőrségi jogsértések közötti különbség panaszjogi kezelésének megszüntetése

A Testület töretlen gyakorlata szerint az intézkedő rendőrök által elkövetett bármely jogsértés érinti az intézkedés alá vont személyek alapvető jogát ahhoz, hogy a törvények betartatásáért elsődlegesen felelős szerv eljárása megfeleljen a jogszabályoknak. Az egyén számára a közhatalommal való találkozásnak az egyik legtípusosabb és – a rendőrség speciális jogosítványaira, így a legitim erőszak alkalmazásának monopóliumára való tekintettel – talán legnagyobb fokú kiszolgáltatottság lehetőségét magában rejtő formája a rendőri intézkedéssel való szembesülés, ezért a Testület gyakorlatában igen hamar felmerült az a kérdés, hogy elképzelhető-e olyan rendőri jogsértés, amely nem valósít meg alapjogsértést is egyben.

A Testület válasza tulajdonképpen nemleges. Az alkalmazott érvelés rendkívül szűkre szabja azoknak a lehetséges eseteknek a körét, amikor a szabályszegés megállapítása nem vonja maga után az – adott esetben csekély fokú – alapjogsértés kimondását.

A Testület a rendőri jogsértéseket a tisztességes eljáráshoz való – tágan értelmezett – jog megsértésének tekinti, így tulajdonképpen bármilyen rendőri szabályszegést alapjogsértéssé transzformál. Az ezt alátámasztó érvelés lényege a Testület 33/2009. (II. 25.) számú állásfoglalásban a következőképpen jelenik meg: „A jogbiztonság követelménye az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság kritériumából ered. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállamnak nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtsék ki tevékenységüket [56/1991. (XI. 8.) AB határozat]. Az, ami a közhatalmi szervek (köztük a rendőrség) oldalán kötelezettségként jelentkezik, a másik oldalról – a velük kapcsolatba kerülő állampolgárok oldalán – jogként jelenik meg. A jogállamiság követelményét és a jogbiztonság elvét a jogalanyok tekintetében a tisztességes eljáráshoz való jog testesíti meg.

Abban az esetben, ha egy kiemelten fontos közhatalmi funkciót ellátó és a társadalmi együttélési normák betartatásáért elsődlegesen felelős szerv részéről fellépő személy eljárása nem felel meg a jogszabályoknak, sérül a tisztességes eljáráshoz való jog [...].”

Ezen gondolatmenet alapján a Testület a 93. §-ának (2) bekezdésében szereplő „alapjogot nem sértő” intézkedés fogalmát kizárólag a jogszerű alapjog-korlátozást megvalósító intézkedésekre alkalmazza, „jogszerűtlen, de alapjogot nem sértő” intézkedés megállapítására eddig nem került sor. Emiatt felesleges a hatályos szabályozás azon különbségtétele, amely csak alapvető jog megsértése esetén teszi

lehetővé a Testülethez fordulást. Ez a lehetőség a Testület által javasolt szabályozás alapján minden vélt rendőri jogsértés esetén megilletné az érintett személyeket, egységesítve az eljárást, egyszerűsítve mind a panaszosok jogérvényesítését, mind a Testület feladatát, amelynek ily módon csak azt kellene megállapítania, hogy a rendőri eljárás megfelelt-e a jogszabályoknak vagy sem.

10. A panasz eljárás során a rendőrség tudomására jutott adatok felhasználása

A panaszhoz való joggal – mint az Alaptörvény XXIV. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő és XXVIII. cikkében biztosított jogorvoslathoz fűződő alapjoggal – kapcsolatos visszásságot eredményez, hogy nincs rendezve az, hogy milyen fokú bűnüldözési érdek igazolhatja azt, hogy a rendőrség a panasz eljárás során tudomására jutott adatokat más (szabálysértési, büntető-) eljárásban a panaszos felelősségre vonására használja fel. A panaszhoz való jog és a bűnüldözéshez fűződő érdek közötti dilemma az adott esetben úgy merül fel, hogy a panaszosnak számolnia kell azzal, hogy míg panasztétel hiányában elkerüli a felelősségre vonást, beadványa alapján rekonstruálható a jogellenes cselekménye, ezért felelősségre vonható.

A fennálló konfliktust törvényi szinten lenne indokolt rendezni, a kérdéses jogellenes cselekmény súlyára tekintettel (bizonyos büncselekményi kör meghatározásával) vagy a panaszokról és közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény alkalmazott „rosszhiszeműségi” mérce bevezetésével. A törvény 3. § (2) bekezdése szerint „a panaszost vagy a közérdekű bejelentőt – a (4) bekezdésben foglaltak kivételével – nem érheti hátrány a panasz vagy a közérdekű bejelentés megtétele miatt”. A (4) bekezdés úgy rendelkezik, hogy „ha nyilvánvalóvá vált, hogy a panaszos vagy a közérdekű bejelentő rosszhiszeműen, döntő jelentőségű valótlan információt közölt és

a) ezzel büncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére utaló körülmény merül fel, személyes adatait az eljárás lefolytatására jogosult szerv vagy személy részére át kell adni,

b) alappal valószínűsíthető, hogy másnak jogellenes kárt vagy egyéb jogsérelmet okozott, személyes adatait az eljárás kezdeményezésére, illetve lefolytatására jogosult szervnek vagy személynek kérelmére át kell adni.”

11. Az előállítottak helyzete

A Testület az előállítottak státusának bizonytalansága, helyzetük hézagos szabályozása miatt felhívja a jogalkotó figyelmét a jogbiztonságnak megfelelő, alapjogokat tiszteletben tartó szabályok kialakításának szükségességére.

Az Rtv. 33. §-a alapján előállított személyek helyzetére – jogaira, kötelezettségeire – nem vonatkozik részletes szabályozás. Az Rtv. 97. §-a (1) bekezdésének h) pontja értelmében az előállított is fogvatartottnak minősül. A fogvatartott bizonyos

alapvető jogait rögzíti az Rtv. A törvény 18. §-ának (1) bekezdése kimondja: „A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát”. A (2) bekezdés értelmében a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogva tartás miatt bekövetkehető egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni. A (3) bekezdés alapján pedig a fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

Az Rtv. az előállított vonatkozásában ezen túlmenően kimondja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani [Rtv. 33. § (4) bekezdés]. A Szolgálati Szabályzat 31. §-a ezeket a rendelkezéseket az alábbiakkal egészíti ki. A Szolgálati Szabályzat 31. §-ának (1) bekezdése alapján, ha a fogvatartott személy elhelyezésére az előállító egységben kerül sor, az előállító egységben történő elhelyezés időtartama nem haladhatja meg a 12, idegenrendészeti eljárásban történő visszatartás elrendelése esetén a 24 órát. Előállító egységben - a harmadik országbeli állampolgárok által gyakorolt szülői felügyeleti jog alatt álló és vele együtt előállított eltartott gyermekkorú személy kivételével - gyermekkorú személy nem helyezhető el. A hivatkozott jogszabályhely (2) bekezdése szerint a fogvatartott tényleges elhelyezése az előállító egységen belül az előállító helyiségben történik. A (3) bekezdésben foglaltak alapján a rendőrkapitányság, a határrendészeti kirendeltség, valamint a rendőrőrs vezetője köteles a fogvatartott személy biztonságos elhelyezésére szolgáló előállító egységet kijelölni. A Repülőtéri Rendőr Igazgatóság, a Készenléti Rendőrség és a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság esetében előállító egység kijelölésére indokolt esetben a szerv vezetője jogosult. A (4) bekezdés értelmében az előállító egységben történő elhelyezés, őrzés végrehajtásának feltételeit a (3) bekezdésben meghatározott rendőri szerv vezetője biztosítja. A (7) bekezdés alapján elhelyezéskor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni, ruházatát támadás vagy önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából a felügyeletet ellátó rendőrnek át kell vizsgálnia. A ruházat átvizsgálását a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem végezheti, valamint nem lehet jelen, kivéve, ha az átvizsgálás technikai eszközzel történik. Az elkülönítéssel kapcsolatban a (9) bekezdés előírja, hogy gondoskodni kell az előállító helyiségben elhelyezett, azonos ügyben fogvatartott személyek, a férfiak és nők, a felnőtt korúak és a fiatalkorúak elkülönítéséről, valamint rendkívüli őr felállításával biztosított őrzéséről. A (11) bekezdés rendezi az élelmezés kérdését, amely szerint a személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést foganatosító rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy élelemmel történő ellátásáról. A

fogvatartott személy étkezése az előállító helyiségben történik. Az étel kiosztását a felügyeletet ellátó rendkívüli őr végzi. Ha a rendkívüli őr nem rendelkezik az étel kiosztásához szükséges élelmiszerhygiéniai alapismereti vizsgával és érvényes egészségügyi könyvvel, akkor az élelmiszer kicsomagolását nem végezheti. Ilyen esetben a fogvatartottat előrecsomagolt élelmiszerrel és az annak elfogyasztásához szükséges egyszer használatos evőeszközökkel kell ellátni.

A – már szintén hatályon kívül helyezett – Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007 (XII.23.) IRM rendeletet megelőzően hatályban lévő Szolgálati Szabályzatban [a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet] szerepelt egy rendelkezés („az előállított, elővezetett személy ellátására a fogvatartottakra vonatkozó szabályok megfelelően irányadók”), amely alkalmazhatóvá tette a Fogdaszabályzat szabályait az előállítottakra is.

A 2007-es, illetőleg a jelenleg hatályos Szolgálati Szabályzat elfogadásakor ez a rendelkezés kimaradt, így az előállítottak státuszát csupán a fent idézett „maroknyi” norma szabályozza, mivel a Fogdaszabályzat „fogvatartottakról” beszél, azok közé pedig az előállítottak továbbra sem tartoznak A 2. § 4. pontja alapján ugyanis: „fogvatartott: az 1. § a)–f) pontjában meghatározott személyi szabadságelvonással érintett személy.”

[„1. § E rendeletet

- a) a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény szerinti szabadságvesztés büntetés és javítóintézeti nevelés,
- b) a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény szerinti őrizet és előzetes letartóztatás,
- c) a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) szerinti büntetés-végrehajtási őrizet,
- d) az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény szerinti őrizet, továbbá a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény szerinti őrizet,
- e) a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény szerinti szabálysértési őrizet, büntetésként kiszabott szabálysértési elzárás, valamint
- f) a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény szerinti közbiztonsági őrizet rendőrségi fogdán történő végrehajtása során kell alkalmazni.”]

Amint az a Testület 298/2010. (V. 26.) sz. állásfoglalásának alapjául szolgáló ügyben világossá vált, a 26-326/3/2006. sz., az ORFK Közbiztonsági Főigazgatója által kiadott körlevél melléklete azt sem írja elő, hogy a speciális étkezési igényeket milyen módon kell figyelembe venni. Arra vonatkozó előírás tehát, hogy az előállított számára kérése esetén vegetáriánus, vagy egyéb speciális ételigényt kielégítő ételmet kell biztosítani, a hatályos szabályozásban nem található, ami szintén aggályos. A konkrét ügyben a panaszosnak nem volt módja aludni sem, s

ezzel kapcsolatban a Testület a következőket rögzítette. Hasonlóan az étkezés kérdéséhez, jogszabályi előírás nem vonatkozik arra, hogy – éjszakai előállítás esetén – a rendőrségnek biztosítani kell az alváshoz szükséges minimális feltételeket (például alkalmas fekhelyet). Köztudomású tény ugyanakkor, hogy az egész éjszakai nem alvás rendkívül megterhelő a szervezet számára. Az Rtv. már idézett 2. § (1) bekezdéséből következően (mely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait) a rendőrségnek kötelessége, hogy a fogva tartás során kiküszöbölje mindazokat a körülményeket, amelyek az érintett helyzetét embertelenné, megalázóvá tehetik.

A fentiekkel összefüggésben a Testület ismét felhívja a figyelmet az előállítottak helyzetének szabályozatlanságára, ami nem egyeztethető össze a jogbiztonság követelményével.

12. A kép- és hangfelvételek megőrzése

A 33/2010. (I. 27.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben szerzett tapasztalatai alapján a Testület a rendőrségi felvételek megőrzésével kapcsolatban az alábbiakat tartotta szükségesnek leszögezni. A panasz eljárás megindulása miatt – „a rendőri intézkedés jogszerűségének közigazgatási eljárásban történő vizsgálata céljából, illetve az érintett személy jogainak gyakorlása érdekében” – a rendőrség által az intézkedéssel összefüggésben készített felvételeket meg kellett volna őrizni. A megőrzés ilyen esetben a rendőrségnek nem pusztán lehetősége, hanem az Rtv. 42. § fent hivatkozott (7) bekezdése és az Rtv. 2. § (1) bekezdésében szabályozott általános rendőrségi jogvédelmi feladatból fakadó kötelezettsége.

A Testületnek ebben az ügyben nem volt módja tisztázni, hogy a megkeresése a felvétel felett rendelkező rendőri szervhez a felvétel törlésének időpontját megelőzően megérkezett-e, vagy azt csak azután kapták kézhez, hogy a felvételt megsemmisítették. Nyilvánvaló, hogy az előbbi esetben a mulasztás megítélése súlyosabb, ugyanakkor e kérdés tisztázása nélkül is megállapítható a panaszos panaszjogának sérelme, ugyanis a rendőrség, mint szervezet felelőssége e kérdésben egységesen vizsgálendő. Az ilyen helyzetekben az érintett személy nem minden esetben tudhatja, hogy a felvételt mely rendőri szerv állományába tartozó személy készíti, illetve hogy a rendőrség belső struktúrájától függően melyik rendőri szerv fogja tárolni, kezelni az elkészült felvételeket.

Különösen így van ez a rendezvények esetében, amikor számos különböző rendőri szerv (kerületi, városi kapitányságok, megyei főkapitányságok, vagy akár az ORFK) állományába tartozó rendőrök vesznek részt a biztosításban. A panaszos azon jogát, hogy a panasszal érintett rendőri intézkedésről készített rendőri felvétel rendelkezésre álljon, akkor is biztosítani kell, ha az illető nem a felvétel felett rendelkező rendőri szervhez (vagy a Testülethez) nyújtja be panaszát. A rendőrségnek, mint egységes szervezetnek a felelőssége a felvételek kezelését, a panaszok regisztrálását olyan módon megszervezni, amely a lehető legnagyobb

mértékben garantálja a panaszosoknak, hogy a rendőrségi felvételeket felhasználják a panaszeljárásokban. Ha a rendőrség, mint szervezet mulasztása miatt ez nem történik meg, csökken a panaszos panaszjogának hatékonysága, így pedig csorbul a panaszjog, függetlenül attól, hogy a panasz és a felvételek kezelésében érintett egyes rendőri szerveknek felróható-e a felvételek felhasználásának ellehetetlenülése.

Elvárható tehát, hogy a törlést végző személy a törlési határidő lejártát megelőzően ellenőrizze, hogy a folyamatban lévő eljárás nem indokolja-e a felvételek megőrzését és az Rtv. 42. § (8) bekezdése szerint a kezelési határidő meghosszabbítását. A hatályos szabályozás alapján elképzelhetők olyan helyzetek, amikor ez nem lehetséges: ilyen például ha a rendőrséghez előterjesztendő panasz 30 napos határidejének utolsó napján, valaki postán adja fel panaszát – ilyen esetben a panasz előterjesztése joghatályos, de a felvétel megőrzésére nyitva álló szintén 30 napos határidő lejártakor a rendőrség bizonyosan nem rendelkezhet információval a panasz benyújtásának tényéről. A fentebb hivatkozott ügyben ugyanakkor nem ez történt, hiszen a Testület 11 nappal a 30 napos határidő lejártá előtt futárral küldte el megkeresését, ezért aggálytalanul megállapítható volt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csorbulása.

A Testület a fentiek miatt indokoltnak látná olyan eljárás kialakítását, amelyben az Rtv. 42. § (6)–(7) bekezdéseiben foglalt maradéktalanul érvényesülnének, vagyis a felvételek törlését közvetlenül megelőzően az illetékesek meggyőződnének arról, hogy a (6) bekezdésben felsorolt célok valamelyike fennáll-e, így például hogy a felvételen szereplő eseménnyel, cselekménnyel összefüggésben panaszt terjesztettek-e elő. A Testület ezért javasolja olyan országos rendőrségi információs rendszer kialakítását, amely a felvétel készítési helyének és idejének rögzítésével ellenőrizhetővé teszi, hogy a törlés nem sérti-e a fentebb hivatkozott elveket, azaz a felvételen rögzített rendőri fellépéssel kapcsolatban az Rtv. 42. § (6) bekezdésében foglalt körben értékelhető eljárás indult-e. Egyúttal a jogalkotóhoz fordul, hogy a jelen panaszeljárásban észlelt eljárási anomália elkerülése érdekében a törlésre irányadó határidőt a panaszeljárás megindítására irányadó határidőhöz igazítsák. A fentiek szerint a panasz kivizsgálásához fűződő érdekekkel igazolható, hogy a rendőrségnek a jelenleg harminc naposnál hosszabb időtartamot kell biztosítani arra, hogy a felvételek törléséről az Rtv. 42. § (8) bekezdése szerint valós információk alapján dönthessen. A Testület a panaszeljárás szempontjából releváns felvétel megsemmisítése vonatkozásában a 60, esetleg 90 napos határidőt tartaná indokoltnak.

13. Tájékoztatás kérése

Az alábbiak szerint rögzítette álláspontját a Testület annak a panaszosnak az ügyében, aki azért lépett a sebességellenőrzést végző szolgálati gépkocsinhoz, hogy a benne ülő rendőröktől felvilágosítást kérjen arra vonatkozóan, hogy milyen sebességgel közlekedett, és bár azt megkapta, a rendőrök azonban válaszul

igazoltatták, adatait pedig az előírásoknak nem megfelelő eljárással rögzítették [489/2010. (XII. 1.) sz. állásfoglalás]. A Testület a probléma általános jellegére való tekintettel hangsúlyozta: az Rtv. 24. §-a alapján konkrét jogszabályi kötelezettség és vonatkozó belső normák hiányában is megállapíthatónak tartja azt a rendőri kötelezettséget, hogy a panaszoséhoz hasonló felvilágosítás-kérésre az eljáró rendőrök válaszoljanak. A Testület tehát követendőnek tartja az érintett rendőr azon eljárását, hogy a bizonytalan jogszabályi helyzet ellenére a kért információt megadta, és javasolja, hogy az illetékes rendőri szervek olyan tartalmú belső normát fogalmazzanak meg, amely egyértelművé teszi a rendőrök ilyen irányú kötelezettségét. (Ha persze a felvilágosítás megadása valamilyen alapos okból nem lehetséges, vagy nem célszerű, attól – fő szabály szerint az ok megjelölése mellett – el lehet tekinteni.)

A Testület a konkrét esetben tehát a rendőri tájékoztatással összefüggő alapjogsértést nem állapított meg, fontosnak tartotta ugyanakkor megjegyezni, hogy megítélése szerint az igazoltatás és az adatrögzítés folytán megvalósult jogsértésben nagy szerepet játszott az egyértelmű jogszabályok és megfelelő iránymutatást adó belső normák hiánya.

14. Bilincshasználat

A 488/2010. (XII. 1.) számú állásfoglalásával elbírált ügyben azzal a problémával találkozott a Testület, hogy az eljáró rendőr az Rtv-vel, a Szolgálati Szabályzattal, illetve az országos rendőrfőkapitány által kiadott utasítással ellentétes rendelkezésre hivatkozva bilincselte meg a panaszost. A panaszossal szemben két esetben is alkalmaztak bilincset az intézkedő rendőrök: először elfogását követően, a kapitányságra való beszállítása során, majd pedig akkor, amikor a fogdáról a gyanúsított kihallgatásra kísérték. A második bilincshasználat értékelésekor a Testület az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat fent idézett rendelkezésein túl a következő előírásokat vette figyelembe. A Szolgálati Szabályzat 60. §-ának (2) bekezdése kifejezetten kitér a kísérés és a fogdán kívüli őrzés során foganatosított bilincselésre. Rögzíti, hogy az előjáró a fogvatartott személy bilincselését a kísérés és a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. A kísérelő őr tevékenységét határozza meg a Szolgálati Szabályzat 90. §-a, amely (9) bekezdésében a következőket rögzíti: „ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolja, a kísért személyt meg kell bilincselni”.

A Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK Utasítás) a személyi szabadságukban korlátozott személyek kíséréseivel összefüggésben az alábbi rendelkezéseket tartalmazza. A 74. pont szerint „a kísérelő őrzést végrehajtó rendőr szolgálatát a rendszeresített felszereléssel, bilincsre szerelt vezetősíjjal és bilincsrögzítő övvel teljesítse”. A 75. pont alapján „a fogvatartott kísérésére vonatkozó utasítást a fogvatartás elrendelésére jogosult vezető adhat, aki az átkísérelési utasításban határozza meg – egyebek mellett – a fogvatartott kísérésének módját, a kísérelő őrok létszámát,

fegyverzetét, felszerelését, a kényszerítő eszköz alkalmazását vagy az alkalmazás lehetőségét”. A 77. pont előírja továbbá, hogy az objektumon belül történő kísérés biztonságos végrehajtását a helyi sajátosságok figyelembevételével a rendőri szervek vezetői intézkedésben szabályozzák. A kísérő öröklet a fogvatartott neméhez, testi alkatához, fizikumához és veszélyességi fokához igazodva kell kiválasztani, lőfegyverrel történő felszerelésük – biztonságos körülmények között – mellőzhető. A 79. pont a fentieket azzal egészíti ki, hogy a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt fogva tartott személy kísérését úgy kell megszervezni és végrehajtani, hogy az eljáráshoz, a bizonyításhoz fűződő érdekeket ne veszélyeztesse.

A Testület figyelembe vette továbbá a fogvatartottak kísérésének biztonságos végrehajtásáról szóló 37/2010. (VI. 17.) BRFK Intézkedés (a továbbiakban: BRFK Intézkedés) előírásait. A 14. pont szerint a „kísérési feladat végrehajtása során a fogvatartottat minden esetben meg kell bilincselni. A fogvatartott várható magatartására tekintettel keze előre vagy hátra is bilincselhető, szükség esetén lábbilincs is alkalmazható”. A 18. pont értelmében „a kísérés végrehajtását megelőzően, illetve a végrehajtást követően az átkísérési utasításon – óra, perc feltüntetésével – rögzíteni kell az átvétel idejét. Ez alapján pontosan megállapítható a bilincs használatának kezdete és befejezésének időpontja.” A 20. pont továbbá lehetővé teszi, hogy „a rendőrségi épületen belüli egyes eljárási cselekmények foganatosítására [...]a fogvatartottat az ügy előadója a fogdából, előállító helyiségből kikérheti és szükség esetén kísérheti. Ebben az esetben számára jelen intézkedés előírásai kötelező érvényűek.”

A fentiek alapján megállapítható volt, hogy a kísérés végrehajtásával, illetve a kényszerítő eszköz kísérés során történő alkalmazásával összefüggő rendelkezések a Szolgálati Szabályzatban és az ORFK Utasításban egyaránt azt rögzítik, hogy a kísért személy megbilincselése csupán lehetőség, annak szükségességéről – indokoltsága esetén – a kísérést elrendelő személy jogosult dönteni. Ezzel szemben a BRFK Intézkedés a bilincselést, mint kötelezően alkalmazandó eljárást említi, kizárva az egyedi mérlegelést a kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban.

Az irányadó rendelkezésekben mutatkozó ellentmondás feloldásában a Testület a Rendőrség Normaalkotási Szabályzatáról szóló 23/2006. (XII. 29.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Normaalkotási Szabályzat) előírásait vette alapul. A 7. pont szerint „a szervezeti hierarchiában alacsonyabb szinten elhelyezkedő vezető által kiadott intézkedés nem határozhat meg a magasabb szinten lévő vezető által kiadott intézkedésben, illetve az országos rendőrfőkapitány által kiadott utasításban foglaltakkal ellentétes rendelkezést”. A 97. pont szerint „a norma kiadására jogosult vezetőknek minden évi december 31-éig gondoskodniuk kell az általuk vagy jogelődjük által kiadott normák tartalmi áttekintéséről, felülvizsgálatáról és az automatikusan hatályukat nem veszítő, illetve hatályon kívül nem helyezett, elavult, valamint jogszabállyal vagy magasabb szintű normával ellentétessé vált normáikat vagy azok ilyen tartalmú rendelkezéseit hatályon kívül kell helyezniük.” Ebből egyértelműen következett, hogy a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 1.

§-ának (1) bekezdése b) pontja szerint jogszabálynak minősülő Rtv-vel és Szolgálati Szabályzattal, illetve az országos rendőrfőkapitány által kiadott utasítással ellentétes rendelkezést Budapest rendőrfőkapitányának intézkedése nem tartalmazhat. Kétségtelen azonban, hogy a BRFK Intézkedés azon előírása, amely a bilincs alkalmazását kísérés esetére mindig kötelezővé teszi, ellentétes mind az említett jogszabályok, mind pedig az ORFK Utasítás tartalmával, hiszen a bilincs alkalmazása kapcsán egyértelműen kizárja a mérlegelés lehetőségét, a kényszerítőeszköz-alkalmazás szükségességének és indokoltságának vizsgálatát, és ezáltal az arányosság követelményének érvényesülését.

Feltétlenül sürgetővé válik ezért a BRFK Intézkedés aggályos részeinek az Rtv., valamint a Szolgálati Szabályzat követelményeihez történő igazítása, úgy, ahogy az az 52/2010 (X. 21.) BRFK Intézkedés hatályba lépésével a BRFK Központi Fogda működési rendjéről szóló 52/2009. (X. 09.) BRFK intézkedés kapcsán meg is történt. Amíg ugyanis a BRFK Intézkedés módosítása nem történik meg, addig magasabb szintű jogszabályi normák előírásainak megkerülésével, mérlegelés nélkül sor kerülhet kísérés során bilincs alkalmazására.

A 365/2012. (XI. 7.) sz. állásfoglalásában a Testület a kísérés során történő bilincskalkalmazás kérdését vizsgálva ismételten indokoltan tartotta felhívni a rendőri vezetés figyelmét arra, hogy a jogsértő BRFK norma és az azon alapuló jogsértő gyakorlat megszüntetése érdekében minél előbb tegye meg a szükséges lépéseket, és végezze el a BRFK Intézkedés magasabb szintű normákkal összhangban álló módosítását.

15. Az igazoltatottak személyes adatainak kezelése

Az igazoltatottak adatainak kötelező ellenőrzését a Szolgálati Szabályzat írja elő. Ez a forrása annak, hogy minden igazoltatás szükségszerűen – az érintett adatainak helyszíni ellenőrzésén túlmutató – adatkezeléssel is jár, és emiatt kell az elektronikus lekérdezéseket dokumentálni, ami viszont szükségessé teszi az igazoltató lap kitöltését is (hogy az igazoltató lapok alapján tudja a szolgálat után a közterületről visszatérő rendőr az aláírásával igazolni, hogy egy adott lekérdezést valóban ő kezdeményezett), és olyan általános gyakorlathoz vezet, amely teljesen kiüresíti az Rtv. 29. § (3) bekezdésében foglaltakat. A Testületnek a 213/2009. (VII. 8.) sz. állásfoglalásában kifejtett álláspontja szerint: annak érdekében, hogy az Rtv. 29. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés ne üresedjen ki, hanem megfelelő tartalommal érvényesülhessen, a Szolgálati Szabályzat olyan módosítására van szükség, amely az igazoltatott személy további ellenőrzését csak indokolt esetben, és nem kötelező jelleggel, nem automatikusan írja elő.

Indokoltnak látja továbbá a Testület megfontolni a rendőrség által használt – de más szerv kezelésében lévő – adatbázisok olyan átalakítását, amelynek eredményeként maga a rendszer rögzítene az adatot lekérdező személyre és a lekérdezés céljára vonatkozó információkat. Ezáltal az adatlekérdezés valamennyi körülménye

visszakereshetővé válna magából az elektronikus rendszerből, szükségtelenné téve a többszörös adatrögzítést és a külön rendszeresített, papíralapú rendőrségi nyilvántartást.

Ezen túlmenően a Testület azt is megjegyezte, hogy bár az adattárakból való lekérdezések nyilvántartását valóban indokolja az Info. tv. 15. §-a, a jogbiztonság szempontjából megnyugtatóbb helyzet lenne, ha kifejezett törvényi rendelkezés szabályozná a rendőrség ilyen jellegű és célú adatkezelését. Az sem egyértelmű, hogy az adattárakból való lekérdezések nyilvántartásában szereplő valamennyi adatra valóban szükség van-e az Info. tv. 15. §-ában foglaltak érvényesítéséhez, vagy kisebb adattartalom mellett is teljesíthetők lennének a jogszabályi kötelezettségek.

Az Info. tv. 15. §-ában foglaltak ezen túlmenően teljesíthetők lennének úgy is, hogy a rendőr az igazoltatásról olyan – a nemzetközi gyakorlatban már alkalmazott és bevált – igazoltató lap másolatát adná át az intézkedéssel érintett személynek, amely rögzíti az intézkedés helyét, idejét, jogalapját és valamely, a rendőr egyedi azonosítására alkalmas adatot (pl. nevét, rendfokozatát, azonosító számát), mely esetben nem lenne szükség az igazoltatott jogaira hivatkozva az ő egyéb személyes adatait az igazoltató (RK) lapon rögzíteni. Az igazoltató lap másik oldala pedig tartalmazza a jogorvoslati lehetőségeket, valamint a jogorvoslat érvényesítéséhez igénybe vehető szervezetek elérhetőségeit.

A Testület jelzi, hogy a jelenlegi helyzet – bár az a fentiek szerint nem elsősorban a rendőrségnek felróható – összehatását tekintve a szükségesnél nagyobb számú adatrögzítést eredményez, így sérti az állampolgárok személyes adatok védelméhez való jogát.

16. A gyülekezési jog gyakorlása

A Testület már működése első évének tapasztalatai alapján is felhívta a figyelmet arra, hogy számos kérdésben pontosításra, átgondolásra szorulnak a gyülekezési jogot érintő egyes törvényi rendelkezések, a gyülekezési jog gyakorlásának jogszabályi keretei.

Az egyik legégetőbb kérdés, amelyre először a 2009. július 4-ei demonstrációk irányították rá a Testület figyelmét, hogy a közterület-foglalási engedély és a gyülekezési jog gyakorlásának konfliktusa nincs megnyugtatóan rendezve, adott esetben egy közterület-foglalási engedély birtokában bármikor felülírható a gyülekezési jog, amint erre sor is kerül a vonatkozó rendőrségi jogértelmezés folytán.

Ugyancsak probléma, hogy a rendőrség nehezen tudja biztosítani a vonulások rendezvényeket, a gyülekezési jogról szóló törvény ugyanis alapvetően nem a vonulások, hanem inkább az egy körülhatárolható területen összegyűlő és onnan el

nem mozduló rendezvényeket tekinti szabályozási mintának. Éppen ezért mondta ki a Testület, hogy a gyülekezési szabadság magában foglalja nemcsak a rendezvényeken való szabad részvételt, de azok helyszínének szabad elhagyását is.

A rendezvényekre való bejutáskor nem kizárt a beeresztési pontok felállítása és a személyek biztonsági szempontból történő átvizsgálása miatti alapjog-korlátozás, ugyanez azonban kifelé, a rendezvény elhagyásakor már aggályos, és a gyülekezési szabadság indokolatlan és szükségtelen korlátozásának minősül. A konkrét eseteket vizsgálva nem tartható tehát a rendőrség azon gyakorlata, hogy egy vonuláson rendezvény menetét mindkét oldalról szorosan körbefogva teljesen végigkíséri, és onnan senkit nem enged kilépni a végpont előtt, még akkor sem, ha ő már nem kíván a rendezvényen részt venni, gyülekezési jogát már nem kívánja gyakorolni.

Ezt a problémakört – a spontán gyülekezésekkel együtt – a jogalkotó tudná megnyugtatóan rendezni.

17. A fokozott ellenőrzés térbeli és időbeli határaitól való jogszabályi rendelkezés hiánya

A fokozott ellenőrzés hatályos szabályozása szerint a fokozott ellenőrzés elrendelhető a rendőrhatalom teljes illetékességi területére, ugyanakkor a törvény nem ír elő szempontokat arra nézve, hogy minek alapján indokolt meghúzni a fokozott ellenőrzés területi határait. Különösen az ország egész területére, egész éven át folyamatosan elrendelt és fenntartott fokozott ellenőrzés ténye zavarja az állampolgárokat, aminek panaszokban hangot is adnak. Ezen túlmenően a főváros esetében is aggályosnak találta a Testület, hogy térben egymáshoz meglehetősen közeli rendezvények kapcsán is előfordult az, hogy az egész fővárosra fokozott ellenőrzést rendelt el az arra egyébként jogosult országos rendőrfőkapitány. Mivel a fokozott ellenőrzés az igazoltatásra és az ahhoz kapcsolódó, nagyobb fokú jogkorlátozást jelentő intézkedésekre (például ruházat-és csomagátvizsgálása) egyfajta generális felhatalmazást jelent (tehát nem kell vizsgálni az egyes konkrét rendőri intézkedések – igazoltatások és átvizsgálások – jogalapjának meglétét), a Testület jogszabály- módosítást tart szükségesnek annak érdekében, hogy ne lehessen időben és térben indokolatlanul tág módon meghatározni a fokozott ellenőrzés hatályát.

Itt említendő meg, hogy a Testület szükségesnek látja a fokozott ellenőrzés keretében intézkedő rendőrök közlései tekintetében egységes és a polgárok számára átlátható gyakorlat kialakítását (például az ilyen igazoltatásokkor a rendőrök utaljanak a fokozott ellenőrzés tényére, és annak alapját – ha az egyébként nem veszélyezteti az intézkedés célját – jelöljék meg). Szükséges továbbá az eligazításokon a rendőrök figyelmét a megfelelő tájékoztatás kötelezettségére felhívni.

18. A jegyzőkönyvezési kötelezettség bevezetése

A Testület 147/2008. (XII. 3.) számú állásfoglalásában kifejtettek szerint a polgárok számára biztosítani kellene azt a jogot, hogy felkérhessék az eljáró rendőrt az általa észlelt tények jegyzőkönyvi rögzítésére olyan esetekben is, amikor az adott eljárásra nem vonatkozik ezt előíró jogszabály.

A polgárok számára azt is garantálni kellene, hogy a jegyzőkönyvből kaphassanak egy példányt. A rendőrség által felvett jegyzőkönyv számos esetben megkönnyítené a polgároknak „jogaiknak és jogos érdekeiknek hatékony érvényesítését” [lásd: 46/2003. (X. 16.) AB határozat, ABH 2003, 488.], hozzájárulva a jogbiztonság elvének maradéktalan megvalósulásához.

A kérdés az Rtv. módosításával lenne megoldható, de az átmeneti időszak erre irányuló főkapitányi utasítással is áthidalható volna.

19. A rendőri felvilágosítás-kérés korlátainak tisztázása

A jelen tájékoztatóban is jelzett több ügy kapcsán felmerült a kérdés, hogy vonatkozik-e a felvilágosítás-adás kötelezettsége azokra az intézkedés alá vont személyekre, akik a felmerülő kérdésekre a válaszadást egyes eljárási jogszabályok (például Be.) alapján megtagadhatnák (például gyermekkorú hozzátartozó), illetve feltehető-e a rendőr ilyen kérdéseket ezen személyeknek, és ha igen, mire kell figyelmeztetnie az érintettet. A Testület javaslatot tesz a jogalkotónak, hogy az Rtv. 32. §-át pontosítsa, és a „ha jogszabály másként nem rendelkezik” közbevetést részletesen fejtsse ki, hogy az intézkedő rendőr számára is világos és egyértelmű legyen, kiktől lehet, vagy nem lehet, és milyen tartalmú, mire vonatkozó felvilágosítást kérni, illetve pontosan milyen felsorolható esetekben van lehetőség a válaszadás megtagadására.

20. Szolgálatba helyezés a rendőrt ért sérelem kapcsán és kizárás a rendőrségi intézkedések során

A Ket. 42. §-ának (1) bekezdése szerint az ügy elintézésében nem vehet részt az a személy, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti. Noha a rendőrség rendészeti tevékenysége a közigazgatási eljárás egy speciális, szakigazgatási ágának tekinthető, az Rtv. nem tartalmazza a kizárás intézményét, nem mondja ki, hogy nem intézkedhet az a rendőr, aki az adott ügyben valamilyen módon érintett. A rendőri tevékenység jellegénél fogva ez nem is lenne minden esetben indokolt (például egy tömegrendezvényt biztosító rendőr az őt megtámadó személlyel szemben nyilvánvalóan alkalmazhatja a rendelkezésére álló kényszerítő eszközöket), szükséges volna azonban annak átgondolása, hogy milyen módon szabályozható a kérdés, mivel nyilvánvalóan problematikus, ha a rendkívül jelentős

közhatalmi jogosítványokkal (így például a legitim erőszak alkalmazásának a jogával) felruházott rendőr az elkerülhetetlenül szükségesnél tovább vesz részt egy olyan intézkedésben, amely egy őt közvetlenül érintő ügygel függ össze.

(A példánál maradva: az ártalmatlanná tett támadó előállítását és bekísérését nem célszerű a megtámadott rendőrré bízni.) A Testület olyan megoldást lát elfogadhatónak, amelynek értelmében az életet, testi épséget, vagyónbiztonságot fenyegető veszély elhárulását követően nem vehet részt az intézkedésben az a rendőr, akit az adott ügy közvetlenül érint.

Speciális esete az érintettség miatti kizárásnak, amikor a szolgálaton kívüli rendőr az őt ért sérelem kapcsán helyezi magát szolgálatba és él speciális jogosítványával a másik féllel szemben. A 383/2010. (VIII. 4.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a közlekedési baleset részesévé vált panaszosokkal szemben az a rendőr kezdeményezett intézkedést, aki a balesetnek szintén résztvevője volt. A Testület arra a kérdésre, hogy egy rendőr saját – adott esetben jogszerű – magánérdekeinek érvényesítése céljából felhasználhatja-e a rendőri minőségét és az ebből adódó többletjogosítványait, nemleges választ adott. Így ugyanis a rendőrség állományába tartozó személy mindenki máshoz képest jelentős előnyökhöz jutna hétköznapi, a rendőri hivatás teljesítéséhez semmilyen módon nem kapcsolódó esetekben, ráadásul – mivel a rendőr magánérdeke nehezen kapcsolható ki – a visszaélés lehetősége is rendkívüli módon megnőne. A kizárásnak az Rtv.-ben való szabályozása során az ilyen eseteket is érdemes figyelembe venni.

A 219/2012. (VI. 19.) sz. állásfoglalásában a Testület aggályosnak ítélte, hogy az egyik rendőrkapitányság munkatársát is érintő végrehajtási eljárásnál a kapitányság rendőrei jelen voltak és az intézkedésben részt vettek. A Testület szükségesnek tartotta leszögezni: a jövőre nézve azt tartaná indokoltnak, hogy az ilyen módon érintett kapitányságok munkatársai (halaszthatatlan intézkedések kivételével) egyáltalán ne vehessenek részt a kollégáikat érintő eljárásokban.

21. Beléptetés a rendőrségi objektumokba

A 324/2013. (XI. 13.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos kifogásolta, hogy az ORFK Központi Panaszirodájának bejáratánál, ahová iratismertetésre ment meghatalmazottként, egy civil ruhát viselő személy ismeretlen okból elkérte személyi igazolványát, majd az adatgyűjtés okának, céljának és jogalapjának közlése nélkül feljegyezte a panaszos okmányában szereplő adatait.

A Testület hatáskörének hiányát volt kénytelen megállapítani, tekintettel arra, hogy a beléptetést végző vagyónőr nem tartozott a rendőrség állományába. Ugyanakkor a Testület felhívta a figyelmet arra, hogy a beléptetés vonatkozásában fennálló helyzet eleve aggályos, mivel az Info. tv. 5. § (1) bekezdése szerint személyes adat – így a személyazonosító okmányban szereplő személyes adat is – akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása

alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli. Tekintettel arra, hogy a panaszban foglalthoz hasonló helyzetekben a hozzájárulás önkéntessége nem jön szóba (mivel közhatalmi jogosítvánnyal – a belépés megtagadásának lehetőségével – felruházott személy „igazolást” és mivel az igazolás megtagadásának eredményeként az érintett célját nem tudja megvalósítani, illetve nem tud – például az idézésre való megjelenésre irányuló – kötelezettségének eleget tenni), az ilyen jellegű adatkezelés csak törvényi rendelkezés esetén lehet jogszerű. Az Info. tv. rendkívül szigorú szabálya még a törvényi felhatalmazás alapján alkotott rendeletben sem teszi lehetővé az adatkezelés előírását (kivéve az önkormányzati rendeleteket), tehát az a norma-láncolat, amely jelen esetben megalapozza az adatkezelést [az Rtv. felhatalmazása alapján alkotott 24/1997. (III. 26.) BM rendelet az állam működése, illetőleg a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos létesítmények köréről, és az ehhez kapcsolódó, a Magyar Köztársaság Rendőrsége nyílt épületeibe történő be- és kiléptetés szabályairól, a belső rend és biztonság fenntartásáról szóló 48/2008. ORFK utasítás (OT 28.)], bizonyosan nem felel meg az Info. tv.-ben megkövetelt feltételrendszernek. Az ORFK utasítást módosította a 20/2009. (OT 12.) ORFK utasítás, de az még így sem felel meg a Testület által megfogalmazottaknak. Állásfoglalásában utal rá a Testület, hogy a rendőrségi épületekbe való beléptetéssel kapcsolatos – a fentiekben részletesen kifejtett – szabályozási hiányossággal kapcsolatban már korábban is fel kívánta hívni mind az ORFK, mind a jogalkotó figyelmét, hogy az adatvédelmi követelményeknek csak az felel meg, ha törvény hatalmazza fel a rendőrség részéről eljáró személyeket, hogy a belépni kívánók személyes adatait megismerjék, ezért 26/2010. (I. 27.) számú állásfoglalását megküldte az illetékes miniszternek és az – akkor még működő – adatvédelmi biztosnak is. Különösen aggályosnak tartotta a Testület, hogy ennek ellenére a vonatkozó szabályozás módosítása azóta sem történt meg.

22. Szabadságában korlátozott személy (például a panaszos előállítása esetén) egészségügyi dokumentációhoz való joga

A 138/2013. (IV. 30.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló esetben a panaszossal szemben szabálysértés továbbfolytatása miatt testi kényszert, majd bilincset alkalmaztak, aminek során sérüléseket szenvedett el. A panaszost ezt követően előállították, a rendőrségről azonban sérülései ellátása érdekében – kérésére – az orvosi ügyeletre szállították. A panaszos beadványában előadta, hogy az orvosi vizsgálatról készült orvosi véleményt az őt kísérő rendőröknek adták át, ő azt nem kapta kézhez, szabadon bocsátásakor pedig kérése ellenére nem adták át neki a rendőrök, arra való hivatkozással, hogy azt az eljárás során fogják felhasználni. Az orvosi dokumentáció átadásának jelen ügyben azért is volt kiemelt jelentősége, mert a rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott orvosi vélemény által is igazolt panaszosi állítás szerint az őt vizsgáló orvos mielőbbi traumatológiai vizsgálatra tett javaslatot. (A panasz elbírálása során egyébként az alapjog sérelmet a Testület nem tudta megállapítani, mivel a panaszos és az eljáró rendőrök eltérő nyilatkozatai közötti ellentmondást a bizonyítási eszközök szűkössége miatt nem tudta feloldani.)

A panasz kapcsán tehát kérdésessé vált, hogy a hatályos jogi normák alapján miként érvényesül a személyi szabadságában korlátozott személy személyes adatok védelméhez való joga abban az esetben, ha a szabadságkorlátozás időtartama alatt orvosi vizsgálatra szorul.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.) rendelkezései megteremtik a beteg törvényen alapuló jogát egészségügyi ellátására vonatkozó adatainak megismerését illetően. A tájékoztatás formáját a törvény nem határozza meg, azonban a gyakorlatból, illetve a tájékoztatásra vonatkozó igény céljából (kórelőzmények tárolása, további vizsgálatok elvégzése, stb.) adódóan a tájékoztatás nyilvánvalóan papíralapú adatközlést kíván meg.

Ugyan az előállított személyek nem tartoznak a Fogdaszabályzat hatálya alá, azonban – az előállított személyekre vonatkozó speciális szabályozás hiányában – a Testület a panaszos ügyében úgy ítélte meg, hogy e rendeletnek a szabadságukban korlátozott személyek egészségügyi adatainak kezelésére vonatkozó normáit kell analóg módon alkalmazni.

A panaszügy idején hatályos Fogdaszabályzat 36. § (1) bekezdés f) pontja előírta, hogy a befogadást követően, fogvatartottként elkülönítve nyilván kell tartani a befogadáskor készült, valamint a fogva tartás alatt keletkezett orvosi véleményeket. [A jelenleg hatályos 56/2014. (XII. 5) BM rendelet a rendőrségi fogdák rendjéről 45. § (1) bekezdés f) pont]. E rendelkezés tehát megalapozza a rendőrség jogát és kötelezettségét arra vonatkozóan, hogy a szabadságában korlátozott személy egészségügyi ellátására vonatkozó iratokat nyilvántartsa.

A Testület fenti jogszabályok mellett szükségesnek látta az Info. tv. vonatkozó rendelkezéseinek vizsgálatát is.

Az érintett jogszabályhelyek alapján megállapítható az, hogy a személyi szabadságában korlátozott személynek az Eütv. 13. § alapján joga van egészségi állapotára, egészségügyi ellátására vonatkozó tájékoztatáshoz, amelynek formája a további felhasználás jellegéből adódóan jelen esetben egyértelműen papír alapú adatszolgáltatást jelent.

Amennyiben elfogadjuk a Fogdaszabályzat orvosi adatok kezelésére vonatkozó 36. §-ában foglalt rendelkezések alkalmazását az előállított személyek adatainak kezelése tekintetében is, úgy megállapítható az is, hogy a rendőrségnek is joga van ahhoz, hogy a szabadságkorlátozás alá vont személy vizsgálatáról készült orvosi véleményt megőrizze.

A fentiek alapulvételével, megállapítható viszont az is, hogy az Info. tv. rendelkezései alapján a személyi szabadságában korlátozott személy az adatkezelés céljából érintettnek, a rendőrség pedig adatkezelőnek minősül, azaz a törvény 15. §-a alapján az érintettnek, jelen esetben tehát a panaszosnak joga volt tájékoztatást

kérni egészségügyi ellátására vonatkozó adatokról nem csak az orvostól, hanem a rendőrségtől, mint adatkezelőtől is.

A Testület fenti okfejtése alapján arra a megállapításra jutott, hogy az orvosi vizsgálatra vonatkozó igazolást erre vonatkozó kérés esetén az Eütv. fent ismertetett rendelkezései alapján az orvosnak, illetőleg az Info. tv. alapján az eljáró rendőröknek ki kell adniuk a panaszos részére.

A Testület vizsgálata során arra az általános megállapításra jutott, hogy fenti rendelkezések nincsenek összhangban, illetőleg a gyakorlatban problémát vehetnek fel tekintetben, hogy a személyi szabadságában korlátozott személyt vizsgáló orvos számára nem adnak egyértelmű iránymutatást arra vonatkozóan, hogy a papíralapú tájékoztatást (orvosi véleményt, leletet) a személyi szabadságában korlátozott személynek, vagy az őt kísérő rendvédelmi dolgozónak adja-e át.

A fent ismertetett jogszabályi rendelkezésekből az állapítható meg, hogy ugyan az Info. tv. 5. §-a szerint az egészségi állapottal kapcsolatos adatot – mint különleges adatot – csak az érintett írásbeli hozzájárulása, valamint törvény erre vonatkozó rendelkezése alapján lehetne kezelni, a Fogdaszabályzat hatálya alá eső személyek vonatkozásában rendelet szabályozza a kérdést, az előállítottak vonatkozásában pedig semmilyen jogi norma nem jogosítja fel a rendőröket az adatkezelésre. Noha a fogva tartott személyek egészségügyi adatainak kezelése indokolható alapjogi szempontból – állami kötelezettség áll fent a testi épségük, egészségük védelmére –, a megfelelő szintű szabályozás hiánya azonban súlyosan aggályos.

A Testület véleménye szerint megnyugtató megoldásként az szolgálna, ha a fenti alapjogot érintő, egymással ellentétes vagy hiányos rendelkezéseket az Info. tv. előírásainak megfelelően törvényi szinten szabályoznák, figyelemmel arra is, hogy a Fogdaszabályzat hatálya alá nem tartozó szabadságukban korlátozott személyekre jelenleg semmiféle norma nem vonatkozik.

A Testület álláspontja szerint a szabályozással érintett jogalanyok alapvető jogaira, illetve érdekeire figyelemmel megfelelő jogi szabályozásnak az minősülne, amely az egészségi állapotra vonatkozó különleges adatok kezelésére jogosult személyek meghatározását törvényben (Rtv., Eütv.) rögzítené, illetőleg az orvosi dokumentáció megismerését mind a személyi szabadságában korlátozott személy (beteg), mind pedig az őt kísérő rendvédelmi dolgozó számára – fentiekből következően szintén törvényi szintű szabályozással – lehetővé tenné. A Testület szerint ez utóbbi megvalósításának módja egyrészt olyan szabály törvényi szinten való rögzítése, amely az orvosi vélemények, leletek, stb. átadására vonatkozóan kötelezettséget teremt az orvos számára mindkét érintett fél vonatkozásában. A gyakorlatban felmerülő vitás helyzetek elkerülése érdekében azonban szükséges annak rögzítése is, hogy a szabadságkorlátozás ideje alatt keletkezett egészségügyi dokumentációt a személyi szabadságában korlátozott személy (mint érintett) kérelmére az egészségi állapotra vonatkozó adatokat nyilvántartó rendőri szerv (mint adatkezelő) kiadja.

23. Hivatalos okmányok helyszíni elvételéről megfelelő igazolás kitöltése és átadása

A fentiekben már idézett 329/2013. (XI. 13.) számú állásfoglalás kapcsán a Testület – a további jogsértések elkerülése érdekében – felhívta a rendőrség figyelmét arra, hogy haladéktalanul szükséges intézkedni annak érdekében, hogy a rendőrök országsszerte a vezetésre jogosító okmány/forgalmi engedély helyszíni elvételéről szóló olyan elismervényt alkalmazzanak formanyomtatványként, amely a 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 96. § (5) bekezdésében előírtaknak megfelel. A hatályos jogszabályra utaló formanyomtatványt úgy kellene kialakítani, hogy azon kitöltésre alkalmas, elégséges hely (kipontozott rész, külön sor) álljon rendelkezésre az elvétel okaként hivatkozott pontos jogszabályhely, illetőleg az ehhez esetleg szükséges további indokolás rögzítésére. Ezen technikai megoldás hiányában ugyanis az intézkedő rendőrök nyilvánvalóan és szükségszerűen nem tudnak eleget tenni azon kötelezettségüknek, amely a megfelelő tájékoztatásra vonatkozik, emiatt az intézkedés alá vont személy nem lesz tisztában a vele szemben fogantatott intézkedés okával.

24. Az elektronikus úton előterjesztett panaszbeadványok elkészítési problémája

A Testület ügyrendje és gyakorlata szerint éveken át az II. fejezetben is ismertetett eljárási rendet követett az elektronikus úton beérkezett panaszokkal kapcsolatban.

A panaszost határidő tűzésével felhívta arra, hogy elektronikus úton előterjesztett panaszát aláírásával ellátva – postai úton ismételten megküldve – erősítse meg. Bár az elektronikus úton benyújtott panasz postai úton előterjesztett változata így elvileg – az Rtv. korábban hatályos változatában rögzített 8 napos – határidőn túl érkezett a Testülethez, a rendőrség azt évekig minden esetben határidőn belül érkezett panaszként, érdemben elbírálta, hiszen az elektronikus úton előterjesztett panasz a rendőri intézkedéstől számított 8 napos jogvesztő határidőn belül a Testület tudomására jutott, ennek ismeretében azt a Testület befogadta.

2013-ban új problémaként jelentkezett az ORFK gyakorlatában az elektronikus úton előterjesztett panaszok elbírálása során hozott, az eljárást – elkészítésre hivatkozva – megszüntető végzések jelentős számban történő kibocsátása.

A Testület egy ilyen konkrét panaszügy kapcsán (FRP/563/2012/Pan.) levélben fordult az országos rendőrfőkapitányhoz a kialakult helyzet rendezése végett. A levelében többek között hivatkozott arra, hogy az Rtv. 6/C. § (2) bekezdése szerint a Testület működésének részletes szabályait saját maga állapítja meg ügyrendjében. Az Rtv.-nek a Testületet létrehozó módosításához fűzött indokolás szerint „a Testület eljárása nem formakötött, a közigazgatási hatósági eljárás szabályait nem kell rá alkalmazni”. Ebből következik, hogy a Ket. rendelkezései – sem az irányadó normaszöveg szerint, sem a mögöttes jogalkotói szándék szerint – nem

alkalmazhatók a Testület eljárására, ezért az a megközelítés, amely a Ket-ben szabályozott kérelem-előterjesztési formákból indul ki a határidő-számításnál, eleve szükségszerűen téves.

A Testület emellett levelében arra is felhívta a figyelmet, hogy az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésének azon rendelkezése, amely az országos rendőrfőkapitány számára – indokolási kötelezettség mellett – lehetővé teszi a Testület állásfoglalásától való eltérést, nyilvánvalóan az ügy érdemére vonatkozik, és nem biztosít jogalapot az ügy befogadására vonatkozó testületi döntés felülbírálatára.

Az ügyben az országos rendőrfőkapitány válaszlevelével a Testület nem értett egyet. Az országos rendőrfőkapitány levelében arra hivatkozott, hogy az Rtv. 97/A. § (7) bekezdése alapján a panaszról az országos rendőrfőkapitány közigazgatási eljárásban dönt, a Ket. 30. § értelmében pedig a hatóság a közigazgatási hatósági eljárás során köteles a joghatóság, hatáskör, illetékesség vizsgálatán túl az eljárás egyéb feltételeinek vizsgálatára is. E körben a levélben rögzítettek szerint a Testület ügyrendje alapján lefolytatott eljárása és a panasz nyomán a rendőri szervnél lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás elkülönül.

Az országos rendőrfőkapitány rögzíti továbbá azt is, hogy a jogszabályok – általa kifejtettek szerinti – precíz végrehajtása a korábbi gyakorlat ellenében nem sérti, hanem előmozdítja a jogbiztonságot. A Testület által az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény szabályaira való utalást az országos rendőrfőkapitány szintén nem tartotta elfogadhatónak, hivatkozva arra, hogy a hiteles elektronikus aláírás és dátumbélyegző hiánya olyan tartalmi hiányosság, amely akkor sem minősülne joghatás kiváltására alkalmas iratnak, ha nem elektronikus dokumentumról lenne szó. Az országos rendőrfőkapitány a fentiek mellett hivatkozik a Ket. 30. § f) pontjára is, miszerint a kérelmet el kell utasítani, ha az nyilvánvalóan nem az előterjesztésére jogosulttól származik.

Ez utóbbi hivatkozás a Testület szerint szintén az eddig követett gyakorlatot erősíti, ugyanis a kérelmet csak akkor kell elutasítani, ha az nyilvánvalóan nem az arra jogosulttól származik. A rendőrség szerint az elektronikusan benyújtott panaszokkal kapcsolatban éppen az az egyik probléma, hogy nem állapítható meg belőlük egyértelműen az előterjesztő kiléte. Ezért bizonyosan nem vonható le belőlük az a következtetés sem, hogy az előterjesztőjük nyilvánvalóan nem az arra jogosult személy (pontosan ennek tisztázását célozta a Testület postai megerősítést kívánó gyakorlata), így nem a kötelező elutasításnak, hanem hiánypótlás kibocsátásának van helye.

Szintén nem veszi figyelembe a rendőrségi álláspont, hogy más területeken – így pl. a demonstrációk bejelentésénél – az elektronikus benyújtási forma már évek óta elfogadott, pedig ott a bejelentéssel kapcsolatos döntésre sokkal rövidebb határidők vonatkoznak.

A Testület álláspontja szerint a jogalkotónak a jelen helyzet feloldása végett rögzítenie kellene, hogy a Testület saját hatáskörben dönt a panaszok befogadhatóságának kérdésében, és ebben a tekintetben a rendőrség nem jogosult a Testület döntését felülbírálni. Hiszen amennyiben ezt a rendőrség megteszi, akkor gyakorlatilag a Testület eljárására áttételesen „ráerőlteti” a Ket. előírásainak az alkalmazását.

A Testület külön felhívja a jogalkotó figyelmét arra, hogy a Testület jogértelmezését erősítő döntést hozott a Kúria, amellyel a Testület speciális jogállását erősítette a legfőbb igazságszolgáltatása szerv. A Kfv. II. 37.689/2015/4. sz. ítélete kimondja, hogy a Testület maga jogosult eldönteni, hogy a panasz határidőben érkezette-e; amennyiben pedig a panaszt a Testület befogadta, akkor azt a rendőrség a Testület eljárását követő közigazgatási hatósági panasz eljárásban már nem utasíthatja el érdemi vizsgálat nélkül arra tekintettel, hogy a panaszt késedelmesen terjesztették elő. Az ítéletből az is kiolvasható – analógia alkalmazásával –, hogy amennyiben a képviseleti jog igazolásának a hiánya vagy egyéb, a Ket. szerint elutasításhoz vezető hiányosság miatt szintén nincs joga a rendőrségnek érdemi vizsgálat nélkül elutasítani a panaszt, ha azt a Testület érdemben befogadta és vizsgálta.

A fentiekre figyelemmel arra lenne szükség, hogy a jogalkotó hangsúlyozza a rendőri intézkedésekhez kapcsolódó panaszmechanizmusok szabályozásában a Testület eljárásának a primátusát és ezáltal kifejezze azt, hogy a Testület valóban egy speciális jogállással rendelkezik, amely egyébként a joggyakorlatban megjelenik.

A Testület jelenleg is úgy ítéli meg, hogy a fenti jogalkotási javaslatok megfontolása és érvényre juttatása segítené a rendőrséget abban, hogy intézkedéseik során szakszerűbben, jogszerűbben, az arányosság szem előtt tartásával, kulturáltan, az állampolgárok érdekében lássák el szolgálati feladataikat. Ezen kívül a Testület álláspontja szerint a célzott, kibővített hatáskörrel, még alaposabb vizsgálatokkal és elemző munkával, a rendőri intézkedések hiányosságainak és az esetenkénti túlkapasoknak lehető legalacsonyabb szintre csökkentésével aktívan segítené a rendőrséget abban, hogy mindennapi szolgálatukat az állampolgárok elfogadó elismerése övezze, így pedig hozzájárulna a rendőrségbe vetett közbizalom erősítésében.

Budapest, 2016. április 4.

Dr. Lukács Tamás s.k.
elnök

Dr. Kozma Ákos s.k.
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra s.k.
testületi tag

Dr. Cservák Csaba s.k.
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos s.k.
testületi tag

V. Statisztikai melléklet
a Független Rendészeti Panasztestület 2015 éves beszámolójához

1. A panaszosok demográfiai jellemzői

2015-ben összesen 532 panaszos 502 ügyében hozott állásfoglalást a Testület.

1.1 Lakóhely, nem, kor

2015-ben a legtöbb panaszos Budapesten (29,5%) és Pest megyében (15,8%) lakott. (1. táblázat)

1. táblázat A panaszosok száma és aránya lakóhely szerint (szám, %)

A panaszosok lakóhelye	száma	aránya,%
Budapest	157	29,5%
Bács-Kiskun megye	12	2,3%
Baranya megye	20	3,8%
Békés megye	6	1,1%
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	28	5,3%
Csongrád megye	10	1,9%
Fejér megye	11	2,1%
Győr-Moson-Sopron megye	7	1,3%
Hajdú-Bihar megye	41	7,7%
Heves megye	25	4,7%
Jász-Nagykun-Szolnok megye	19	3,6%
Komárom-Esztergom megye	5	0,9%
Nógrád megye	7	1,3%
Pest megye	84	15,8%
Somogy megye	5	0,9%
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	22	4,1%
Tolna megye	6	1,1%
Vas megye	7	1,3%
Veszprém megye	10	1,9%
Zala megye	13	2,4%
Külföld	14	2,6%
adathiány	23	4,3%
Összesen	532	100,0%

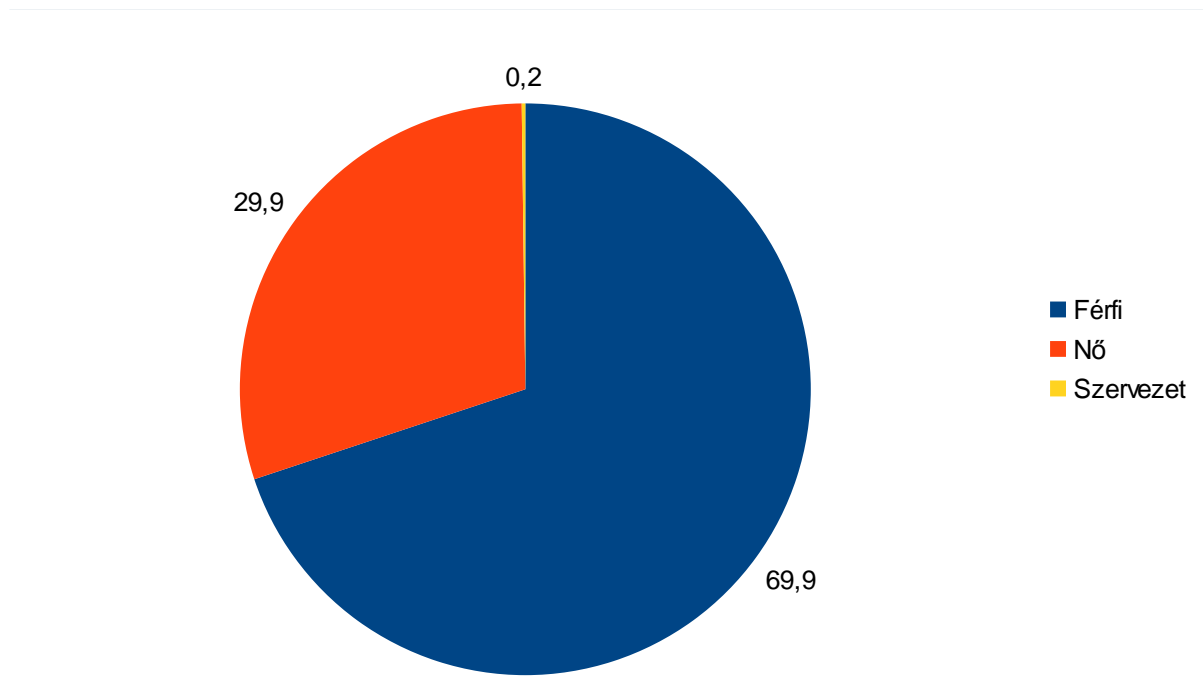
A panaszosok közel 70 százaléka férfi és 30 százaléka nő volt, valamint egy szervezet is adott be panaszt. (

2. táblázat)

2. táblázat A panaszosok száma és aránya nemek szerinti (szám, %)

A panaszosok		
neme	száma	aránya,%
férfi	372	69,9%
nő	159	29,9%
szervezet	1	0,2%
Összesen	532	100,0%

1. ábra A panaszosok aránya nemek szerint (%)

1.2. A panaszosok száma és aránya kor szerint

2015-ben a legfiatalabb panaszos 4 éves, a legidősebb 74 éves volt.

A panaszosok átlagéletkora 43,7 év volt.

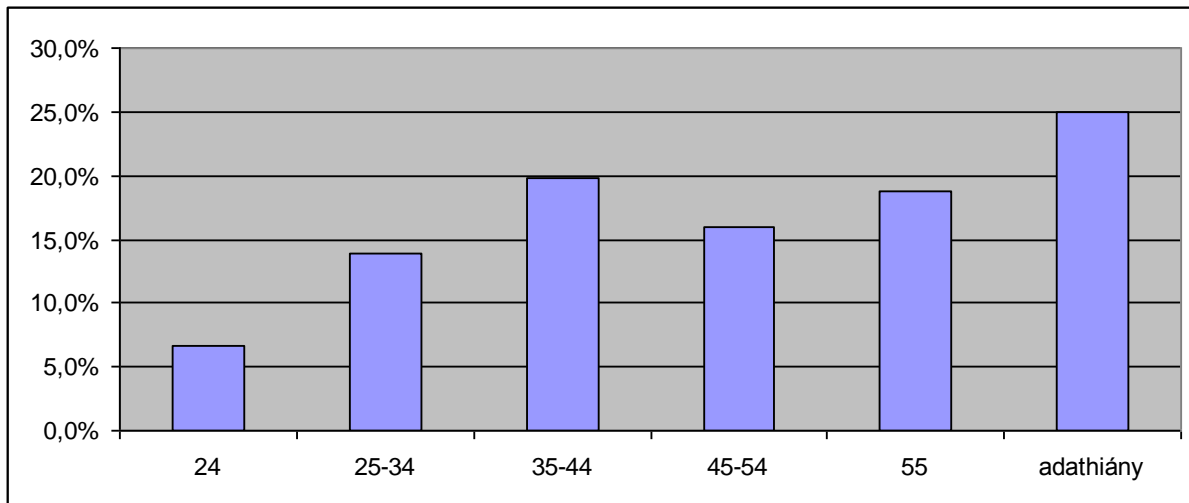
A panaszosok 6,6 százalékuk 25 évnél fiatalabb volt, 13,9 százalékuk 25-34 éves, 19,7 százalékuk 35-44 éves, 16,0 százalékuk 45-54 éves, és 18,8 százalékuk 54 évnél idősebb volt, a panaszosok egynegyedének koráról nincs információnk. (3. táblázat)

3. táblázat A panaszosok száma és aránya életkori csoportok szerint (szám, %)

Korcsoport	száma	aránya, %
25 évnél fiatalabbak	35	6,6%
25-34 éves	74	13,9%
35-44 éves	105	19,7%
45-54 éves	85	16,0%
55 évesek és idősebbek	100	18,8%

adathiány	133	25,0%
Összesen	532	100,0%
Átlag életkor	43,7	
minimum életkor	4	
maximum életkor	74	

2. ábra A panaszosok aránya életkori csoportok szerint (%)

1.3 Jogi képviselet

A panaszosoknak mindössze 7,9 százaléka, 41 személy és egy szervezet rendelkezett jogi képviselővel, 71%-uk férfi és mintegy negyedük nő volt.

4. táblázat A jogi képviselettel rendelkezők száma és aránya nemek szerint (szám, százalék)

A jogi képviselettel rendelkezők		
neme	száma	aránya
férfi	30	71,4%
nő	11	26,2%
ebből: csoport (több panaszos volt egy ügyben)	4	9,0%
szervezet	1	2,4%
Összesen	42	100,0%

5. táblázat A jogi képviselettel rendelkezők száma és aránya életkori csoportok szerint (szám, %)

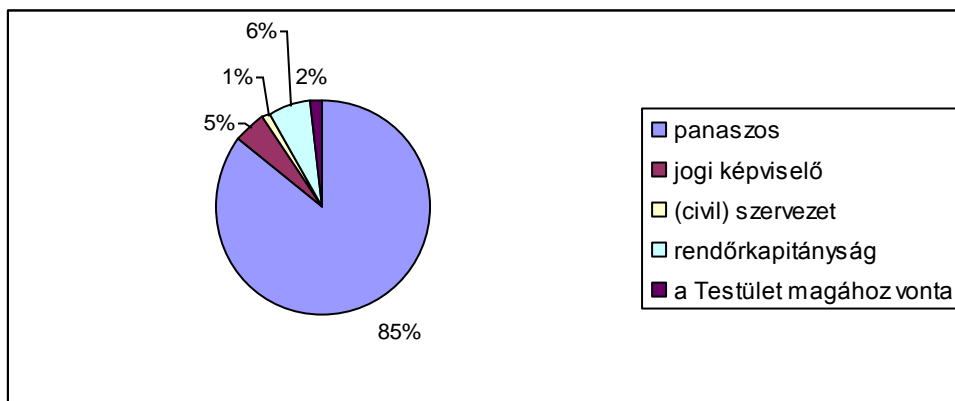
Korcsoport	száma	aránya,
-------------------	--------------	----------------

		%
25 évnél fiatalabbak	3	7,1%
25-34 éves	14	33,3%
35-44 éves	7	16,7%
45-54 éves	8	19,0%
55 évesek és idősebbek	6	14,3%
adathiány	4	9,5%
Összesen	42	100,0%
Átlag életkor	37,6	
minimum életkor	19	
maximum életkor	71	

1.4 A panasz

2015-ben összesen 502 panasz érkezett a Testülethez.

426 esetben, a panaszok közel 85 százalékában a panaszos, 5,0 százalékában a jogi képviselő, 6,4 százalékában rendőrkapitányság, és 1,0 százalékában civil szervezet küldte a panaszt. (6. és

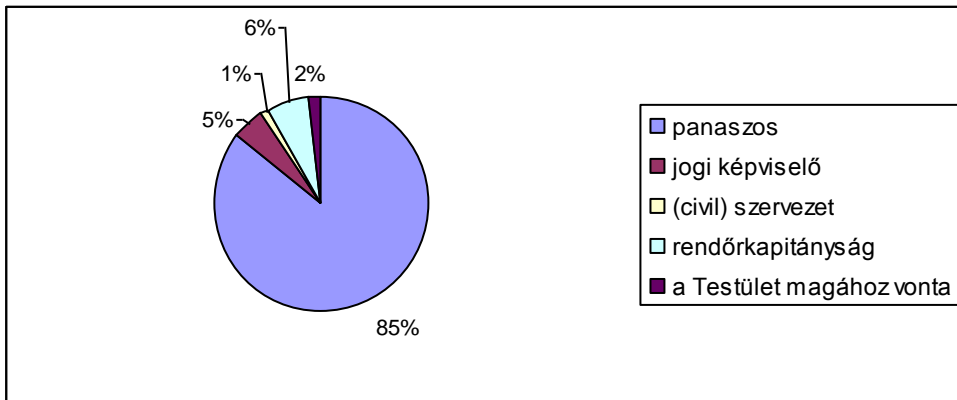

7. táblázat)

6. táblázat A panaszok száma és aránya küldő szerint (szám, %)

Küldő	száma	aránya, %
panaszos	426	84,86%
jogi képviselő	25	4,98%
(civil) szervezet	5	1,00%
rendőrkapitányság	32	6,37%
a Testület magához vonta	12	2,39%
egyéb	2	0,40%
Összesen	502	100,00%

3. ábra A panaszok küldő szerinti megoszlása (%)

7. táblázat A rendőrkapitányságokról érkezett panaszok száma

Rendőrkapitányság	panaszok száma
VII. kerületi Rendőrkapitányság	1
XX. és XXIII. kerületi Rendőrkapitányság	1
Budapesti Rendőr-főkapitányság Hivatala (ORFK Ellenőrzési Szolgálat útján)	2
Bács-Kiskun Megyei Főkapitányság	2
Balmazújvárosi Rendőrkapitányság	1
Baranya megyei Rendőr-főkapitányság (ORFK Ellenőrzési Szolgálat útján)	1
Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság	1
Debreceni RK	1
Érdi Rendőrkapitányság	1
Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság	2
Hajdú-Bihar megyei Rendőr-főkapitányság (ORFK Ellenőrzési Szolgálat útján)	1
Hajdú-Bihar Megyei Rendőrkapitányság	2
Hajdúszoboszlói Rendőrkapitányság	4
Jász-Nagykun-Szolnok megyei Rendőr-főkapitányság (ORFK Ellenőrzési Szolgálat útján)	1
Miskolci Rendőrkapitányság	2
ORFK	7
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság	1
Törökszentmiklósi RK	1
Összesen	32

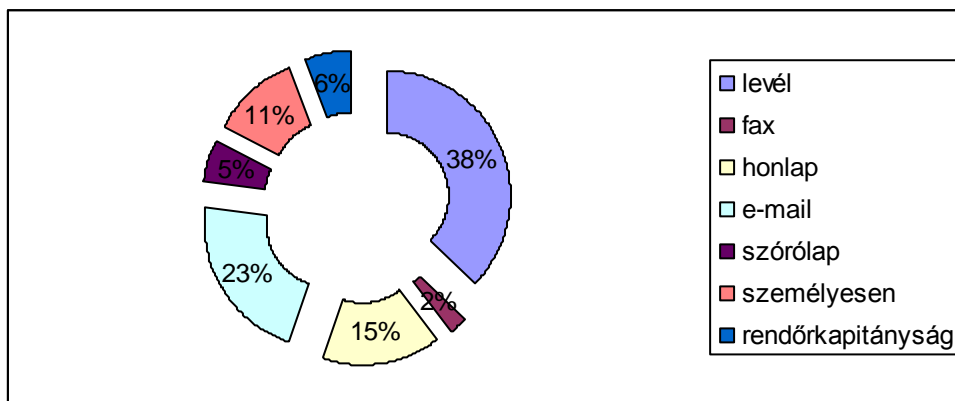

A panaszok érkezésének leggyakoribb módja a levél (37,5%), ugyanannyi összesen az elektronikus úton, vagyis e-mailben (22,1%) illetve honlapon (15,3%) keresztül érkezés. (8. táblázat)

8. táblázat A panasz érkezési módjának száma és aránya

Érkezés módja	a panaszok száma	aránya
levél	188	37,5%
fax	12	2,4%
honlap	77	15,3%
e-mail	111	22,1%
szórólap	27	5,4%
személyesen	57	11,4%
rendőrkapitányság	30	6,0%
Összesen	502	100,0%

4. ábra A panasz érkezésének módja (%)

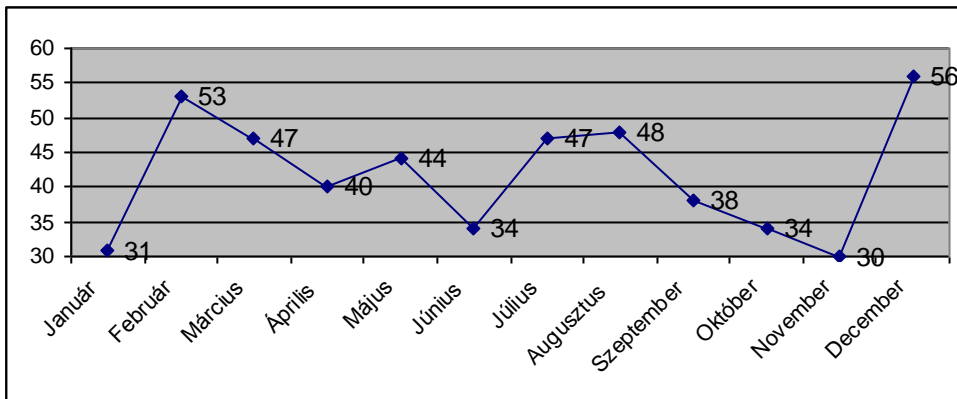
A panaszok közül 2015. januárban viszonylag kevesebb (6,2%), februárban és decemberben viszont a februárinak közel a kétszerese (10,6% illetve 11,2%) érkezett. (9. táblázat)

9. táblázat A panaszok érkezésének hónapok szerinti száma és megoszlása

A beérkezés hónapja	a panaszok száma	aránya
Január	31	6,2%
Február	53	10,6%
Március	47	9,4%

Április	40	8,0%
Május	44	8,8%
Június	34	6,8%
Július	47	9,4%
Augusztus	48	9,6%
Szeptember	38	7,6%
Október	34	6,8%
November	30	6,0%
December	56	11,2%
Összesen	502	100,0%

5. ábra A panaszok érkezésének száma hónapok szerint

2. Alapjogok

2.1 Érintett alapjogok

2015-ben a négy leggyakrabban érintett alapjog a tisztességes eljáráshoz való jog (36,2%), az emberi méltósághoz való jog (25,4%), a személyi szabadság (13,3%), valamint a személyes adatok védelme (10,8%) volt. **(Hiba! A hivatkozási forrás nem található.)**

10. táblázat Érintett alapjogok 2015-ben, az előfordulás szerinti gyakoriság sorrendjében (szám, %)

Alapjog	szám	arány
tisztességes eljáráshoz való jog [XXIV. cikk]	399	36,2%
emberi méltósághoz való jog [II. cikk]	280	25,4%
személyi szabadság [IV. cikk]	147	13,3%
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [VI. cikk]	119	10,8%
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [XX. cikk]	43	3,9%
diszkrimináció tilalma [XV. cikk]	40	3,6%
magánlakás sérthetlensége [VI. cikk]	18	1,6%
tulajdonhoz való jog [XIII. cikk]	15	1,4%
jó hírnévhez való jog [VI. cikk]	12	1,1%

magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [VI. cikk]	9	0,8%
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [XXVII. cikk]	8	0,7%
személyi biztonság [IV. cikk]	7	0,6%
jogorvoslathoz való jog [XXVIII. cikk]	1	0,1%
élethez való jog [II. cikk]	1	0,1%
magántitok védelme [VI. cikk]	1	0,1%
védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [XXVIII. cikk]	1	0,1%
kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [III. cikk]	0	0,0%
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [VI. cikk]	0	0,0%
véleménynyilvánítás szabadsága [IX. cikk]	0	0,0%
gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [VII. cikk]	0	0,0%
gyülekezési jog [VIII. cikk]	0	0,0%
egyesülési jog [VIII. cikk]	0	0,0%
sajtószabadság [IX. cikk]	0	0,0%
tud. és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [X., XI. cikk]	0	0,0%
vállalkozás szabadsága [XII. cikk]	0	0,0%
munkához való jog [XII. cikk]	0	0,0%
menedékjog [XIV. cikk]	0	0,0%
gyermekjogok [XVI. cikk]	0	0,0%
sztrájkjog [XVII. cikk]	0	0,0%
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [XXV. cikk]	0	0,0%
egyéb	0	0,0%
Összesen*	1102*	100,0%

* az összesen sor értéke meghaladja az összes panasz számát, mivel egy panasz többféle alapjogot is érinthet: 2015-ben összesen 1102 alapjogot érintett az 502 beérkezett panasz.

2.2 Sértett alapjogok

2015-ben a három legtöbb esetben megsértett alapjog a tisztességes eljáráshoz való jog (45,8%), az emberi méltósághoz való jog (25,6%), valamint a személyi szabadsághoz való jog (19,7%) volt. (11. táblázat)

11. táblázat Sérült alapjogok száma és aránya az előfordulás szerinti gyakoriság sorrendjében (szám, %)

Alapjog	szám	arány
tisztességes eljáráshoz való jog [XXIV. cikk]	93	45,8%
emberi méltósághoz való jog [II. cikk]	52	25,6%
személyi szabadság [IV. cikk]	40	19,7%
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [XX. cikk]	8	3,9%
személyi biztonság [IV. cikk]	3	1,5%
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [XXVII. cikk]	2	1,0%
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [VI. cikk]	2	1,0%

magánlakás sérthetlensége [VI. cikk]	2	1,0%
magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [VI. cikk]	1	0,5%
kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [III. cikk]	0	0,0%
jó hírnévhez való jog [VI. cikk]	0	0,0%
véleménynyilvánítás szabadsága [IX. cikk]	0	0,0%
diszkrimináció tilalma [XV. cikk]	0	0,0%
jogorvoslathoz való jog [XXVIII. cikk]	0	0,0%
élethez való jog [II. cikk]	0	0,0%
magántitok védelme [VI. cikk]	0	0,0%
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [VI. cikk]	0	0,0%
tulajdonhoz való jog [XIII. cikk]	0	0,0%
gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [VII. cikk]	0	0,0%
gyülekezési jog [VIII. cikk]	0	0,0%
egyesülési jog [VIII. cikk]	0	0,0%
sajtószabadság [IX. cikk]	0	0,0%
tud. és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [X., XI. cikk]	0	0,0%
vállalkozás szabadsága [XII. cikk]	0	0,0%
munkához való jog [XII. cikk]	0	0,0%
menedékjog [XIV. cikk]	0	0,0%
gyermekjogok [XVI. cikk]	0	0,0%
sztrájkjog [XVII. cikk]	0	0,0%
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [XXV. cikk]	0	0,0%
védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [XXVIII. cikk]	0	0,0%
egyéb	0	0,0%
Összesen*	203	100%

* egy panasz többféle alapjogot is érinthet

3. Intézkedések

3.1 Az intézkedés helye

A legtöbb intézkedés Budapesten (40%), a második legmagasabb (az összesnek közel 12%-a) Pest megyében történt. (

12. táblázat)

12. táblázat A panaszok száma és aránya az intézkedés helye szerint (szám, %)

Az intézkedés helye	Az intézkedések száma	aránya
Budapest	130	39,9%
Bács-Kiskun megye	2	0,6%
Baranya megye	17	5,2%

Békés megye	5	1,5%
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	14	4,3%
Csongrád megye	9	2,8%
Fejér megye	9	2,8%
Győr-Moson-Sopron megye	6	1,8%
Hajdú-Bihar megye	26	8,0%
Heves megye	16	4,9%
Jász-Nagykun-Szolnok megye	9	2,8%
Komárom-Esztergom megye	6	1,8%
Nógrád megye	4	1,2%
Pest megye	38	11,7%
Somogy megye	4	1,2%
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	11	3,4%
Vas megye	1	0,3%
Veszprém megye	8	2,5%
Zala megye	9	2,8%
Összesen	326	100,0%

Az intézkedések közel 40,0 százaléka a fővárosban, 9,8 százaléka megyei jogú, 31,0 százaléka egyéb városban és 20,3 százaléka történt községben vagy egyéb helyen. (

13. táblázat)

13. táblázat Milyen településtípuson történt az intézkedés? (szám, %)

Település jellege	Az intézkedések száma	aránya
főváros	127	39,0%
megyei jogú város	32	9,8%
város	101	31,0%
község	40	12,3%
egyéb	26	8,0%
Összesen	326	100,0%

3.2 Panaszolt intézkedések

14. táblázat A panaszolt rendőri intézkedések, mulasztások száma és aránya (szám, %)

Panaszolt intézkedés	száma	%
védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség [Rtv. 2. §]	196	12,9%
intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően [Rtv. 13. §]	186	12,2%
arányosság követelménye [Rtv. 15. §]	101	6,6%
igazoltatás [Rtv. 29. §]	95	6,2%

Panaszolt intézkedés	száma	%
előállítás egyéb [Rtv. 33. § (2)–(5)]	89	5,9%
segítségnyújtási kötelezettség [Rtv. 24. §]	71	4,7%
bilincs [Rtv. 48. §]	67	4,4%
testi kényszer [Rtv. 47. §]	56	3,7%
a rendőr közli az intézkedés tényét, célját [Rtv. 20. § (2)]	54	3,6%
rendőr szabályosan igazolja magát [Rtv. 20. § (1), (3)–(4)]	52	3,4%
kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	48	3,2%
intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül [Rtv. 13. §]	46	3,0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés [Rtv. 44–45. §]	46	3,0%
intézkedés elmulasztása (kiírni) [Rtv. 29.–46. §]	42	2,8%
előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]		
előállítás bcs. gyanúja miatt [Rtv. 33. § (2)]	36	2,4%
előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	32	2,1%
ruházat, csomag és jármű átvizsgálása [Rtv. 30–31. §]	31	2,0%
elfogás tettenérés esetén [Rtv. 33. § (1)]	30	2,0%
szolg. feladatok tv.-es teljesítése, előjáró utasításainak engedelmesség, közbiztonság, közrend védelme (élete kockáztatásával is) [Rtv. 11. § (1)]	28	1,8%
fogvatartott hozzátartozójának értesítése [Rtv. 18. §]	25	1,6%
fogvatartott jogainak tiszteletben tartása [Rtv. 18. §]	22	1,4%
előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt [Rtv. 33. § (2)]	18	1,2%
intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen [Rtv. 39–40. §]	18	1,2%
biztonsági intézkedés [Rtv. 37. §]	15	1,0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében okmányok elvétele [Rtv. 44–45. §]	14	0,9%
fokozott ellenőrzés [Rtv. 30–31. §]	12	0,8%
kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalma [Rtv. 16. § (4)]	10	0,7%
elfogás egyéb esetben [Rtv. 33. § (1)]	10	0,7%
sérülésokozás kerülése (hozzátartozó értesítése) [Rtv. 17. § (2)]	9	0,6%
a rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről [Rtv. 20. § (2)]	9	0,6%
elővezetés [Rtv. 34. §]	8	0,5%
kényszerítő eszközök alkalmazásának követelménye (tv.-i feltételek, arányosság, ellenszegülés megtöréséig / intézkedés eredményességéig) [Rtv. 16. § (1)–(3)]	7	0,5%
képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése, megsemmisítése [Rtv. 42–42/A. §]	6	0,4%
közös szabályok (előzetes figyelmeztetés, terhes nővel és gyermekkorúval szembeni tilalmak, helyettesítő eszköz szabályai, előjárónak jelentéstételi kötelezettség [Rtv. 61–62. §]	6	0,4%

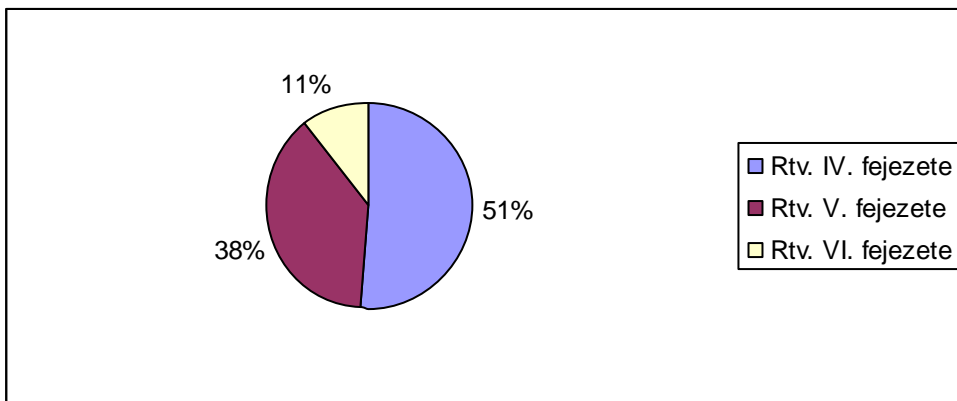
Panaszolt intézkedés	száma	%
adatrögzítés az igazoltatás során [Rtv. 29. § (3)]	5	0,3%
orvosi ellátás [Rtv. 17. § (2)]	4	0,3%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében egyéb intézkedés [Rtv. 44–45. §]	4	0,3%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében mintavétel [Rtv. 44–45. §]	3	0,2%
belső szervezet és működés során egyéni felelősség mindenkor megállapítható legyen [Rtv. 11. § (2)]	2	0,1%
intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétkes károsult kártalanítása [Rtv. 13. § (3)]	1	0,1%
fegyverviselési jog [Rtv. 22. §]	1	0,1%
felvilágosítás kérés [Rtv. 32. §]	1	0,1%
személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [Rtv. 46. §]	1	0,1%
személyi védelemmel, illetve Védelmi Programmal kapcs. intézkedés [Rtv. 46/A. §]	1	0,1%
szolgálati kutya alkalmazása [Rtv. 50. §]	1	0,1%
lőfegyverhasználat [Rtv. 52–56. §]	1	0,1%
csapaterő [Rtv. 58. §]	1	0,1%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés [Rtv. 44–45. §]	0	0,0%
előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	0	0,0%
biztonsági intézkedés [Rtv. 37. §]	0	0,0%
felvilágosítás kérés [Rtv. 32. §]	0	0,0%
vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, ill. más eszköz alkalmazása [Rtv. 49. §]	0	0,0%
segítség és eszközök igénybevétele [Rtv. 26. §]	0	0,0%
lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben [Rtv. 57. §]	0	0,0%
helyszín biztosítása [Rtv. 43. §]	0	0,0%
tömegoszlítás során felszólítás [Rtv. 59–60. §]	0	0,0%
tömegoszlítás [Rtv. 59–60. §]	0	0,0%
belső szervezet és működés során egyéni felelősség mindenkor megállapítható legyen [Rtv. 11. § (2)]	0	0,0%
veszélyhelyzet elhárításában közreműködés [Rtv. 14. §]	0	0,0%
titoktartási kötelezettség [Rtv. 21. §]	0	0,0%
idegenrendészeti intézkedés [Rtv. 35. §]	0	0,0%
határforgalom-ellenőrzés [Rtv. 35/A. §]	0	0,0%
közbiztonsági őrizet [Rtv. 38. §]	0	0,0%
műszeres ellenőrzés [Rtv. 41. §]	0	0,0%
útzár, megállásra kényszerítés [Rtv. 51. §]	0	0,0%
külföldi szerv határrendészeti feladatokat ellátó tagjára vonatkozó rendelkezések [Rtv. 62/A. §]0,0%	0	0,0%
egyéb	118	7,8%
Összesen*	1 639	100,0%

* Mivel egy panaszhoz több rendőri intézkedés is tartozhat, ezért az összes elemszám magasabb lehet, mint a panaszok száma

15. táblázat Az intézkedések Rtv. fejezetek szerinti megoszlása (szám, %)

Panaszolt intézkedés	száma	aránya
Rtv. IV. fejezete	628	50,9%
Rtv. V. fejezete	475	38,5%
Rtv. VI. fejezete	132	10,7%
Összesen	1235	100,0%

6. ábra Az intézkedések Rtv. fejezetek szerinti megoszlása (%)

4. Az ügy sorsa

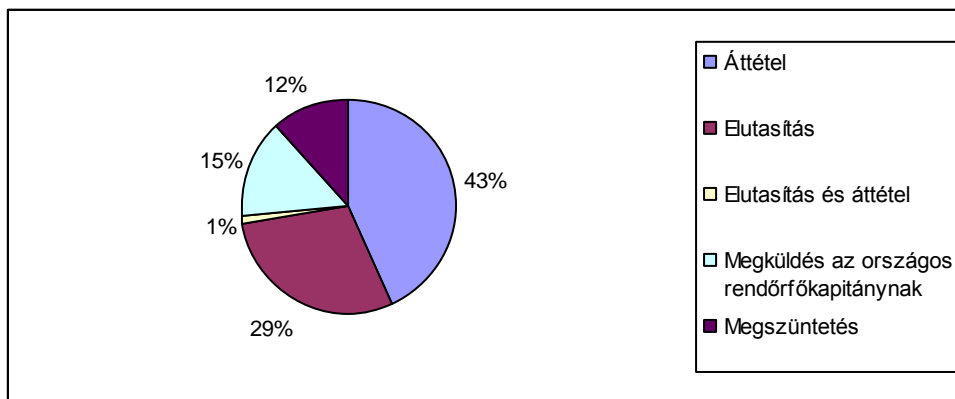
Az érdemi vizsgálatot igénylő ügyek (áttétel, megküldés ORFK-ra és megszüntetés) együttes aránya 70,0 százalék volt, a többi érdemi vizsgálatot nem igénylő (elutasítás, elutasítás és áttétel) ügy volt, az összes ügy 30,0 százaléka. (16. táblázat)

16. táblázat Az ügy sorsának száma és aránya (szám, %)

Az ügy sorsa	ügyek száma	aránya
Áttétel	216	43,0%
Elutasítás	146	29,1%
Elutasítás és áttétel	6	1,2%
Megküldés az országos rendőrfőkapitánynak	76	15,1%
Megszüntetés	58	11,6%
Összesen	502	100,0%

7. ábra Az ügy sorsának megoszlása (%)

17. táblázat A megszüntetési okok száma és aránya (szám, %)

A megszüntetés oka	a megszüntetések száma	aránya
a panaszost felhívta a Testület, hogy egészítse ki a panaszát, de ő ennek nem tett eleget, és a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet dönteni	9	15,5%
<i>nincs vagy csekély fokú az alapjogsérelem, és a panaszos tiltakozott az áttétel ellen</i>	36	62,1%
panaszt visszavonták	11	19,0%
egyéb	2	3,4%
Összesen	58	100,0%

18. táblázat Az elutasítási okok száma és aránya (szám, %)

Az elutasítás oka*	Az elutasítások száma	aránya
a panasz elkésett	30	20,3%
a Testületnek nincs hatásköre	45	30,4%
panasz nem jogosulttól származik	3	2,0%
kiderül, hogy már jogerősen lezárták a panaszeljárást	2	1,4%
a panaszos a Testület felhívása ellenére beadványát aláírásával nem erősítette meg	63	42,6%
egyéb	2	1,4%
Összesen	148	100,0%

* Egy elutasításhoz több ok is tartozhat, ezért az elutasítási okok száma nagyobb lehet, mint az elutasított ügyek száma.

19. táblázat Az áttételi okok száma és aránya (szám, %)

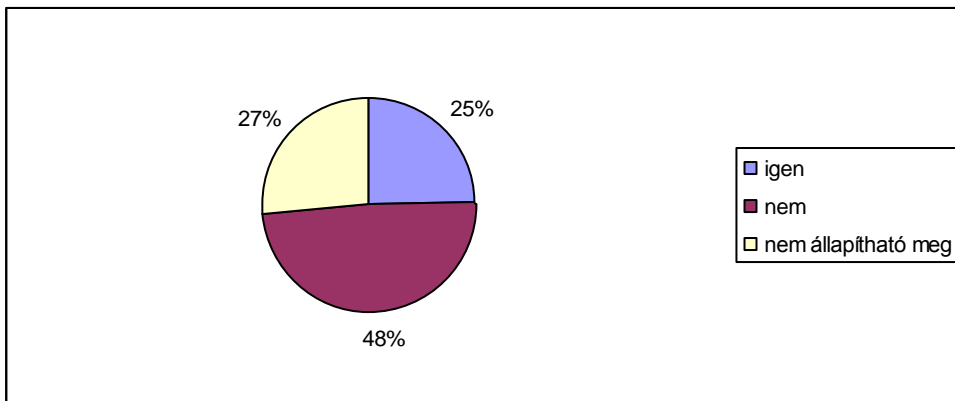
Az áttétel oka	száma	aránya
nem történt alapjogsérelem	171	55,9%
nem állapítható meg	102	33,3%
csekély fokú alapjogsérelem	30	9,8%
egyéb	3	1,0%
Összesen*	306	100,0%

* Egy áttételhez több ok is tartozhat, ezért az okok száma nagyobb lehet, mint az áttétellel végződött ügyek száma.

5. Alapjogsértés

A rögzített esetek egynegyedében állapított meg a Testület alapjogsértést, közel a felében nem történt alapjogsértés, az esetek további részében, valamivel több mint negyedében viszont nem volt megállapítható az alapjogsértés. (20. táblázat)

8. ábra Történt-e alapjogsértés? (%)

20. táblázat Alapjogsértések száma és aránya (szám, %)

Történt-e alapjogsértés	szám	arány
igen	105	25,4%
ebből: csekély	29	28%
súlyos	76	72%
nem	198	47,8%
nem állapítható meg	111	26,8%
Összesen*	414	100,0%

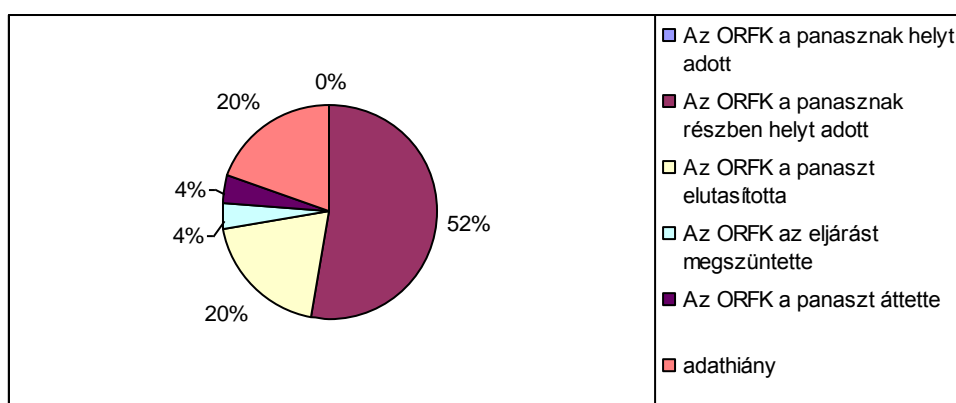
* egy panasz többféle alapjogot is érinthet

21. táblázat Az ORFK-ra küldött ügyek sorsának száma és aránya (szám, %)

Az ORFK-ra küldött ügyek sorsa	száma	aránya
--------------------------------	-------	--------

Az ORFK a panasznak helyt adott	0	0,0%
Az ORFK a panasznak részben helyt adott	40	52,6%
Az ORFK a panaszt elutasította	15	19,7%
Az ORFK az eljárást megszüntette	3	3,9%
Az ORFK a panaszt áttette	3	3,9%
adathiány	15	19,7%
Végösszeg	76	100,0%

9. ábra Az ORFK-ra küldött ügyek sorsának megoszlása (%)

6. Különvélemény és párhuzamos indoklás

Különvélemény és párhuzamos indoklás 2015-ben egy esetben sem volt.

7. Sértett alapjogok

22. táblázat Sértett alapjogok szám a sérülés foka szerint, gyakorisági sorrendben (szám)

Alapjog	Csekély alapjogsértés	Súlyos alapjogsértés	Összesen
élethez való jog [II. cikk]	0	0	0
emberi méltósághoz való jog [II.cikk]	3	49	52

kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [III. cikk]	0	0	0
személyi szabadság [IV. cikk]	1	39	40
személyi biztonság [IV. cikk]	0	3	3
tulajdonhoz való jog [XIII. cikk]	0	0	0
jóhírnévhez való jog [VI. cikk]	0	0	0
magánlakás sérthetetlensége [VI. cikk]	1	1	2
magántitok védelme [VI. cikk]	0	0	0
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [VI. cikk]	0	2	2
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [VI. cikk]	0	0	0
magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [VI. cikk]	0	1	1
gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [VII. cikk]	0	0	0
gyülekezési jog [VIII. cikk]	0	0	0
egyesülési jog [VIII. cikk]	0	0	0
véleménynyilvánítás szabadsága [IX. cikk]	0	0	0
sajtószabadság [IX. cikk]	0	0	0
tud. és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [X., XI. cikk]	0	0	0
vállalkozás szabadsága [XII. cikk]	0	0	0
munkához való jog [XII. cikk]	0	0	0
menedékjog [XIV. cikk]	0	0	0
diszkrimináció tilalma [XV. cikk]	0	0	0
gyermekjogok [XVI. cikk]	0	0	0
sztrájkjog [XVII. cikk]	0	0	0
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [XX. cikk]	0	8	8
tisztességes eljáráshoz való jog [XXIV. cikk]	26	67	93
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [XXV. cikk]	0	0	0
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [XXVII. cikk]	0	2	2
védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [XXVIII. cikk]	0	0	0
jogorvoslathoz való jog [XXVIII. cikk]	0	0	0
egyéb	0	0	0
Összesen	31	172	302

23. táblázat

Ha súlyos alapjogsértés történt, panaszolt intézkedések száma és aránya (szám, %)

Panaszolt intézkedés	száma	aránya
védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség [Rtv. 2. §]	66	12,0%
szolg. feladatok tv.-es teljesítése, előjáró utasításainak engedelmeskedés, közbiztonság, közrend védelme (élete kockáztatásával is) [Rtv. 11. § (1)]	2	0,4%
belső szervezet és működés során egyéni felelősség mindenkor megállapítható legyen [Rtv. 11. § (2)]	0	0,0%
intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően [Rtv. 13. §]	51	9,3%
intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül [Rtv. 13. §]	14	2,6%
intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsult kártalanítása [Rtv. 13. § (3)]	1	0,2%
veszélyhelyzet elhárításában közreműködés [Rtv. 14. §]	0	0,0%
arányosság követelménye [Rtv. 15. §]	44	8,0%
kényszerítő eszközök alkalmazásának követelménye (tv.-i feltételek, arányosság, ellenszegülés megtöréséig / intézkedés eredményességéig) [Rtv. 16. § (1)–(3)]	4	0,7%
kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalma [Rtv. 16. § (4)]	3	0,5%
sérülésokozás kerülése (hozzátartozó értesítése) [Rtv. 17. § (2)]	4	0,7%
orvosi ellátás [Rtv. 17. § (2)]	3	0,5%
fogvatartott hozzátartozójának értesítése [Rtv. 18. §]	13	2,4%
fogvatartott jogainak tiszteletben tartása [Rtv. 18. §]	12	2,2%
rendőr szabályosan igazolja magát [Rtv. 20. § (1), (3)–(4)]	14	2,6%
a rendőr közli az intézkedés tényét, célját [Rtv. 20. § (2)]	19	3,5%
a rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről [Rtv. 20. § (2)]	2	0,4%
titoktartási kötelezettség [Rtv. 21. §]	0	0,0%
fegyverviselési jog [Rtv. 22. §]	0	0,0%
segítségnyújtási kötelezettség [Rtv. 24. §]	21	3,8%
segítség és eszközök igénybevétele [Rtv. 26. §]	0	0,0%
igazoltatás [Rtv. 29. §]	18	3,3%
adatrögzítés az igazoltatás során [Rtv. 29. § (3)]	0	0,0%
fokozott ellenőrzés [Rtv. 30–31. §]	3	0,5%
ruházat, csomag és jármű átvizsgálása [Rtv. 30–31. §]	11	2,0%
felvilágosítás kérés [Rtv. 32. §]	0	0,0%
elfogás tettenérés esetén [Rtv. 33. § (1)]	24	4,4%
elfogás egyéb esetben [Rtv. 33. § (1)]	0	0,0%
előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt [Rtv. 33. § (2)]	7	1,3%
előállítás bcs. gyanúja miatt [Rtv. 33. § (2)]	14	2,6%
előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	16	2,9%
előállítás egyéb [Rtv. 33. § (2)–(5)]	38	6,9%

Panaszolt intézkedés	száma	aránya
elővezetés [Rtv. 34. §]	3	0,5%
idegenrendészeti intézkedés [Rtv. 35. §]	0	0,0%
határforgalom-ellenőrzés [Rtv. 35/A. §]	0	0,0%
biztonsági intézkedés [Rtv. 37. §]	4	0,7%
közbiztonsági őrizet [Rtv. 38. §]	0	0,0%
intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen [Rtv. 39–40. §]	5	0,9%
műszeres ellenőrzés [Rtv. 41. §]	0	0,0%
képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése, megsemmisítése [Rtv. 42–42/A. §]	0	0,0%
helyszín biztosítása [Rtv. 43. §]	0	0,0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés [Rtv. 44–45. §]	9	1,6%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében mintavétel [Rtv. 44–45. §]	1	0,2%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében okmányok elvétele [Rtv. 44–45. §]	0	0,0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében egyéb intézkedés [Rtv. 44–45. §]	0	0,0%
személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [Rtv. 46. §]	0	0,0%
személyi védelemmel, illetve Védelmi Programmal kapcs. intézkedés [Rtv. 46/A. §]	0	0,0%
testi kényszer [Rtv. 47. §]	14	2,6%
bilincs [Rtv. 48. §]	38	6,9%
vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, ill. más eszköz alkalmazása [Rtv. 49. §]	0	0,0%
szolgálati kutya alkalmazása [Rtv. 50. §]	1	0,2%
útzár, megállásra kényszerítés [Rtv. 51. §]	0	0,0%
lőfegyverhasználat [Rtv. 52–56. §]	0	0,0%
lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben [Rtv. 57. §]	0	0,0%
csapaterő [Rtv. 58. §]	0	0,0%
tömegoszlatás során felszólítás [Rtv. 59–60. §]	0	0,0%
tömegoszlatás [Rtv. 59–60. §]	0	0,0%
közös szabályok (előzetes figyelmeztetés, terhes nővel és gyermekkorúval szembeni tilalmak, helyettesítő eszköz szabályai, elöljárónak jelentéstételi kötelezettség [Rtv. 61–62. §]	4	0,7%
külföldi szerv határrendészeti feladatokat ellátó tagjára vonatkozó rendelkezések [Rtv. 62/A. §]	0	0,0%
intézkedés elmulasztása (kiírni) [Rtv. 29.–46. §]	7	1,3%
kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	12	2,2%
egyéb	47	8,6%
Összesen*	549	100,0%

* Mivel egy panaszhoz több panaszolt intézkedés is tartozhat, ezért az összes elemszám magasabb lehet, mint a panaszok száma

8. Táblázatok jegyzéke

1. táblázat A panaszosok lakóhely szerinti száma és aránya (szám, %)	100
2. táblázat A panaszosok nemek szerinti száma és aránya (szám, %)	
3. táblázat A panaszosok életkori csoportok szerinti száma és aránya (szám, %)	101
4. táblázat A jogi képvisellel rendelkezők száma és aránya nemek szerint (szám, %)	102
5. táblázat A jogi képvisellel rendelkezők száma és aránya életkori csoportok szerint (szám, %)	102
6. táblázat A panaszok száma és aránya küldő szerint (szám, %)	103
7. táblázat A rendőrkapitányságokról érkezett panaszok száma és aránya (szám, %)	104
8. táblázat A panasz érkezési módjának száma és aránya (szám, %)	105
9. táblázat A panaszok érkezésének száma és aránya hónapok szerint (szám, %)	105
10. táblázat Érintett alapjogok 2014-ben, az előfordulás szerinti gyakoriság sorrendjében (szám, %).....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
11. táblázat Sérült alapjogok 2014-ben, az előfordulás szerinti gyakoriság sorrendjében (szám, %)	107
12. táblázat A panaszok száma és aránya az intézkedés helye szerint (szám, %) .	108
13. táblázat Milyen településtípuson történt az intézkedés? (szám, %)	109
14. táblázat A panaszolt rendőri intézkedések, mulasztások száma és aránya (szám, %)	109
15. táblázat Az intézkedések Rtv. fejezetei szerinti száma és aránya (szám, %)	112
16. táblázat Az ügy sorsának száma és aránya (szám, %)	112
17. táblázat A megszüntetési okok száma és aránya (szám, %)	113
18. táblázat Az elutasítási okok száma és aránya (szám, %)	113
19. táblázat Az áttételi okok száma és aránya (szám, %)	114
20. táblázat Alapjogsértések száma és aránya (szám, %)	114
21. táblázat Az ORFK-ra küldött ügyek sorsának száma és aránya (szám, %)	114
22. táblázat Sérített alapjogok gyakorisága, és megoszlása a sérülés foka szerint (szám)	115
23. táblázat HA súlyos alapjogsértés történt, panaszolt intézkedések száma és aránya, (szám, %)	116

9. Ábrák jegyzéke

1. ábra A panaszosok nemek szerinti aránya (%)	101
2. ábra A panaszosok életkori csoportok szerinti aránya (%)	102

3. ábra A panaszok küldő szerinti megoszlása (%).....	104
4. ábra A panasz érkezésének módja (%)	105
5. ábra A panaszok érkezésének hónapok szerinti megoszlása (N).....	106
6. ábra Az intézkedések Rtv. fejezetei szerinti megoszlása (%).....	112
7. ábra Az ügy sorsának megoszlása (%).....	113
8. ábra Történt-e alapjogsértés? (%)	114
9. ábra Az ORFK-ra küldött ügyek sorsának megoszlása (%)	115